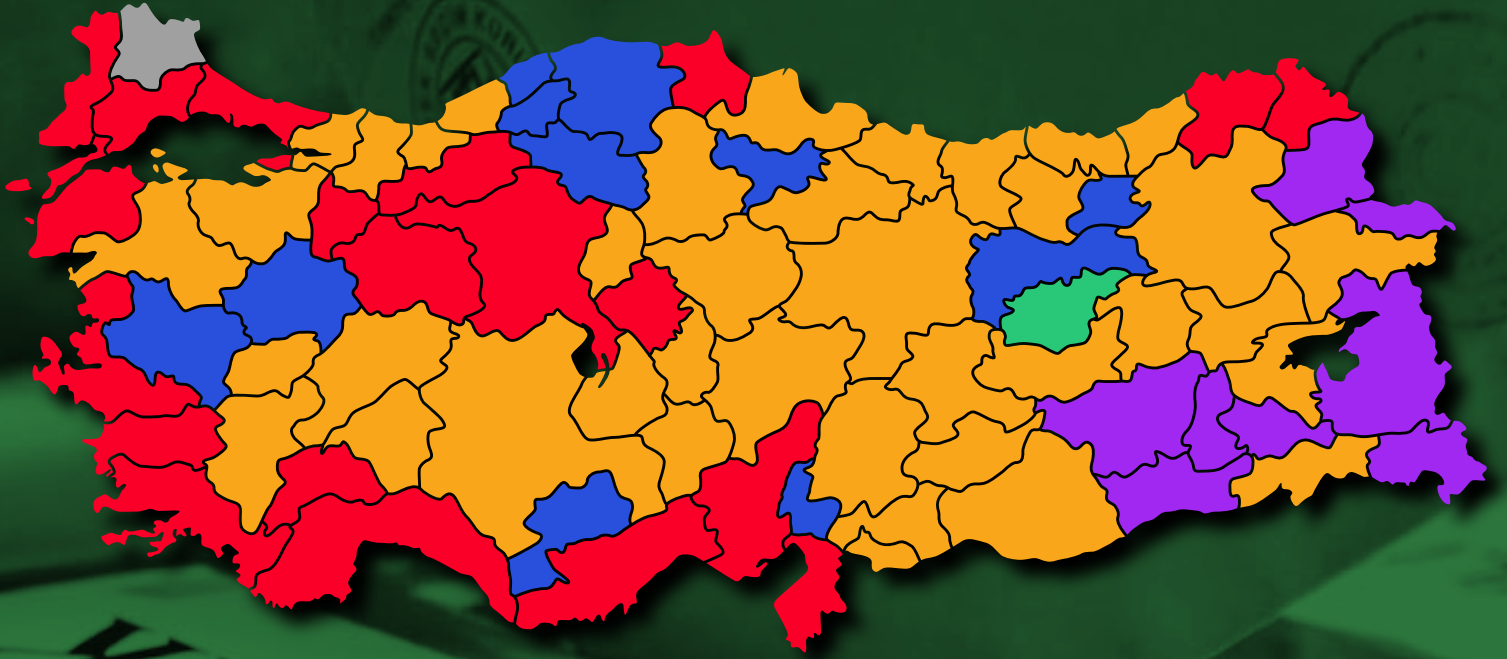

SEÇİM 2019

İÇ POLİTİKA 3

Oy pazara düşerse

Sandıktaki hayalet ve seçim bıkkınlığı üzerine

Belediye başkanlığı adaylığımı açıklıyorum

AKP betona beton, asfalta asfalt dökcek!

İttifak siyaseti ve hoşnutsuzlukları

Asfalt ve beton belediyeciliği nasıl çöker?

Ankara'ya ücretsiz toplu taşıma nasıl gelir?

Rakibim Mansur Yavaş

İstanbul Büyükşehir Belediyesi

Kayım Raporu hepimizin raporu

Peyzaj A.Ş. hepimize iyi seçimler diler

İki buçuk kriz ve seçim

9 maddede kalıcı tanzim satış kurma tüyoları

Ocakta çarliston, şubatta marul çok politikti

İklimin beka sorunu

Topal ördek ve Son Başkan

Türkiye tarihinin belki de en kritik seçimini geride bıraktık. 16 Nisan 2017 referandumuyla başlayan, 24 Haziran 2018 seçimiyle devam eden süreçte 31 Mart 2019 seçimleriyle kritik bir eşik daha aşılmış oldu. Hem referandum ve genel seçim, hem de yerel seçim, rejim değişikliğinden yeni devlet kuruluşuna kadar farklı adlandırmalar altında hararetli tartışmalara yol açtı. Gazete Duvar olarak yaşanan sürecin bu kritik dönemecinden önceki tartışmalara alabildiğine geniş çerçevede katılım sağlamaya çalıştık. Hem Gazete Duvar'ın yazarları hem de Forum sayfalarına katkıda bulunan dostlar tartışmalara aktif olarak katıldı. Seçimler geride kaldı. Sıradan bir seçim olmaması hasebiyle, seçim öncesinde ve

hemen sonrasındaki tartışmalara ilişkin ürettiğimiz içerikleri bir araya toplamaya karar verdik. Maksudumuz çok basit: internet içerik sunma konusunda sağladığı yeni imkanların yanı sıra, içeriklerin arşivlenmesi ve okurun bu arşive ulaşması bakımından önemli güçlükler getiriyor. Günde 200 kadar içeriğin girildiği bir sitede, eski metinleri derli toplu bir şekilde bulabilmek hayli zahmetli olabiliyor. Biz de bu güçlüğü aşmak için seçim dönemindeki tartışmaları birkaç kategori altında ve e-kitap ya da e-dergi denilebilecek biçiminde bir araya getirdik. Her zaman dediğimiz gibi: Gayret bizden taktir okurdan. İşe yaraması umuduyla herkese iyi okumalar...

© 2019 Gazete Duvar

Yayın Tarihi: Nisan 2019

Genel Yayın Yönetmeni: Ali Duran Topuz

Yayına Hazırlayan: Cennet Sepetci

Kapak Tasarım: Ersan Uğur Gör

AND Gazetecilik ve Yayıncılık, San. ve Tic. A.Ş. adına Yayın Sahibi: Vedat Zencir

İcra Kurulu Başkanı ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ömer Araz

Katkıda Bulunanlar: Ahmet Murat Aytaç, Önder Algedik

Yönetim Yeri: Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad. Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234 Sarıyer/İstanbul Santral
(212) 3463601, Faks (212) 3463635

E-mail: info@gazeteduvar.com.tr

Seçim 2019 İç Politika-3'de yayımlanan yazı, haber ve fotoğrafların her türlü telif hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin alınmadan, kaynak gösterilmeden ve link verilmeden ıktibas edilemez

Oy pazara düşerse

Yakacak kömürü olmayan insan, çevre kirliliğinin yaratacağı felaketler için endişelenmekten önce, çok başka şeyleri hesaba katmak durumundadır. Aynı şey makarna için oy veren insanlar için de geçerlidir. Emekçileri ve yoksulları, “makarnacı” diye hor görmeden önce, onları oy hakkına bu kadar yabancılaştıran nedenler üzerinde durmak daha adil olur.

AHMET MURAT AYTAÇ

Yerel seçimlerin yaklaşmasıyla siyasetin gündemi tekrar seçim meselelerine odaklandı. Her seçimin değişmeyen tartışmalarından olan oy alım-satımının, bu sefer de gündem olacağı muhakkak. Çünkü oyun pazara düşmesi, seçmen davranışını kamu ahlakı arayışının kilit konularından biri haline getiriyor. Arayışın arkasındaki neden ise ne oy pazarlarının yaygınlığı ne de geniş bir seçmen kitlesinin maddi çıkarlar doğrultusunda oy kullanması. Tartışma esas olarak ilkesel. Seçim

adaleti veya dürüstlüğü gibi konular ileri sürülünce, ahlaki boyut kaçınılmaz olarak öne çıkıyor. Gel gelelim tartışmanın hedefi, her seçmen için bağlayıcı olabilecek bazı değerleri veya erdemleri ortaya koymakla sınırlı kalmıyor. İlk başta siyasi yozlaşmaya bir tepkiymiş gibi başlayan tartışma, hızla genel ve eşit oy ilkesinin yanlışlığından dem vuran seçkinci bir eleştiriye dönüşüyor. Makarna ve kömür karşılığı oy satın alan siyasetçiden çok, geçim derindeki seçmenin hor görülmesi

ön plana çıkıyor. Sonuç, kimi zaman açıkça kimi zaman da örtük olarak, hiyerarşik oy talebine veya oy hakkının kısıtlanması gibi “çözüm” önerilerine bağlanıyor.

Seçmen davranışının belli değerlerle bağlı olması gerektiği düşüncesinde bir yanlış yok. Her insan davranışı gibi, seçmen davranışının da etik bir çerçevesi vardır ve olmalıdır. Oy verirken kötü tercihler yapmak, insanı pekala ayrımcı veya ırkçı biri konumuna düşürebilir. İnsan zenginine daha da zenginleşmesine hizmet etmeyi seçebileceği gibi, yoksulluğun azaltılmasından yana bir seçim de yapabilir. Oy kullanmak, bazen masumların hapislerde çürümesine destek olmak, gerçek suçluların serbest dolaşmasına göz yummak anlamına da gelebilir. Her durumda, seçimlerimiz siyasi yönetimin kalitesi, kapsamı ve türü üzerinde etkili olur. İnsanlara bu yolla yardımcı olunabileceği gibi, zarar vermek de pekala mümkün olabilir. Günümüzde adil veya gayri adil bir yönetimin doğmasına, çoğunluğun veya azınlığın çıkarlarının hakim kılınmasına seçim sonuçlarıyla karar veriyoruz. Seçimler ortak hayatımızı iyileştirebileceği gibi kötüleştirilebilir de.

Tüm bunlar, seçmenin bazı ahlaki yükümlülüklerle karşı karşıya olduğunu açıkça gösteriyor. Ancak buradaki seçme sorumluluğunun biraz kendine özgü bir yanı var. Siyasi seçimlerin ayırt edici yanını, tercihlerimizin bir başkası üzerindeki etkisi oluşturur. Ayakkabınızın rengini veya menüden yiyeceğiniz yemeği belirlerken, asıl olarak kendi hayatınızla ilgili bir karar verirsiniz. Oysa seçmen olarak oy kullandığımızda, kendinizi dolaylı olarak, başkalarınıysa doğrudan etkileyecek bir tercihte bulunursunuz. Elbette sırf siz öyle oy kullandınız diye, sonuç da sizin istediğiniz gibi olacak değil. Sonuca, yani herkes için neyin iyi olduğuna şu veya bu kişi değil, yine herkes bir arada karar vermektedir. Bu açıdan, seçmenlerin kişisel sorumluluklarının, bireylerin toplum hayatına katılmasını belirleyen kurallar cinsinden olduğunu söyleyebiliriz. Kısacası, seçimle ilgili ödevlerimiz bir başkasına olan sorumluluklarımızla ilgilidir. Ortak hayatın mümkün olabilmesi için bireylerin göstermesi beklenen iyi niyet veya dürüstlük gibi erdemleri, kamu ahlakının bir gereği olarak seçmenlerde de aramızın nedenini bu oluşturur.

O halde, seçmen davranışının etik boyutunun va-

tandaşlık erdemlerinden hareketle kavranmasında şaşılacak bir taraf yoktur. Ortak iyiyi hedefleyen bu erdemlerden seçmenin payına iki tanesinin düştüğü konusunda yaygın bir görüş birliği olduğunu görüyorum: 1) Oy kullanmak sadece bir hak değil, aynı zamanda da bir vatandaşlık ödevdir. Bu yüzden her seçmen oy kullanmalıdır. 2) Her seçmen, oyunu herkes için en iyi olduğuna inandığı seçeneğe yana kullanmalıdır. Bu ölçütler, Türkiye’de sağduyu çerçevesinde tanımlanan ve seçmen davranışları için yol gösterici olan en kapsamlı ilkeler olarak öne çıkıyorlar. Elbette bu ilkelerin içeriğine itiraz etmek, hatta birinden yola çıkarak diğerini yadsımak mümkün. Mesela, birisi verili seçeneklerden hiçbirinin memleket için iyi olmadığını, dolayısıyla en doğru “seçeneğin” hiç oy kullanmak olduğuna karar verebilir. Bu durumda, ilk ölçüte aykırı bir şekilde insanları bir seçim boykotuna çağırabilir. Keza birisi en iyi seçeneğin hiç kazanma şansı olmadığına karar verdiğinde, daha kötüsü gelmesin diye en kötü olmayan seçeneğe oy verebilir. Biraz esnek bir yorumla, bu itirazları yine aynı etik çerçeve içinde makbul, hiç olmadı dikkate değer fikirler olarak görebilmemiz mümkün.

Ancak ne kadar esnetirsek esnetelim, para karşılığı oy veren kişinin durumunu anlasak dahi, davranı-

şını saygıya değer bir davranış olarak göremeyeceğimiz ortada. Oy satın alan siyasi parti veya adayların etik durumunuysa tartışmaya dahi gerek yok. Bu kadar net yargılarda bulunmamın ilk nedenini “oy hakkı” ve bu çerçevede tanımlanan ödevin niteliği oluşturuyor. Her ne kadar insanın bir oya “sahip”

olduğunu söylesek de, oyun insana bir mülk gibi ait olmadığı ortada. Sahip olduğumuz nesnelere belli bir bedel karşılığında veya bir zahmete katlanarak edinilmiştir. Bu türden edinilmiş nesnelere üzerinde sadece kullanım hakkımız yoktur, dilersek devretme hatta onu yok etme hakkımız dahi vardır. Sonuçta kime ne? Fakat oy hakkı, böylesi edinilmiş haklardan olmayıp, insanın kişiliğine kopmaz bir şekilde bağlı olma özelliği gösterir. Dolayısıyla yaşam hakkı, özgürlük hakkı veya vicdan özgürlüğü hakkı türünden haklar ailesine aittir. Yani kullanılabilir olsalar da, bir başkasına devredilebilir veya bir başkası lehine vazgeçilebilir haklar değildir. Biz istesek dahi, bu haklara yabancılaşmamız mümkün değildir. Değildir derken, böyle bir şeyin fiziken imkansız olmasını kastetmiyorum elbette. Biri pekala ihtiyacına binaen özgürlüğünü birine satabilir ve onunla bir kölelik anlaşması yapabilir. Ancak böyle bir anlaşma, asla etik bir statü kazanamayacaktır. Çünkü kişiye sırf insan olduğu, insanlık onurundan pay aldığı için tanınmış bir hak, devredildiğinde varlık sebebinin oluşturduğu insan onurunun gereklerine aykırı hale gelmiş olur. Oy alım-satımının yarattığı sorun, bu gereklere tümüyle aykırı olmasından ileri gelir.

Diğer nedene gelince, bir kişi oyunu para karşılığında kullandığında, aslında verdiği oya inanmamakta, sadece maddi çıkarları doğrultusunda oy kullanmaktadır. Oysa ona bu hak, herkes için en yararlı olanı belirleme sürecine kendi görüşü açısından katkı yapabilmesi için tanınmıştır. Bittabi herkes için neyin iyi olduğu konusundaki inancında özgürdür ve başkalarıyla aynı düşünmeye mecbur değildir. Dahası en iyinin ne olduğu konusundaki

Bir kişi oyunu para karşılığında kullandığında, aslında verdiği oya inanmamakta, sadece maddi çıkarları doğrultusunda oy kullanmaktadır.. Burada sorun yaratan husus, seçmenin neyin iyi olduğu konusunda yanlış olması değildir. Asıl mesele, maddi çıkar karşılığında gerçekten inanmadığı bir seçeneği oylamasından ileri gelmektedir.

uzlaşmazlık, zaten genel seçim yapılmasının temel nedenini oluşturur. Burada sorun yaratan husus, seçmenin neyin iyi olduğu konusunda yanlış olması değildir. Asıl mesele, maddi çıkar karşılığında gerçekten inanmadığı bir seçeneği oylamasından ileri gelmektedir. Peki ya, seçmen biraz para almış olmasına rağmen, yine de gerçekten inandığı şeyi oyluyorsa? Örneğin zaten iktidara oy verecek olan birinin bunun için para almasında veya asla oy vermeyecek ve

sonuçta da vermeyen birinin maddi çıkar sağlanmasında bir sorun var mıdır? Biri zaten yapması gereken şeyi yapsın diye fazladan yarar sağlıyorsa, elbette hiç yapmaması gerekeni çıkar karşılığında yapan kişiye göre daha iyi durumdadır. Ne var ki, bu kişinin de sonuçta ödev duygusundan başka güdülerle hareket ettiği ortadır.

Bana göre, oy alım-satım sürecinde, doğru veya teşvik edilebilir bir taraf yok. Yine de, maddi ihtiyaçlarını karşılamak veya ek bir olanak yaratmak, kişisel geçekondü affı veya istihdam vaadiyle oyunu veren insanları aşağılayan, buradan hareketle genel ve eşit oy ilkesine karşı çıkan insanları haklı görmek için bir neden göremiyorum. Birileri özgürlüğünü yanlış yönde kullanıyor veya bazen zararlı olabilecek adımlar atıyor diye insanların özgür olmasına karşı çıkmak ne kadar makulse, oy alım-satımından yola çıkarak genel ve eşit oya karşı çıkmak da o kadar makuldür. Evet, oyunu satma onaylanabilir veya teşvik edilebilir bir davranış değildir ama tümüyle anlaşılamayacak bir davranış olduğunu da söyleyemeyiz. İnsanlık onuru veya saygınlık gibi ince değerler, süfli veya bayağı gibi görünen maddi ihtiyaçların karşılanmadığı bir durumda çok da anlam ifade etmiyor. Yakacak kömürü olmayan insan, çevre kirliliğinin yaratacağı felaketler için endişelenmekten önce, çok başka şeyleri hesaba katmak durumundadır. Aynı şey makarna için oy veren insanlar için de geçerlidir. Emekçileri ve yoksulları, “makarnacı” diye hor görmeden önce, onları oy hakkına bu kadar yabancılaştıran nedenler üzerinde durmak daha adil olur. Ne demiş şair: “Yiğitlik atla, silahla, toprakla olur, onun atı, silahı, toprağı yoktu.”

İttifak siyaseti ve hoşnutsuzlukları

İttifakın kırılma yanını, devleti yeniden inşa eden yerli ve milli anlayışının içeriğinin ne olduğu hususu oluşturuyor. AKP, yerli ve milli olmanın anlamını, farklı ve değerleri birbiriyle çatışan kesimlerden oy toplama beklentisiyle kasten belirsiz bırakmaktadır. Erdoğan, büyükşehirlerde MHP'lilerin oyuna duyduğu ihtiyacı, kayyumların hizmetiyle kazanacağına inandığı oylarla uzlaştırabilecek bir stratejik muğlaklık siyaseti izlemektedir.

AHMET MURAT AYTAÇ

Yerel seçim tartışmalarına başkanlık sistemiyle gündeme gelen ittifaklar siyasetine özgü sorunlarla giriyoruz. İktidar bloku, yerel seçimlere tekrar Cumhuriyet İttifakı adı altında işbirliği içinde gireceğini açıklamıştı. Buna karşın, önceki seçimde Millet İttifakı adı altında birleşen muhalefet blokunda bir ittifak arayışına rastlanmıyor. Böyle bakıldığında, AKP ve MHP arasındaki işbirliği tek seçimlik bir güç birliğinden daha fazlasını hedefliyormuş gibi duruyor. Cumhuriyet İttifakı, sanki birden çok anlaşmayla süreklilik ve istikrar kazanmış, bir tür "entente cordiale" görünümü sunuyor. Ne var ki, iktidar bloku içinde ortaya çıkan hoşnutsuzlukla-

rın vardığı düzey, yerel seçimlerde işbirliği yapmayı artık imkansız hale getirince, süresiz olduğu ilan edilen ittifakın bünyesindeki çatlaklar da ayan beyan ortaya çıktı.

İktidar blokundaki ilk çatlak, Bahçeli'nin af önerisiyle belirginlik kazandı. Danıştay'ın Öğrenci Andı ile ilgili kararının başlattığı tartışmaya çatlakların çok daha geniş bir yüzeye yayıldığını gösterdi. AKP'liler Danıştay kararını Kemalist vesayet sisteminin süregelen direncinin eseri olarak değerlendiriyor. 15 Temmuz sonrası hız kazanan tasfiyelerle önü açılan ulusalcı-milliyetçi grubu da

kararın müsebbibi olarak görüyor. MHP'nin tutum ve açıklamalarıysa, onun sadece kararı savunmakla kalmadığını, kendini kararın "asıl sahibi" gibi gördüğünü ortaya koyuyor. Özellikle AKP'liler, ittifakta olmak için her konuda anlaşmanın gerekli olmadığını savunuyor. Tek başına ele alındığında bu çok yanlış bir görüş de değil. Ama Cumhur İttifakı'nın başkanlık sistemiyle beraber gelişen ittifak mantığının bir ürünü olduğunu dikkate aldığımızda, başka türden bir değerlendirme yapılması da mümkün.

Bu sistemde partilerin ittifaklara duyduğu gereksinim, siyasi rekabetin değişen koşullarıyla yakından ilgili. An itibarıyla mecliste temsil edilen parti sayısı sekiz. Ancak bu hayli parçalı yapı, cumhurbaşkanlığı seçimleri söz konusu olduğunda iki grup içinde bütünleşebilmişti. Bir yanda parçalanma diğer yanda birleşme yönünde basınç uygulayan iki karşıt eğilim, başkanlık sisteminin "iki kutuplu çok partili" bir yapı kazanmasıyla sonuçlandı. İttifak arayışını güdüleyen ana etmen, böyle bir sistem içinde rekabet etme zorunluluğundan kaynaklanıyor. Büyükşehirlerin değişen yapısı ve büyükşehir seçmeninin sayısal ağırlığından ötürü, aynı arayış önümüzdeki yerel seçimler için de geçerli gibi görünüyordu. Buna rağmen seçim ittifakının yürütülmemesi, tarafların ittifaka yükledikleri anlam ve ondan beklentileriyle doğrudan bağlantılı.

MHP'nin resmi açıklamasına göre, ittifaka girmelerinin esas gerekçesini devleti zaafa uğratmamak ve devamlılığını sağlamak oluşturuyordu. Bahçeli benzer gerekçeleri, ilk başta muhalefet etmiş olmasına rağmen, sonradan Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı seçilmesi veya hükümet sisteminin değişmesini sağlayacak referandum gibi konularda verdiği desteği açıklamak için de kullanmıştı. Bahçeli'ye göre, Erdoğan'ın fiilen yürürlüğe koyduğu başkanlık sistemi, hukuki meşruiyet kazanamadığı için devletin kurumsal işleyişi tıkanmıştı. O da devletin önünü açmak için ne yapması gerekiyorsa onu yapmıştı. 15 Temmuz olayları da kurumların yaşadığı zaafiyetin ne kadar büyük olduğunu göstermiş ve böyle bir işbirliğini devlet sorumluluğunun gereği haline getirmişti.

Bu söylenenlere rağmen iktidar blokuna dahil olmanın, Bahçeli'ye sorumluluğunu yerine getirmiş birinin gönül huzurundan çok daha fazlasını kazandırdığı açık bir gerçek. Hatırlanacak olursa, art arda gelen seçim başarısızlıkları MHP'de parti içi muhalefetin gücünü ziyadesiyle arttırmıştı. Süreç

içinde bir yönetim değişikliğinin gerçekleşmesine neredeyse kaçınılmaz gözülle bakılıyordu. Bahçeli, hükümet ile yaptığı işbirliğinden, önce parti içi muhalefetin gücünü kırmak, sonra muhalefeti tasfiye etmek açısından büyük bir yarar sağlamıştır. Dahası, ciddi bir bölünme yaşanmış olmasına rağmen, iktidarda olmanın olanaklarını sonuna kadar kullanarak partisinin küçülmesinin önüne de geçebilmiştir.

Tüm bunlara rağmen, MHP'nin böyle bir ittifakın içinde olmasını, sadece parti içi çatışmalarla ilgili olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü MHP'nin parti örgütünü ve seçmen tabanını, AKP ve Erdoğan karşıtı söylemden böylesi bir işbirliğine yönlendirmek için bu gerekçe tek başına yeterli olamazdı. Böylesi bir dönüşüm için, 7 Haziran seçimlerinde HDP'nin yaptığı oy sıçraması önemli bir dönüm noktası gibi görünüyor. HDP'nin üçüncü parti olması, MHP tabanını parlamenter sistemin olduğu gibi sürdürülmesinin "devlet güvenliği" açısından sakıncalı olduğuna ikna etmiş olmalı. Ayrıca, parti içi muhalefet ile "FETÖ tehdidi" arasında güya saptanan bağın, bu işbirliğini seçmenin gözünde dar parti çıkarlarının ötesinde bir yere taşıdığına da dikkat etmek gerekiyor.

Bu nedenler, Cumhur İttifakı'nın, aslında devleti yerli ve milli oluş zemininde bir bütün olarak yeniden organize etmek amacıyla varılmış bir uzlaşma olduğunu gösteriyor. Bugün iktidar bloku için karşılaştığımız uzlaşmazlıkların açıklamasını bulacağımız zemin de burasıdır. Yani ittifakın kırılma yanını, devleti yeniden inşa eden yerli ve milli anlayışının içeriğinin ne olduğu hususu oluşturuyor. AKP, yerli ve milli olmanın anlamını, farklı ve değerleri birbiriyle çatışan kesimlerden oy toplama beklentisiyle kasten belirsiz bırakmaktadır. Erdoğan, büyükşehirlerde MHP'lilerin oyuna duyduğu ihtiyacı, kayyumların hizmetiyle kazanacağına inandığı oylarla uzlaştırabilecek bir stratejik muğlaklık siyaseti izlemektedir. Öğrenci Andı'yla ilgili tartışmanın farkı ve ehemmiyeti, böylesi bir muğlaklığa cevaz vermemesinden kaynaklanıyor. Bu yüzden uyuşmazlık, af konusundaki tartışmayla birleşerek ittifakın kırmızı çizgilerinin gündeme gelmesiyle sonuçlanmıştır. Kısacası, bu hoşnutsuzluk doğrudan AKP ile MHP arasındaki yerli ve milli uzlaşımın kalbine uzanıyor. İttifakın kalbi teklemeye başlamış gibi görünüyor. Yerel seçimde bozulan ittifakın, mecliste ve diğer alanlarda nereye kadar sürdürüleceğiyse hep beraber göreceğiz.

Sandıktaki hayalet ve seçim bıkkınlığı üzerine

Adına ister “cumhur” deyin ister “millet”, genel iradeyi veya yararı belirleyen karar odağının sadece oylama süreçlerinde bir görünüm veya varlık kazanabileceği gerçeğine itiraz edilemez. Buna rağmen, seçim hikayelerinin biraz da hayalet öykülerini andırdığını söylemekten kendimi alamıyorum. Çünkü hayaletler de varlığını, tıpkı halk iradesi gibi, mekanda kapladıkları yere göre değil, gerçek dünya üzerinde bıraktıkları etkilere borçludur.

AHMET MURAT AYTAÇ

Türkiye, sonuçta AKP'nin birinci parti çıkacağı baştan belli olan bir seçime daha hazırlanıyor. Nerden mi biliyorum? Kimse endişelenmesin, sizlere doğüstü güçlerim olduğundan söz edecek değilim. Zaten hepiniz de bu sonucu kesine yakın bir şekilde tahmin edebiliyorsunuz. Malum, bazı büyükşehirler ve beldeler dışında sonucun belirsiz olduğu hiçbir yer yok. Yani ben aslında herkesin baktığı yere bakmaktan ve herkesin gördüğü şeyi görmekten fazlasını yapıyor değilim. Göründüğü

kadarıyla, bu seçim de alıştığımız rutinin dışına çıkmayan, sonucu baştan belli o sıkıcı seçimlerden biri olacak. Çünkü bir seçim, her yarış için geçerli olduğu üzere, sadece sonuç sürprizlere açık olduğu müddetçe ilginç olabilir. Elbette önümüzdeki yerel seçimler için de böyle bir olasılığın, en azından teorik olarak var olduğu söylenebilir. Ama muhalif seçmen, bu olasılığı gerçeğe dönüştürmek için gereken o heyecan duygusunu yitireli çok oldu. Tekerrür mağlubiyetle kızıştırıldığında muhalefetin

payına düşen tek bir duygu kaldı: Seçim bıkkınlığı.

Sözünü ettiğim bıkkınlık, muhalefetin siyaset yapma olanaklarının en baştan yenilgiye göre ayarlanmış olmasıyla, seçimlerin bir bakıma muhalefeti disiplin altına alma aracına dönüşmesiyle yakından ilişkili. Ama bu ilişkiyi görebilmek için kavramın genel özelliğini anlamak ve insan üzerinde bıraktığı etkiyi yakalamak gerekiyor. Çünkü bıkkıncı olmak, bazı faaliyetlerin doğasında var olan bir özellik değil, belli bir ölçüyü aşacak şekilde kendini tekrar eden her durumun yaratacağı bir etkidir. Özellikle başka bir çare olmadığında, insanların kendini tekrar döngüsüne teslim ettiğini görürüz. Tekrara bu teslim oluş, “terbiye” üzerine düşünenlerin çok yakinen tanıdığı bir durumdur ve böylesi bir teslimiyeti elde edebilmek terbiye sürecinin asıl hedefini oluşturur. Bu noktada, artık tekrar ile terbiye arasındaki bağ açık bir şekilde görünür hale geliyor. Zira, terbiye sürecinin temel algoritmasını, ödül ve cezaları varlıkların tekrar eden davranışlarının ritmine göre ayarlamak oluşturur.

Seçim bıkkınlığı, davranış ve düşüncelerinden ötürü sürekli ayar verilmesinden yorulmuş bir seçmen grubunun ruh hali olarak kabul edilmelidir. Bu pencereden yaklaşıncı, esasında temsili demokrasinin aracı olan seçimin, Türkiye'nin geleneksel siyaset yapma anlayışının aparatı haline geldiğini kolaylıkla görürüz. Türkçedeki siyaset kelimesinin seyislikten, yani at bakıcılığından türettiği söylenir. Bunu, Türkiye'de devlet yönetiminin dayandığı siyasi aklın, bakıcılık pratiklerine özgü yol ve yordamlarla olan akrabalığının bir işareti olarak okumak gerekir. Bakıcı, bakımını yaptığı varlıkların sağlığına, ihtiyaçlarına ve genel refahına ihtimam gösteren kişidir. Ancak gösterdiği ihtimam, esas olarak baktığı varlığın böylesi bir ilgiyi mümkün kılacak şekilde uysallaştırılmasının, yani eğitilmesinin bir sonucudur. Her sonuç kendini doğuran nedenlerle aynı soy zinciri içinde yer alır ve bu yüzden eğitimlik kavramının anlamını, “bakım ve ihtimam” faaliyetini de içerek şekilde genişletecek bir mecaz olarak görmemizde bir sakınca yok.

Bu mecaz, Türkiye'de halkın sert, dobra ve ayar veren liderlerden hoşlandığı inancının etkilerini anlamamıza yardımcı olacaktır. Söz konusu etkiler, en çapıcı biçimiyle Erdoğan'ın yarattığı “Kasım-paşalılık modeli” üzerinden kendini açığa vurur. Erdoğan, muhaliflerine gösterdiği sertliği, gerek-

tiğinde kendi taraftarlarına karşı da sergilemekten geri durmadığını defalarca ispatlamıştır. Bazen iş isteyen bir vatandaşa “Buz gibi soğuyorum” diyerek ayar vermiş, bazen “Anamızı ağlattın” diye yakınan birisine “Ananı da al git” diye çıkışarak haddini bildirmiştir. Genel tutumunun sertliği eleştirildiğindeyse, “Siz halkım ile benim arama girmeyin. Biz birbirimizi anlıyoruz” diyerek yanıt vermiştir. Halkın bir kesimiyle kendi arasında özel ve dışlayıcı bir bağ olduğu kabulü, “halkın eğitmeni” olarak devlet adamını, sürünün çobanı olarak liderden ayıran en önemli ölçüttür. Bu yüzden Erdoğan “Ben bir çobanım” dediğinde, bu ifade onun konumunu tam olarak doğru yansıtmamaktadır. Çoban, bir bütün olarak sürünün selametinden sorumludur ve görevi, ardında hiçbir koyun bırakmadan sürüyü bir yerden başka bir yere taşımaktır. Eğitimlik, herkesi disiplin altına almakla görevli olsa da, terbiye edilebilir olanı olmayan ayırt etmek ve ilgisini buna göre odaklamakla mükelleftir. Erdoğan buna uygun olarak “Öteki yüzde elli evinde zor tutuyorum” dediğinde veya kendini “yüzde elli ikinin Cumhurbaşkanı” olarak gördüğü anlamına gelebilecek sözler sarf ettiğinde, esasen çobanın değil terbiye veren liderin misyonunu üstlendiğini zaten göstermişti.

Eğitimlik veya bakıcılığı, genel bir yönetim mantığı olarak kabul edersek seçim, çoğunluğun gücüyle azınlığı disiplin altına almanın veya ehlileştirilmenin bir aracı gibi görünmeye başlar. Siyasal açıdan söylenebilir ve yapılabilir olanın meşru sınırları çoğunluk onayını kazanmak biçiminde çizildiğinde, iktidar ve muhalefet arasındaki ilişki gerçek itirazların ileri sürüldüğü çatışma modeline uygun olmaktan çıkar, kısıtlı bir alanda icra edilebilir icazetli bir siyaset modeli üzerine oturur. Böyle bir siyaset, sadece iktidarın izin verdiği alanda ve onu destekleyen seçmenin duyarlılıkları seviyesinde yürütülen bir kayıkçı dövüşünden farksız hale gelir. Bunun bir örneğini muhalif ve-killerin Avrupa Konseyi'nde gerçekleşen oylamada kullandıkları oylar üzerinden gördük. Muhalefetin iktidarın uyguladığı disiplini nasıl özümlediğini görmek istiyorsak, onun sözüm ona milli çıkar adına uygulanan “beka siyaseti” ile olan bağına veya halkın milli ve dini duyarlılıklarını savunmak adına insan hakları ihlallerini görmezden geldiği durumlara bakmamız el verir. Buradan yola çıkarak onların dersini iyi ezber ettiğini ve “devlet terbiyesi” denen makuleye uygun davrandığını

kolaylıkla anlarız.

Şüphesiz ki terbiye ile eğitim arasında bir bağ vardır, ama terbiye ile öğrenmenin aynı şey olmadığı da ortadadır. Zira öğrenmede kişi kendini bilgiye açmakta, yani onu arzulamakta ve içselleştirmek yoluyla kendine mal etmektedir. Oysa terbiyede olan şey insanın bilgiye maruz kalması, yani bilginin zerk edilmesi yoluyla şartlandırılmasıdır. Terbiyede, eğitim ile şartlandırma arasındaki fark tümüyle ortadan kalkmıştır. “Herkesin yararı” anlamındaki ortak çıkarın bilgisine, siyasal muhalefet halkın eğitmeni olarak görülen lider tarafından hizaya sokulduğunda ulaşmaz. Aksine iktidarın temsil ettiği çoğunluğun çıkarının sanki herkesin çıkarıymış gibi kabul edilmesi için şartlandırılmış olursunuz. Herkesin ortak yararını ilgilendiren ve üzerinde örtük bir oybirliği olduğu varsayılan konularda halkoylaması yapmak, yine toplumu bir bütün olarak şartlandırmanın yollarından biri olarak görülmelidir. Yukarıda değindiğim ve “muhafif seçmen” olarak adlandırdığım azınlık gruba özgü seçim bıkkınlığının şah damarını işte tam olarak bu şartlandırma faaliyetini teşhis ettiğimiz noktada yakalayabiliyoruz.

Seçim bıkkınlığı, daha ilk baştan muhafazakar ve dindar bir çoğunluğun blok onayına sunulduğu için sonucu belli olan verili seçim anlayışının bir ürünüdür. Elbette seçim modern siyasetin en özgürlükçü enstrümanları arasındadır ve onu modern demokrasilerin bayramı olarak nitelendirenler haksız değildir. Ama Türkiye’de bir süredir her seçime eşlik eden o kasvetli havayı görmezden gelmek de doğru değildir. Kasveti dağıtacak olan şey, seçimleri, tıpkı kendini tekrar eden melodilerin ritmi üzerinden bizi içine alan bir müzik parçasını dinlediğimiz gibi dinlemektir. Tekrarın böylesi terbiye edici değildir, öğretici ve geliştiricidir. Başka bir deyişle, seçimle terbiye edilmeye karşı çıkarken ondan bir şeyler öğrenmeyi de ihmal etmemek gerekir. Türkiye’de birbiri ardında yapılan seçimlerin öğrettiği bir şey varsa, bence şudur: Bir oyuna katılan kişi, görünüşte bir oyun oynayacak olsa da, gerçekte iki ayrı oyun oynadığının her zaman ayırında olmalıdır. Görünüşte adaylar ve partiler arasında, seçmenlerin oyunu kazanmak için kuralları önceden belirlenmiş ve tüm yarışçılar için geçerli bir müsabaka gerçekleşmektedir. Gerçekten kuralları belirleyen güç olarak iktidar, aynı zamanda oyuna katılan bir oyuncudur ve

kuralları belirlerken kendi yararını sonuna kadar gözetmiştir.

Her oyunun içinde oynanan iki oyun vardır. Oyunun kurulduğu ve kuralların belirlendiği düzeye müdahil olmayan birinin oyunu kazanması söz konusu olamaz. İktidarın seçim başarıları kadar, muhalefetin sürekli yenilgilerinin yarattığı seçim bıkkınlığının esasını da bu oluşturur. Seçimleri yeniden ilginç kılmak ve demokrasiyi AKP’nin anladığı şekliyle çoğunluk yönetimi olmaktan çıkarıp, aslında “herkesin yönetimi” olacağı bir niteliğe kavuşturmanın yolu da buradan geçiyor. Zaten kutuplaşmış ve seçmen tercihlerinin katılmış olduğu bir sosyal ortamda, oylamaların hep çoğunluğu uyaran ve bloklaştıran meseleler üzerinden tesis edilmesinin sonucu baştan açıktır. Kaldı ki iktidar, sadece bununla da yetinmemekte, seçim çevrelerini kendine göre ayarlamaktan YSK kararlarına kadar uzanan bir çerçevede seçim mühendisliği yapabilecek pozisyonda olmanın avantajlarından yararlanmaktadır. Mesela bu seçimdeki sonuç doğurucu manipülasyonlardan biri, “seçmen kaydırma” uygulaması olacakmış gibi görünüyor. Çünkü bu yolla önceki seçimlerde kayyum atamak yoluyla belediye başkanlarının görevden alınması meşrulaştırılmış olacak.

Şimdi, kapıyı potansiyel olarak herkesin yönetimine açtığı müddetçe demokratik olabilecek olan seçimler, oyun böyle oynandığında tüm demokratik niteliğini kaybeder. Fakat, adına ister “cumhur” deyin ister “millet”, genel iradeyi veya yararı belirleyen karar odağının sadece oylama süreçlerinde bir görünüm veya varlık kazanabileceği gerçeğine itiraz edilemez. Buna rağmen, seçim hikayelerinin biraz da hayalet öykülerini andırdığını söylemekten kendimi alamıyorum. Çünkü hayaletler de varlığını, tıpkı halk iradesi gibi, mekanda kapladıkları yere göre değil, gerçek dünya üzerinde bıraktıkları etkilere borçludur. Bazen bir tıkırtı, bazen bir kapı çarpması yahut zil sesi, bir hayaletin geldiğinin kanıtı gibi kabul görebilir. Gerçek ile görünüş, varlık ile yokluk arasında salınan halk iradesinin etkisini icra edebileceği tek zemini seçimler oluşturur. Halkın oylamaya katılmadığı, seçimlere maruz bırakıldığı bir durumda, sandıktan çıkacak olan hayaletin adını bilmek içinse öyle medyum olmaya falan gerek yok. Sonuç ne olursa olsun şu gerçek değişmez: Halk değil, halkın eğitmenleri kazançlı çıkacaktır.

Asfalt ve beton belediyeciliği nasıl çöker?

Asfalt ve betonlaşma konusunda AKP'nin eline kimse su dökemez. Durum böyle olunca muhalefet asfalt ve beton derse AKP kazanır. Muhalefet kazanmak istiyorsa asfalt ve beton dışında, imar artışı dışında bir belediyecilik önermek zorunda. Kaldı ki asfalt-betona karşı durmadıkça iktidarı besleyen muslukları açık bırakmaya devam etmiş olacak.

ÖNDER ALGEDİK

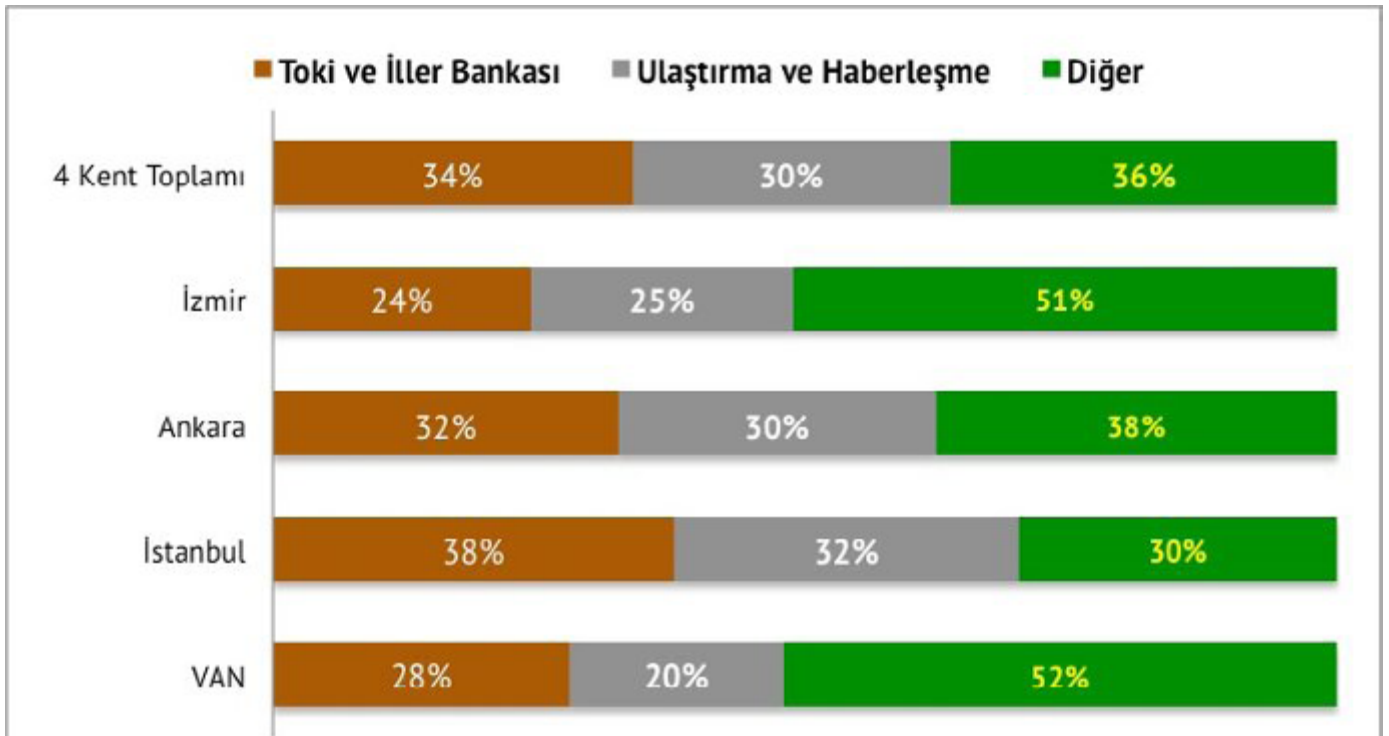
24 Haziran seçimlerinin ne kadar adil olmadığı ortada iken yeni bir seçime gideceğiz. Çok açık ki Mart 2019 Yerel Seçimleri 24 Haziran'dan bile adil olmayacak. Yerel seçim olması yerel müdafaalar açısından bir avantaj. Ancak seçim sürecinde AKP kopyası bir rekabet ancak ve ancak AKP'ye yarar. Şunu baştan ortaya koyalım: Asfalt ve betona dayalı o imar artışı belediyeciliği AKP'nin işi. Kimse AKP'nin eline su dökemez. Eğer imar artışı belediyeciliği istiyorsak, bunun için işin ehline, ustasına, AKP'ye oy vermeliyiz.

Böyle bir gerçek ortada dururken, geçen hafta Kartal Belediyesi Arnavut kaldırım taşları üstüne asfalt dökerek ülke gündeminde bir belediyecilik tartışması başlattı. Belediyenin savunması problemlili olsa bile asfalt konusunda sabıkası çok olmayan bir belediye. Burada başka bir sorun karşımıza çıkıyor. Sorun şu, bu kadar asfalt ve betona dayanan bir belediyecilik yaparsanız ekonomik olarak, siyasi olarak AKP kazanacaktır. Bu noktayı siyaset sorgulamıyor. Halk için bu çok açık. Daha çok asfalt ve betondan AKP'nin kazanacağı ortada.

İKTİDAR ASFALT VE BETONLA BESLENİYOR

AKP 15 yıllık ekonomi politikası asfalt ve beton dökmek oldu. Hatta asfalt ve betona giden para topluma ve devlete gidenden çok daha fazla. Bu bir iddia değil, AKP'nin kendi raporlarında ortaya koyduğu bir gerçeklik.

Bunun için kamu harcamalarının illere dağılımına bakmak gerekiyor. Kentlere yapılan kamu yatırımlarının dağılımına baktığımızda sadece TOKİ, İlbank ve Ulaştırma Bakanlığı harcamaları eğitim, sağlık, adalet ve hatta enerjiye ayrılan paradan bile fazla oldu. İlbank'ı burada beton hanesine yazıyorum çünkü yaptıkları dert çözmekten çok başka işlere yaradı. Ayrıca diğer bakanlıkların beton yatırımlarını da yok sayıyorum. Bu kabullenmeyle bile TOKİ, İlbank ve Ulaştırma Bakanlığı toplamında beton ve asfalta giden harcamalar Ankara'daki bütün kamu harcamalarının yüzde 62'sini, İstanbul'da yüzde 70'ini, İzmir'de yüzde 49'unu, Van'da ise yüzde 48'ini oluşturuyor. Yani ülkedeki asfalt ve betona harcanan para insana ve devlete harcanandan neredeyse fazla. Sadece örnek verdiğimiz bu dört kente AKP 2002-2017'de tam 442,8 milyar TL harcadı. Bu harcamanın 281,7 milyar TL'si asfalt ve beton. Toplumla ve devlete harcanan ise sadece 161 milyar.

Kaynak: AK Parti İcraatlar Çalışması, (detaylı analizi için bakınız: [AK Parti'nin itirafları: İcraatlar](#))

KGM HOLDİNG

Sadece bu dört kente ulaşım için 15 yılda 132 milyar TL para harcanmış. Tabii bu kadar asfalt yatırımı ile 2006'da 21 milyar TL olan devlet gelirleri, 2016 yılında 67 milyar TL'ye ulaştı. Peki bu, topluma mı harcandı? İklim değişikliğine karşı mücadeleye mi harcandı? Hayır. Bu paranın azı Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM) masraflarına, fazlası müteahhitlere, daha çoğu ise AK devlete harcandı.

Gelir açıklaması	Gelir (Milyar TL)		Gider (Milyar TL)	Gider açıklaması
Yakıt ÖTV'si	27,8		3,2	KGM'ye
Yakıt KDV'si	9,2		18,3	Müteahhite
Taşıt ÖTV'si	18,9		45,9	Bütçeye
MTV	10,0			
Otoyol ve Köprü Gelirleri	1,5			

Tablo: KGM 2016 yılında kamuya sağladığı gelirler ve giderleri. Kaynak: KGM

AKP kamu kaynaklarını kentlerde asfalt ve betona yatırırken belediyecilikte de aynı işi yaptı. Bunun adı imar artışı belediyeciliği. Yoksulların ve kamunun arazilerini müteahhitlere yanında imar artışı hediyesi ile verdi. O inşaatlar bittikçe yollar genişledi ve karşımıza imar artışı belediyeciliği çıktı.

Tabii burada imar artışı kaynaklı kent rantı meselesinin yeni bir şey olmadığı söylenebilir. Halbuki hiç alakası yok. Eski sosyal demokrat belediyecilikte oluşan kent rantında belediye toplumun çıkarını gözetirdi. Şimdiki gibi sadece belediye başkanı ve partisi gözetilmezdi.

Yani imar artışına dayalı bir belediyecilik madde olarak asfalt ve beton meselesi iken maddi olarak sermaye transferi meselesidir.

ÇİMENTO MU YİYORUZ, BUĞDAY MI?

İşte bu ekonomik model büyük bir eşitsizlik yarattı. Bunu anlamamız ve de buna tahammül edememeniz için bir örnek vereceğim. 2017'de 21,5 milyon ton buğday hasadı yapıldı. Bu kadarcık buğday üretimine ve 15 yılda üretimin pek de

artmamasına rağmen çimento üretimi ise 80 milyon ton olarak gerçekleşti. Yani kişi başına bu ülkede çeyrek ton buğdaya karşılık bir ton çimento üretildi.

Asfaltta durum biraz daha ilginç. Türkiye'nin en çok asfalt döken belediyesi Ankara Büyükşehir Belediyesi. Belediye 2013 yılında 7,1 milyon ton asfalt döktü. Bu rakam ilçe belediyeleri ile birlikte 8 milyon tona yaklaştı. Yani 2013'te her bir Ankaralı için belediyeler 1,5 ton asfalt döktü.

ASFALTIN PARTİSİ YOK

2017'de de Türkiye'nin en büyük 10 kenti arasında en çok asfalt döken Ankara Asfalt Belediyesi. Onu İstanbul Asfalt Belediyesi izliyor. 10 büyükşehir toplamda neredeyse 15 milyon ton asfalt dökmüş. Kişi başına dökülen asfaltta durum ise çok daha ilginç. Ankara kişi başına 991 kg. ile birinci iken, İzmir'de bir yılda kişi başına 418 kg. asfalt döküldü. Bu hâli ile İzmir, Konya ve hatta İstanbul'a bile fark attı.

Tabii İstanbul sizi şaşırtmasın, alan küçük ve çoğu yol işi belediyenin değil, KGM'nin.

Sıra	İl	Nüfus	Dökülen ASfalt	Kişi başına asfalt
1	Ankara	5,4 milyon	5,4 milyon ton	991 kg
2	İzmir	4,3 milyon	1,8 milyon ton	418 kg
3	Konya	2,2 milyon	0,6 milyon ton	275 kg
4	Bursa *	2,9 milyon	0,8 milyon ton	255 kg
5	İstanbul	15 milyon	3,7 milyon ton	246 kg
6	Şanlıurfa*	2 milyon	0,4 milyon ton	216 kg
7	Kocaeli	1,9 milyon	0,4 milyon ton	204 kg
8	Gaziantep	2 milyon	0,4 milyon ton	199 kg
9	Antalya	2,4 milyon	0,4 milyon ton	152 kg
10	Adana	2,2 milyon	0,2 milyon ton	103 kg

Tablo: 10 büyük kentte büyükşehir tarafından 2017’de dökülen asfalt miktarı. Veriler faaliyet raporlarından alınmış olup * ile işaretlielerde kestirim yapılmıştır.

Sadece büyükşehirler asfalt döker diye düşünmeyin. Örneğin en büyük beş ilçe belediyesi incelediğinde de ciddi miktarda asfalt döküldüğünü, bunun her yıl tekrarlandığını görüyoruz. Örneğin Çankaya Belediyesi her yıl 180 bin ton kadar asfalt döküyor ve bu hâli ile nüfusu neredeyse aynı olan AKP’li Keçiören Belediyesi’nin iki katından fazla.

KGM bu asfalt yatırımı ile devlet kasasına 67 milyar TL’ye yakın bütçe geliri sağlıyor. Belediyeler ise işte bu yüzden toplu taşımayı öldürüyor, insanları araba almaya zorluyorlar. Asfaltta belediye kazanırken motorlu taşıtlar vergisi ve petrol vergilerinden AK Devlet kazanıyor.

İMAR’DA PARTİLER ORTAK MI?

Çok açık ki asfaltın partisi yok. İzmir’in kişi

başına en fazla asfalt döken ikinci kent olması, Çankaya’nın hemşehrısı Keçiören’i ikiye katlaması çok önemli örnekler.

Peki betonun partisi var mı? Bunun için kentte yapılan plan değişikliklerine bakmak yeterli. Ankara Büyükşehir Belediyesi 2017 yılında 787 adet 1/1000’lik planı onayladı. Bu planların hâliyle yeni, gelişen ilçelerde olmasını bekleyebilirsiniz. Haklı olarak Ankara’nın en eski ilçesi Çankaya’da beklemesiniz. Ama benim gibi siz de yanılırsınız. Ankara’da en çok plan onayı Çankaya, ikinci olarak ise bir başka CHP’li belediyenin yönetiminde Yenimahalle’de gerçekleşmiş. Hızla genişleyen ve belediye başkanın MHP’de olduğu Etimesgut ise altıncı sırada. 25 ilçenin 20’sine sahip AKP ilk 10’da 7 belediye bulundurmuş.

	İlçe	Parti	Plan Sayısı
1	Çankaya	CHP	130
2	Yenimahalle	CHP	86
3	Keçiören	AKP	84
4	Sincan	AKP	73
5	Mamak	AKP	61
6	Etimesgut	MHP	62
7	Altındağ	AKP	60
8	Gölbaşı	AKP	40
9	Elmadağ	AKP	30
10	Çubuk	AKP	27

Tablo: Ankara Büyükşehir Belediyesi raporlarına göre 2017’de yapılan 1/1000’lik imar planlarının ilçelere dağılımında ilk 10 ilçe.

Tablo: Ankara Büyükşehir Belediyesi raporlarına göre 2017'de yapılan 1/1000'lik imar planlarının ilçelere dağılımında ilk 10 ilçe.

İMAR ARTIŞI BELEDİYECİLİĞİ AK PARTİ'NİN İŞİ

Resim çok net. Ülke politikası asfalt ve beton kullanarak sermaye transferine dayalı. Ülkede son 15 yılda yapılan yatırımlar bunu gösteriyor. Kentler için de durum böyle. O kadar büyük bir para dönüyor ki 2017'de Ankara Asfalt Belediyesi 6,4 milyar olan bütçesinden 700 milyon TL'sini asfalta döktü. Bu paraya ilçe belediyelerinin döktüğü asfaltın parasını, EGO'ya giden paraları eklerseniz ücretsiz toplu taşımanın kaynağı bile çıkar.

SEÇİM KAZANMA STRATEJİSİ

Asfalt ve betonlaşma konusunda AKP'nin eline kimse su dökemez. Durum böyle olunca muhalefet asfalt ve beton derse AKP kazanır. Muhalefet kazanmak istiyorsa asfalt ve beton dışında, imar artışı dışında bir belediyeçilik önermek zorunda. Kaldı ki asfalt-betona karşı durmadıkça iktidarı besleyen muslukları açık bırakmaya devam etmiş olacak. Kamu kaynaklarının iktidarın asfalt ve beton politikasına değil, halka aktarılacağını söylerse de kazanma şansını yakalayacak.

Peki imar artışı dışında bir belediyeçilik var mı? Bunu siyaset hiç bilmiyor. Çünkü bakmıyor. O yüzden Ovacık'ı görmüyor. O yüzden hiçbir sosyal demokrat bir Vedat Dalokay'ı, Ahmet İsvan'ı, Asfalt Osman'ı deviren İhsan Alyanak'ı, Adana'da İnönü Parkı'nı savunurken vurulan Ege Bağatur'u hatırlamıyor. Kalkıp "imar artışı müteahhite avanta olamaz, halka döner bakın Karayalçın'ın Dikmen Vadisi projesine" diyemiyor.

Siyasetin görmemesi tabii ki bir bahane olamaz.

Mesele şu ki onların görmediğini bizim gördüğümüzü ortaya koymamız gerekiyor. Hem de her koşulda!

Belediye başkanlığı adaylığımı açıklıyorum

Ücretsiz ulaşım çok mümkün. Geniş kaldırımlar, her köşe başında bir park, kendine yetebilen, kent bostanları dolu bir kent çok mümkün. Hatta bana Ankara Büyükşehir Belediyesi'ni (ABB) verin, Mars'a belediyeye ait uydu göndereyim. Olası mı? Hep beraber görelim.

ÖNDER ALGEDİK

Ankara'da MHP Gökçek'i, CHP ya da İYİ Parti Mansur Yavaş'ı, AKP ise Özhasseki'yi mi aday göstereceğim? İstanbul'da MHP'den Bedrettin Dalan, CHP'den Muharrem İnce, Gürsel Tekin, Akif Hamzaçebi, Mahmut Tanal, İlhan Kesici veya Abdüllatif Şener'den biri mi olsun? Ya da Celal Doğan'da iki parti anlaşsın mı?

Listeyi uzatmaya gerek yok, bu hâli bile çok sıkıcı. İsimleri konuşuyoruz ama kentte yaşadığımız sorunları, o sorunlara siyasetin getirdiği çözüm-

leri hiç konuşmuyoruz. Yerel seçimde gözü kapalı kişileri mi yoksa gözümüzü dört açarak politikayı mı seçeceğiz? Kenti bilmeden, kentteki politikaları bilmeden yapılan işler yine son seçimdeki sonucu doğuracak, orası kesin.

Siz en iyisi beni aday gösterin. Ovacık dışında her yerde aday olabilirim ama bu yazıda sadece Ankara Büyükşehir için adaylığımı koyacağım. Politikayı öğrenmesi gereken biri olarak daha iyi tekliflere tabii ki açığım.

Öncelikle, belediyecilikte bir iddianız olmalı. İmar artışına dayalı bir yönetim istiyorsanız, asfalt ve betona dair iddianız var ise o konuda mutlaka AKP'den aday olmalısınız. Bunun nasıl olduğunu geçen hafta yazdığım için detayına burada girmeyeceğiz.

İddianız beton ve asfalt olmayacağına göre halktan yana, toplumdan yana olmalı. Mesela DP'nin kalesi İzmir'de Asfalt Osman'ı deviren İhsan Alyanak gibi olmalı. Olmalı ki böylece kente göç eden insanlara iş yaratabilesiniz, bugün TANSAS diye özelleştirilen, o gün belediye tanzim satışları olan bir gıda dağıtım zinciri kurabilirsiniz. Düşünsenize İhsan Alyanak bugün bunları yapsa ülkede gıda spekülasyonları biterdi.

Ya da bir Vedat Dalokay gibi olmalı. CHP'nin yüzde 37 aldığı yerel seçimlerde yüzde 60'dan fazla oyla seçildi. Toplumdan yana söylemlerle geldi, "Ankara belediye başkanının kent suçunu yıkaçığım" dedi. Düşünsenize Dalokay gibi bir aday olsaydı AOÇ'deki o kaçak yapılar olabilir miydi? Söğütözü'ndeki bütün o gökdelenler olmaz, o bataklik alan en fazla bir park olurdu.

İddianız sorun çözmek üstüne olmalı. Acaba hangi birimiz Halk Ekmek'in bir Ahmet İsvan çözümü olduğunu bilir. O şartlar altında fırıncıların halka pahalı ekmek satması karşılığında Halk Ekmek ile çözüm üretti.

Böylece 1973 seçimlerinde Asfalt Osmanlara karşı halktan yana politikalar üreten Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Eskişehir olmak üzere toplam 33 ilde CHP alırken, 22 ilde AP, üç ilde MSP, bir ilde DP ve sekiz ilde bağımsız adaylar belediye başkanlıklarını kazandılar.

Kazandıkları zaman daha fazlasını yaptılar. Bizler mesela Gezi direnişi derken parkı savunan halkı biliriz. Ama o zamanlar belediye başkanları savunurdu. Ege Bagatur, İnönü Parkı'nı mafyaya karşı savunmuş, bu yüzden de vurulmuştu. İyileştikten sonra görevine döndü.

SOLA ÇEKEN ADAYLAR SOLU BÜYÜTTÜ

Toplumunu gözetken ve belediyecilikte böylece çağır

açan bu adaylar solun oylarını yükseltti. 1968'de yüzde 33 civarındaki oylar 1973'te yüzde 42'yi aştı ve 1977 seçimlerinde yüzde 48'e çıktı.

Yerel Seçim Yılı	Solun Payı
1963	%36,4
1968	%33,2
1973	%42,4
1977	%48
Sol partilerin yerel seçimlerdeki payı	

(Derlenilen eserin [bağlantısı](#))

FAZLADAN MARS'A UYDU VADEDİYORUM

1973 seçimlerinde hiç para olmadan, eğitimli kadro olmadan bu işler yapılıyordu. Bugün 1973'te yapılanların daha fazlasını yapabiliriz. Ücretsiz ulaşım çok mümkün. Geniş kaldırımlar, her köşe başında bir park, kendine yetebilen, kent bostanları dolu bir kent çok mümkün. Hatta bana Ankara Büyükşehir Belediyesi'ni (ABB) verin, Mars'a belediyeye ait uydu gönderirim. Olası mı? Hep beraber görelim.

1973'te yapılanlara bakınca bugün sıfır enerjili, sıfır atıklı, kadınların gece yürüyebileceği kadar aydınlık, çocukların top oynayabileceği kadar güvenli, yaşlıların huzurevine değil rock konserine gidebileceği bir kent çok da zor değil. Bütün bunları yapacak para var. Kalan para ile Hindistan'ın 2013'te fırlattığı ve geçen günlerde Mars'a varan Mangalyaan uydusunun benzerini yollayabiliriz. Uydu 74 milyon dolara mal oldu. Bugünün parası ile 410 milyon TL, o zamanın kuru ile 150 milyon TL. Bütün bunları sizlere ABB'nin 2018 yılı performans programından yola çıkarak anlatacağım.

EGO MİNİBÜSTEN KÜÇÜK MÜ?

ABB'nin 2018 bütçesi 8 milyar TL. Bu bütçede ASKİ, EGO vs yok. ASKİ'nin bütçesi 3 milyar TL. Bu para ile musluklardan Kızılırmak suyu veriyor. EGO'nun bütçesi ise 1 milyar TL civarında. Peki EGO ne yapıyor? Bu kadar bütçe ile EGO otobüsleri günde 728 bin yolcu taşıyor. O küçük minibüs-

ler ise günde 1 milyon yolcu taşıyor. Sadece sabah ve akşam çalışan servisler 800 bin yolcu taşıyor. Bir milyar bütçeli EGO'nun otobüsleri 728 bin taşıyor. Bu yolcu sayılarını EGO söylüyor.

Dolayısıyla ortada 10 milyar TL'nin çok üstünde bir belediye bütçesi var. Ama belediye halka değil başkalarına çalışıyor.

ÇÖPÇÜLER YOK İHALE VAR

Basit bir örnek verelim. Sokaklar çöpten geçilmiyor değil mi? Her taraf plastik atık dolu, 1992'deki geri dönüşüm çalışmasından beri 25 yılda zerre ilerleme yok. Neden biliyor musunuz? ABB'nin meydan, cadde, bulvar, köprülü kavşak, yaya alt üst geçitlerin, duvarların, atıl durumdaki arazilerin temizliği için harcadığı para 7,1 milyon TL. Yani bütçenin binde biri bile değil. Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak için ayrılan para ise 12,4 milyon TL. Topladınız, 19,5 milyon TL yaptınız, yani bütçenin binde 2,5'i!

Peki çöp kutusu satın almaya, konteyner siparişine, yanına bank koymaya ne kadar harcayacak? 50 milyon TL. Atık organizasyonuna 19,5 milyon, kutusuna 50 milyon TL! Şimdi kentlerin neden çöpten geçilmediğini, geri dönüşüm, azaltım ve tekrar kullanma gibi bir organizasyon yapılamadığını anladınız mı? Yani sadece rakamların yerlerini değiştirerek birkaç yıl içinde sıfır atık olan, bugün toprağımıza, tuzumuza karışan plastik ambalajın yasak olduğu bir kent mümkün.

YEŞİLİN METREKARESİ ANKARA'DA 12,2 MİLYAR TL

ABB'ye göre 2017'de kişi başına 19,9 metrekare yeşil alan düşüyormuş. Bunu 2018'de 19,95 metrekareye çıkartacaklar. Yani 0,05 metrekare yeni yeşil alan. Bir karışa bir karış, bir kare kadar. Peki bunun için harcanacak para ne? 610 milyon TL. Yanlış duymadınız, kişi başına bir karışlık yeşil alan için 610 milyon TL harcanıyor. Düşünsenize bir metrekare deseniz 12,2 milyar TL yapar. Ankara'nın yeşili bu kadar değerli, metrekaresi

12,2 milyar TL. Tabii yeşil alan için beton ve asfalt dökmek ve toprağa bakmak yeterli ama burada işler farklı. Yeşil alan diye yapılan harcama kalemi işte bunlar:

- Ağaç dikimi
- Çalı dikimi
- Mevsimlik çiçek
- Çim alan oluşturulması
- Yapılan halı saha sayısı
- Bakımı yapılan havuz ve fiskiye sistemleri
- Mezarlık bakımı
- Hazırlanan/hazırlatılan ağaçlandırma ve park peyzaj projeleri
- Kurumlara çiçek verilmesi
- Park bakımı
- Yeşil alan bakımı.

610 milyon TL yeşil alan maliyeti gözünüzü korkutmasın. Üstüne bir de rekreasyon alanı çalışmalarını ekleyin, onun için 332 milyon TL daha harcanacak! Yani Ankara'nın yeşil alanına giden para neredeyse bir milyar TL ama kentte doğa değil beton ve asfalt çoğalıyor.

MÜTEAHHİTE ÇALIŞAN BELEDİYE

ABB kentsel dönüşüm-gelişim ve diğer yatırım projelerine kaynak sağlamak amacıyla taşınmazların niteliklerine uygun bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak için 208,5 milyon TL ayırmış. Yani müteahhite proje hazırlıyor. Bir de bu dönüşümün kamulaştırması var. Gecekonuda oturan insanların evlerini başlarına yıkıp müteahhite hazır hâle getireceksiniz. İşte bu kamulaştırma(?) için ayrılan para 125 milyon TL. Yani müteahhit yeşil gecekonduya beton dıksin diye belediye 333,5 milyon TL harcayacak.

Sadece bu para bile yoksulların evlerine elektrik ve ısınma faturası ödemediği ve bunları iklim dostu karşıladığı sıfır enerjili tadilat yapmaya yeter.

YAYAYA 25 MİLYON, ASFALT VE BETONA 990 MİLYON TL

Ulaşımı ücretsiz yapmak ise en kolayı. Kaldırım tadilatına ayrılan para 25 milyon TL. Ama mevcut kaldırımlara bakmak yerine yıkıp kenarına beton

bariyer döşemek ve kaldırıma trotuar ve bordür yerleştirmek için ayrılan ise 290 milyon TL. Bu durumda mevcut kaldırıma bakmak 25 milyon, yıkmak 290 milyon TL gibi bir resim çıkıyor.

Ama yetmez. 2018 yılı için Ankara'da 1600 km. yeni asfalt yol, 2000 km. yol bakımı için 700 milyon TL üstüne harcanıyor. Yani kaldırım yıkma ile beraber 990 milyon TL harcanıyor, bakıma ise sadece 25 milyon TL. Sadece bu paraların yerlerini değiştirsek ulaşımı ücretsiz yapmak mümkün.

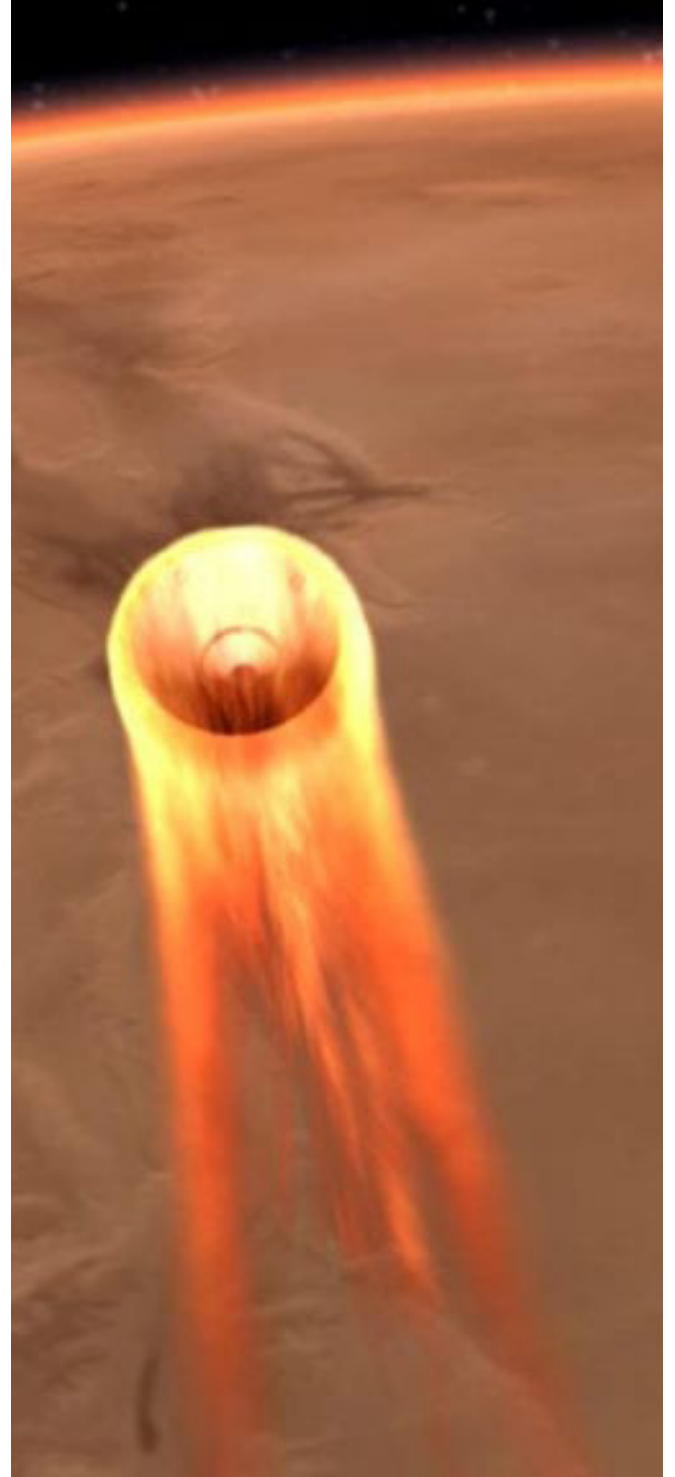
ADAYLIĞIMI AÇIKLIYORUM

Çok açık ki ABB'nin bütçesinin yarısı betona ve asfalta gidiyor. Ankara'da yeşile harcanan 1 milyar TL bile beton demek. Kaldırım bakımı 25 milyon TL, asfalt betona 990 milyon TL harcanıyor. Sadece bu paralar doğru adreslere harcansa Ankara gezegenin en temiz, en ucuz ve mutlu kenti olur. Hatta Afrika'nın açlık sorunu çözülür, Mars'a bile uydu gönderilir. Düşünsenize Mars'ta uydusu bulunan dört ülke, ABD, AB, Rusya, Hindistan'ın yanında bir de Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin uydusu olsa güzel olmaz mı?

Yaşama dair böyle iddiaları olmayan adaylardan sıkıldık. 1973'te o adaylar hayal ettiler, ülkeyi sola çektiler. Çok önemli şeyler yaptılar Bugün çok daha fazlasını yapacak kaynak varken belediye bütçesi boşa gidiyor. Kaynağı müteahhite değil topluma ayırsak ve bu ayırdığımız kaynakla doğayı, toplumu düşünsek yeter. Hatta Mars'a gönderilecek uydu için bile para çıkar.

Benden daha iyi aday olur mu?

Not: Bu yazıda bahsedilenlere katılıyorsanız mutlaka aday olun, hatta daha iyisini yapacak hayalleriniz var ise hiç durmayın. Ortam buna hasret!

Nasa'nın uzay aracı Insight'ın Mars atmosferine giriş anı

Ankara'ya ücretsiz toplu taşıma nasıl gelir?

Ücretsiz toplu taşıma fikren 77'den beri, pratikte ise 89'dan bu yana Ankaralı. Şimdi çok daha kolay, boşa giden paralar bile yeter. Düşünsenize bir belediye başkanı çıkıyor, Ankara'ya ücretsiz toplu taşıma geliyor ve diğer kentlerin belediye başkanları de başkente geldikçe imar artışı belediyeciliği, asfalt-beton belediyeciliği değil, ücretsiz toplu taşımayı öğreniyor.

ÖNDER ALGEDİK

Geçen hafta ABD’de ara seçimler vardı. Sosyalist aday Bernie Sanders tekrar senatoya girerken onun 2016 yılındaki başkanlık kampanya ekibinden 28 yaşındaki Alexandria Ocasio-Cortez de Temsilciler Meclisine girdi. Sanders yola çıktığında ilk işi belediye başkanlığı idi. 1981’de Burlington belediye başkanı seçildi. O günden bu güne birikimi gençlerin önünü açtı ve Ocasio-Cortez gibi genç, işçi sınıfından yana yol gösterdi. Sanders belediye başkanı iken yoksullar için toplu konut, tüketicinin sahip olduğu gıda kooperatifi, halkın sahip olduğu elektrik işletmesi gibi işlerin önünü açtı. Böylece Burlington bugün yenilenebilir enerji ile ihtiyacını karşılayan bir şehir oldu.(1)

Böylesi bir örnek varken, kriz yaşadığımız ve bu krizin en büyük oyuncusunun fosil yakıt ithalatı kaynaklı cari açık olduğu ortada iken o cari açığa en önemli oyuncu petrol iken Ankara’da ücretsiz toplu taşıma diyen bir belediye başkanı güzel olmaz mı?

Düşünsenize, her yıl arabanın MTV’sinden, lastiğinden, bakımından, benzininden kurtulup güvenli, sık ve konforlu toplu taşıma olsa, azalan arabalar sayesinde kaldırımlar genişlese, bisiklete yol açılrsa güzel olmaz mı? 60’lardaki gibi bulvar boyunca insanlar el ele yürüyebilse, kente gelen diğer belediye başkanları da dönüp aynı şeyleri yapsalar...

Tabii “böyle şey olmaz” diye düşünenlerin aklında üç pürüz var. İlki “dünyada örneği var mı?” sorusu, ikincisi “bizde hiç olmaz” önyargısı ve üçüncüsü “bedava olunca parayı belediye nasıl ödeyecek” hesap bilmezliği. İlk ikisini tarihten, üçüncüsünü bugünden cevaplayalım.

DÜNYADA ÜCRETSİZ TOPLU TAŞIM

Olay 1995’te başlıyor. O yıl Belçika’nın Hasselt belediye başkanlığını Steve Stevaert kazanıyor. Stevaert aslında bir barmen. Başa geçtiğinde basit bir hesap yapıyor. Asfaltı yenileme, artan trafik için yeni yollar ve o yolların da yenilenmesi gibi kara döngüyü keşfediyor. Bakıyor ki toplu taşımayı ücretsiz yapınca o yollardan, onların bakımından ve vereceği zarardan kurtuluyor. O da toplu taşımayı 1998 yılında ücretsiz yapıyor.(2) Böylece yıl-

da 1,5 milyon olan yolcu sayısı 2006’da 4,5 milyona çıkıyor.(3) 16 yıl süren bu politikanın kahramanı bizim barmen Steve Stevaert 1999’da da bakan oluyor, hem de Ulaştırma Bakanı!

Estonya’nın Tallinn kenti ise şimdinin en eski ve köklü örneği. Kent, ücretsiz toplu taşımaya 2013’te başlıyor. 2 euro’ya ulaşım kartı alıyorsunuz ve o kartı istediğiniz kadar kullanıyorsunuz. Kent 2016’da 20 milyon euro kâra geçmiş.(4) Şimdilerde aralarında Fransız ve Alman belediyelerinin de bulunduğu pek çok belediyenin gündeminde ücretsiz toplu taşıma var.

ÜCRETSİZ TOPLU TAŞIMA ANKARALIDIR

Ücretsiz toplu taşıma bizlere uzak bir fikir görünse bile aslında fikri ve uygulaması Ankaralıdır. Mesele 1973’te belediye başkanı seçilen Vedat Dalokay, 1977 yılına geldiğinde ücretsiz toplu taşıma hedefini açıklamıştı. 1989’da seçilen Murat Karayalçın ise Halk Taşıt adını verdiği uygulama ile yoksulların şehre inmesini imkanı hâle getirerek sosyal eşitliği sağlamak, sıkışık saatleri rahatlatmak gibi pek çok amaçla belli saatlerde toplu taşımayı ücretsiz yaptı!

Başkanların sözü Erdal İnönü, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Karayalçın’la birlikte Ufuktepe-Mamak arasında yaptığı yolculukta, ücretsiz halk taşıt uygulamasının başarılı olduğunu söyledi, “Başkanlarımız verdikleri sözleri yerine getiriyor” dedi. (Fotoğraf: Kenan MACİT/ANKARA)

Foto: 6 Haziran 1989 tarihli Milliyet gazetesi haberi

BUGÜN ÜCRETSİZ ULAŞIM MÜMKÜN MÜ?

EGO'nun 2018 bütçesi 990 milyon TL. Geçen haftaki yazımızda büyükşehir belediyesinin kaldırımların bakımı için 25 milyon TL harcarken yolları sürekli asfaltlamak ve de bakmadığı kaldırımları yıkıp tekrar yapmak için toplam 990 milyon TL harcadığı bilgisini vermiştik. Kaldırım bakımına harcanan 25 milyon TL ile 200 bin metrekareden fazla kaldırıma bakım yapılacak. Ankara'da kaldırımların genelde bir metreyi bile bulmadığı düşünülürse Ankara'dan Eskişehir'e kadar bir kaldırımın bakımı yapılmış! Ortada o kadar bakım yok ama 25 milyon TL harcama var. Bu harcama düzgün yapılırsa, hadi bilemediniz iki katı harcanıp her dönem kaldırım yapımına harcanmasa mevcut EGO bütçesi kadar asfalt ve kaldırımı yeniden yapma parası kalıyor.

Peki EGO, bütçesi ile ne yapıyor? Yolcu taşımıyor! Evet doğru duydunuz! EGO'nun sayfasındaki istatistiklere göre, ulaşımda beşte birlik bir paya bile sahip değil. EGO aslında kimse toplu taşıma kullanmasın otomobil şirketleri, dolmuşçular, halk otobüsçüleri kazansın diyen bir kurum.

Ankara'da iş gününde yapılan yolculukların ulaşım türlerine göre dağılımı (Şubat 2017) Kaynak: EGO5

İnanılmaz değil mi? Koca EGO minibüslerden ve mavi otobüslerden az yolcu taşıyacak. O zaman size iş gününde taşınan yolcu açısından EGO verilerini vereyim. EGO verilerine göre dolmuşlar koca EGO otobüslerinden, sadece sabah ve akşam çalışan servis araçları metro ve Ankaray'ın toplamından fazla yolcu taşıyor.

	Türler	Taşınan Yolcu Sayısı
1	Otomobil	2.280.065
2	Minibüs-Dolmuş	1.075.000
3	Servis Araçları	798.000
4	EGO Otobüsleri	728.400
5	Taksi	370.000
6	Metro	307.800
7	Özel Halk Otobüsü	240.000
8	Ankaray	130.300
9	Özel Toplutaşıma Aracı	74.000
10	Diğer	117.500

Günlük Yolculukların ulaşım türlerine göre dağılımı (Şubat 2017) Kaynak: EGO

Ortada EGO'nun yolcu taşımamak için harcadığı 990 milyon TL var. Bir de asfalta, kaldırıma giden 990 milyon TL daha var. EGO'nun yolcu taşımamak için harcadığı o bütçeden EGO'nun otobüslerin yaktığı mazot, doğalgaz, metronun yaktığı elektrik, araçların bakımı, hatta antifrizine kadar harcadığı para 218 milyon TL. Yani 990 milyonluk asfalt, kaldırım parası ulaşımı ücretsiz yapacağı gibi taşınan yolcu sayısını ikiye belki üçe bile katlamaya yeter.

RAYLI SİSTEM ÇALIŞTIRMİYORLAR!

Aslında EGO az yolcu taşıyarak toplumu zarar ettiriyor. En basit örnek olarak raylı sistemin kapasitesine bakalım. Ankara'nın ilk raylı sistemi Ankaray'ın bir saatte bir yöne taşıdığı yolcu sayısı 27 bin. Ama bütün gün taşıdığı yolcu 100 bin bile değil. Yani tek yöne dört saat çalışacak kadar kapasite kullanıyor. Peki en son açılan Keçiören-AKM arasındaki M4 hattı. Bu hattın 66 bin yolcu kapasite

tesisi var ama 24 bin civarı yolcu taşıyor. Yani yarım saatlik kapasitesi bile değil.

	Günlük Taşıma	Kapasite	Kaç Saate Eşit?
Ankaray	97.742	27000 yolcu/yön/saat	3,6
M1 (Kızılay-Batıkent)	125.870	70000 yolcu/yön/saat	1,8
M2 (Kızılay Çayyolu)	76.767	66000 yolcu/yön/saat	1,2
M3 (Batıkent Sincan)	39.643	72000 yolcu/yön/saat	0,6
M4 (Keçiören-AKM)	23.458	66000 yolcu/yön/saat	0,4
Başkent Ray*	45.500	54000 yolcu/yön/saat	0,8

Tablo: Raylı sistemin günlük taşıdığı yolcu sayısı ve saatlik kapasite (Kaynak: Ego ve TCDD)

*Başkent Ray verisi TCDD'den alınmış olup , kapasite ise tahminidir

PARA BOL OLUNCA BELEDİYE BOŞA HARCİYOR

Çok neo-liberal bir söylem vardır: İnsanlar bir şeyi bedava bulduğu zaman boşa harcayacağına inanılır. Ücretsiz toplu taşıma ile halkın bunu suisti-

mal edeceği söylenir. Kimsenin aklına bu paraların bizden toplandığı, aslında hiçbir şeyin ücretsiz olmadığı, sadece halktan toplanan bu paraların bize geri dönmesi gerektiği gelmez. Bu paralar bir kişinin cebine giderse laf edilmez ama halka gidince laf olur.

Veriler aslında bunu doğruluyor ve daha fazlasını da söylüyor. Bu paralar bir avuç insanın cebine gidiyor ve belediye parayı bol bulduğu için boşa harcıyor. Kent nüfusu arttı ama otobüslerin sayısı artmadı, metrolar arttı ama insan taşımıyor. Halktan toplanan kaynağın halka dönmesi gerekiyor ama dönmüyor.

ÜCRETSİZ TOPLU TAŞIMA ANKARALININ HAKKIDIR

EGO 2018 yılında tam 990 milyon TL harcayacak, raylı sistemi ve otobüsleri ile sadece bir dolmuş ka-

dar yolcu taşıyacak. Çünkü para bol ve toplumun cebine gidince suistimal, birinin cebine gidince hizmet oluyor. Çünkü EGO çalışmadıkça, belediyeye verdiğimiz paranın daha fazlasını özel taşımaya ve otomobile vereceğiz. Yani bir değil birkaç kez soyulacağız. Hesap ortada, EGO bütçesi halka dönse, asfalt ve kaldırımını yıkıp yerine yeniden yapmak için harcanan para da eklense toplu taşıma iki hatta üç katı yolcu taşır, halk sokaklarda el ele tutuşabilir, iktidar da “ama cari açık” demez.

Ücretsiz toplu taşıma fikren 77’den beri, pratikte ise 89’dan bu yana Ankaralı. Şimdi çok daha kolay, boşa giden paralar bile yeter. Düşünsenize bir belediye başkanı çıkıyor, Ankara’ya ücretsiz toplu taşıma geliyor ve diğer kentlerin belediye başkanları de başkente geldikçe imar artışı belediyeciliği, asfalt-beton belediyeciliği değil, ücretsiz toplu taşımayı öğreniyor. Böylece Ankara’dan başlayarak bütün ülke mutluluğa yürüyor, sevgiye pedallıyor.

(1) Fazlası için: <https://www.thenation.com/article/bernies-burlington-city-sustainable-future/>

(2) Tam hikayesi için: <https://www.birgun.net/haber-detay/biraz-akilla-yeryuzu-cenneti-mumkun-18291.html>

(3) <http://www.eltis.org/discover/news/hasselt-cancels-free-public-transport-after-16-years-belgium-0>

(4) https://qz.com/1442882/free-public-transit-is-gaining-popularity-in-european-cities/?fbclid=IwAR3RFMyLX96iMJkCk83Jsy0DuTxJmICczLFL0_E6dmoSvR5vdygwg9mgF40

(5) <https://ego.gov.tr/dosya/indir/14164.pdf>

AKP betona beton, asfalta asfalt dökcek!

AKP'nin bu seçimlerdeki tek vaadi betonun üstüne beton, asfaltın üstüne asfalt dökmek. Bütün devlet aygıtı ellerinde olmasına rağmen bunu bile konuşamıyoruz, poşeti konuşuyoruz. İktidarın ilgi çekmeyen seçim kampanyası ve Özhasseki'nin ilgi çekmeyen seçim proCeleri bunun örneği.

ÖNDER ALGEDİK

Ne kadar renksiz bir seçime giriyoruz değil mi? İktidar devlet aygıtını da yanına alarak erkenden başladığı seçim sürecinde pek gündemi tutturamıyor. Düşünsenize seçime üç aydan az kalmış ve geçen hafta halkımız seçimleri değil poşeti konuşuyordu.

Ama karşımızda bir o kadar da renkli bir seçim süreci var. Binali Yıldırım değil, anayasayı delmesi gündem. Hem de kendi anayasalarını. Mehmet Özhasseki Ankara'ya aday ama yaprak kımıldatamıyor. Eskiden başında olduğu bakanlığın poşetten

bile para alıyor olması daha çok konuşuluyor. (1)

Bu yaklaşım size inandırıcı gelmezse diye sadece poşetten bir örnek vereyim. 9 Ocak Çarşamba günü Erdoğan, Atatürk Orman Çiftliği'ne yaptırdığı tesiste "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Yerel Yönetimler Sempozyumu" düzenledi. Orada bile poşet konuştu (1). Konuşmasına "Son zamanlar bu plastik poşetler vb. birçok ürünlerle ilgili olarak bir savaş başlattık." diye girdi ve ardından "Anacığim evde file dokurdu. File ile alışveriş yapar gelirdik. Bunun toprakla bir dostluğu var.

O zamanlar bunlar kenevirden yapıldı.” diyerek sürdürdü. Yani yerel yönetimler sempozyumunda poşet-kenevir bağlantısı kuruldu. Ekonomik krizi mi yoksa siyasi kriz mi var diye insan sormadan edemiyor.

BELEDİYECİLİK KRİZİ

Bu kriz sadece iktidarın değil muhalefetin de krizi. Muhalefet partilerinde bile “İklim değişikliğinin farkındayım ve bu yüzden..” diye cümle kuran bir kişi olmadı. Asfalt ve beton konusundaki saplantıyı dile getiren, “İmar artışına değil çocuklara/iklime/doğa ve topluma ayıracağım” diyen kimse yok. Varsa yoksa asfalt ve beton belediyciliği. Muhalefetin küçük iktidar gibi hissedip iktidarın kopyası olması muhalefetin beceriksizliği ile açıklanamaz. Olsa olsa krizin belediyciliğe yansımadır. Sonuçta bu kriz tek taraflı değil.

YENİ ASFALT VE BETON BELEDİYECİLİĞİ

Ortada bir kriz var dedik ya, bir başka örnek verelim. Geçenlerde Erdoğan adaylarda aradıkları özellikleri açıkladı (2). Açıklamasında aynen şöyle dedi: “Bu işin ehli, liyakatlı kim, kimin yüzü gülüyor, kimin kapısı açık, kim kesesinden yedirmiş, içirmiş, kesesinden ikram etmiş, adamlığıyla nam salmış ona baktık.” Hakikaten “kesesinden ikram etmiş” dedi. Hiç polemik yapmayacağım, bu ifade bile açık sözlülükle açıklanabilecek bir ifade değil.

İşin aslı AKP sadece ve sadece eskiden döktüğü asfalt ve betonun üstüne yeniden asfalt ve beton dökmek dışında bir belediycilik önermiyor. Bunun böyle olduğunu geçen hafta “projelerini” açıklayan Özhaseki’den anlıyoruz.

AK-PROCECİLİK!

Öncelikle yeni bir kavramı açıklayarak başlayalım. Belediye seçimleri bir politika yarışıdır. Yani politikalar yarışı. Bir proje yarışı değildir. “Projecilik” proje yönetimi yapan profesyoneller için bir hakarettir. Proje dediğinizde içinde zaman, kaynak ve kapsam gibi kısıtlarınız olur. Projenin kapsamında toplum ve doğa yoksa ve sadece çıkar varsa buna proje demeyelim. Benzer şekilde kaynak meselesinde işçiliğe gelince iş sağlığı ve işçinin güvenliği

yoksa buna da proje demeyelim. Bu nedenle buna proCe, Ak-ProCecilik demek lazım.

Nitekim Özhaseki 13 konuda hazırladığı 111 proCe için “insan odaklı proje” demiş (3) ve kültür yolu projesi için “tek tek ben çalıştım” demiş. (4) Yani Erdoğan’ın dediği “kim kesesinden yedirmiş, içirmiş, kesesinden ikram etmiş” kriterlerini en iyi karşılayan Özhaseki tek tek kendi proCesini yapmış.

PROCECİ ASFALT VE BETONCULUK!

Özhaseki’nin listedeki bazı proCeler işin rengini veriyor;

- Mahallede kaldırım ve park kalmadığı için daha çok asfalt kullanımı sağlayarak gidebilecekleri çocuk köyleri,
- Hayvanat bahçesi ve stadyumu yıktıktan sonra yeniden yapma işi, yani yık-yap proCeleri,
- Gökçek’in geçen seçimlerdeki proCesinin kopyası olduğu belli Kanal Ankara,
- Kentin yeşil kalan son 13 alanını rezidansların parkları haline getirip parsellemeyi sağlayacak ve yarısına beton dökülecek millet bahçeleri,
- Yarattığı yoksulluğu ve mutsuzluğu derinleştirmek için şehrin 70 km. dışına madde bağımlılığı rehabilitasyon merkezi kurma,
- Adından bile çocukları hayata küstürmeye yetecek “çıkılmaz sokaklara çocuk sokağı” proCesi,
- Gençlik Parkı havuzlarında yetişen çocukların cumhuriyetin ilk döneminde yüzme şampiyonu olduğunu bilmiyormuş gibi 2019 yılında Ankara plajı proCesi.
- Tarihi betonla baştan yapma mantığı ile Yahudi Mahallesi’ni “yenileme” proCesi sadece birkaçı.

Şu hâli ile Özhaseki’nin proCeleri fazla beton, daha fazla asfalt demek. Hatta asfalt ve beton üstüne bir kez daha asfalt ve beton dökmek anlamına geliyor.

ÖZHASEKİ’NİN SIRRI

Özhaseki uzun yıllar Kayseri Büyükşehir Belediyesi başkanlığı yaptı. Sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yapan Özhaseki şimdi Ankara Büyükşehir

hir Belediye Başkanlığı'na aday. Bu adaylığa adım adım geldi yani. 2018 bütçeleri ile örnek verecek olursak, 1,15 milyar TL bütçesi (5) olan Kayseri Belediyesi'nin başında iken sonrasında 1,92 milyar TL bütçesi (6) olan bir bakanlığın başına geçti. Şimdi başına geçmek istediği Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin ise 2018 yılı bütçesi ise 8 milyar TL. Yani Ankara Belediyesi dört tane Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Ankara'nın başına geçtiğinde sadece asfalta harcayacağı para bakanlığının bütün ülkenin çevre koruma hizmetlerine ayıracağı paranın iki katı!

Bu sürecin sonucunda Özhaseki Binali Yıldırım'dan sonra ikinci büyük betoncu ve asfaltçı belediye başkanı olacak.

FARK YARATAN ADAY

Ekonomik bir sıkışmışlık varsa siyasi bir karşılığı olacaktır. Bugün alası var. Kriz biraz şerbet gibidir. İçerseniz keyif alırsınız, dökerseniz yapış yapış olursunuz. Yani bu kadar kriz tartışması yapmamızın, yerel yönetimler sempozyumunda poşet konuşulmasını anlatmamızın, iktidarın asfalt ve betondan başka bir şey söyleyememesinin, Özhaseki'nin proCecilik yaklaşımının nedeni kara bir tablo değil, iktidarın çaresizliği. Kriz bu kadar derinken tabii ki iktidar daha çok asfalt ve beton diyor ve bu yüzden 1,9 milyar TL'lik bütçesi olan bir bakanlığın başındaki kişiyi 8 milyar TL'lik bütçesi olan bir şehrin belediye başkanlığına aday yapıyor.

Seçim sadece bir seçim değildir, sermayenin kime aktarılacağı seçimidir. Bütün adaylar sermayeyi iktidara aktaracaksa, bütün adaylar proCecilik yapacaksa günün sonunda kazanacak olan iktidardır. Düşünün başkent Ankara'nın baş ilçesinde CHP'li belediyenin başkanı iş yaratarak Mülkiyeliler Misafirhanesi'nden konut kooperatifine (7) kadar bütün inşaatları AK Partili müteahhitlere vererek iktidara sermaye aktarımı işini tam gaz sürdürüyor.

Meselenin bir de diğer tarafı var.

Muhalefet bile iktidara çalışırken bir aday çıkarsa ve "halktan toplanan sermayeyi topluma ve doğaya aktaracağım" derse o zaman hayat daha yaşanabilir, daha tatlı olmaz mı? Çok açık ki beton ve asfalta dayalı belediyeciliğe artık yer olmadığını bilen bir aday, toplumu ve doğayı gözetken bir aday fark yaratır. Bugün İstanbul'daki belediyeciliğin abc'sinin İsvan'ın, Ankarada Dalokay'ın olduğunu bilen, 89 dönemi belediyeciliğini bilen bir aday çok şey değiştirebilir.

AKP'nin bu seçimlerdeki tek vaadi betonun üstüne beton, asfaltın üstüne asfalt dökmek. Bütün devlet aygıtı ellerinde olmasına rağmen bunu bile konuşamıyoruz, poşeti konuşuyoruz. İktidarın ilgi çekmeyen seçim kampanyası ve Özhaseki'nin ilgi çekmeyen seçim proCecileri bunun örneği. Bu durumda fark yaratan bir muhalefete bile gerek yok, tek bir aday dengeleri değiştirebilir.

(1) <https://www.haberturk.com/son-dakika-cumhurbaskani-erdogan-dan-aciklamalar-2286361>

(2) <https://www.memurlar.net/haber/801201/erdogan-baskan-adaylarini-secerken-bunlara-bakmis.html>

(3) <https://www.sabah.com.tr/ankara-baskent/2019/01/04/insan-odakli-baskent-projeleri>

(4) <https://www.sabah.com.tr/ekonomi/2018/12/29/iste-ozhasekinin-en-onemli-projesi-saba-ha-acikladi>

(5) <https://www.kayseri.bel.tr/uploads/pdf/performans2018.pdf>

(6) <http://www.bumko.gov.tr/Eklenti/10848,2018yilimybykanunutasarisipdf.pdf?0>

(7) http://www.spo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=9617&tipi=3&sube=1

Rakibim Mansur Yavaş

Mansur Yavaş konuşmasında bol bol araçların ve betonun kenti sarmasına vurgu yaptı. Pek asfalt lafı kullanmadı araç dedi, betonu aynen kullandı. Hatta bir Kızılderili ruhu ile “Betonlaşma uğruna insanı yok saydılar” dedi, yetmedi ardından “Kendisi yüksek olan ama ruhu olmayan binalarımız oldu” ve en sonunda “Şehir insanlara göre değil, araçlara göre tasarlanıyor” bile dedi.

ÖNDER ALGEDİK

Aylardır aday adayları isimleri konuşmaktan sıkılmıştık. Şimdi adaylar açıklanıyor ve neredeyse tamamlanmak üzere. Hatta insanı ve doğayı yok sayan projeler uçuşmaya başladı. Şimdilerde ise projelerden sıkılmaya başladık. Projeler sonuçta insanın ve doğanın olmadığı, müteahhidin olduğu şeyler.

Geçen hafta Mehmet Özhasseki'nin Ankara için önerilerini değerlendirmiş, genel olarak asfalt üstüne asfalt, beton üstüne beton döküleceğini söylemiştik. Çok sevdiğim bir üstadım aslında beton üstüne asfalt, asfalt üstüne beton döküldüğünü söyledi ki çok haklıydı. Özhasseki'nin belediyeçilik yaklaşımı kâbus gibi, o yüzden de kimse umursamadı.

Tam da bu sürecin ardından Mansur Yavaş seçim kampanyasını başlattı.(1) Tabii ki belediyeçilik yaklaşımını karşılaştırmak için Özhasseki ile yetinebilirsiniz. Ancak 2014'teki adaylığı sırasında ortaya koyduğu belediyeçilik ile de karşılaştırmak gerekir. Aslında o da yetmez, ötesine geçip Ankara'nın tarihi ve Ankaralıların hayalleri ile karşılaştırmak gerekiyor. Çünkü 1970'lerde ve 1989'da inanılmaz bir belediyeçilik deneyimi yaşayan Ankara'ya ne önereceğiniz değil ne kadar öteye geçeceğinize önemli.

Buradan bakınca Yavaş'ın konuşması çok temel noktalardan pek çok şeyi anlatıyor.

Mesela geçen yazımızda AKP'nin projecilik anlayışına karşı çıkıp proje/proje yönetimi tanımını yaptığımız gibi Mansur Yavaş da proje tanımı yaptı ve eleştirdi. Gerçi o sunuşunda proje için tasarım kelimesini kullanmakla yetindi.(2) Ama olsun bu bile iyiydi.

Proje konusunda AKP'nin anti-tezi olduğunu ortaya koyarken sentezi olmadığını gördük. Mesela güneş enerjisini kullanmak ya da 32 km bisiklet yolu taahhüttü AKP'nin projecilik anlayışı ile aynı kulvara düştü. Aslında projecilik eleştirisini bir kat daha özümseydi ulaşımın bölünemez bir bütün olduğunu ve o kadar ulaşım vurgusu içinde bisikletin bir rolü olacağını görebilirdi. Kaldı ki bisiklet yolu ile çözüm olsaydı 450 km bisiklet yolu ile İstanbul bir Kopenhag'dı ama olamıyor işte.

Diğer açık "marka kent" ifadesi. Bu siyasetin bir

hastalığı oldu. Satmak istedikleri her şeyi pahalıya satmak için marka yapıyorlar ki o konuya hiç girmek istemiyorum.

Yavaş çok açık bir şekilde 2014 kampanyasından faydalanmış. İyi olmuş. Sonuçta Gökçek'e karşı çalışan ve aslında kazandıran bir kampanya idi. Hatta o kampanyada taahhütlerini bir kat daha öteye götürmüştü. Öyle ki suyu gerekirse bedavaya bile vereceğini o zaman taahhüt etmişti.(3) Ama şimdi sadece ucuzlatacağını söylüyor ki bu bile fark yaratıyor. Belediye 25 yılda yapamadığı şeyi yaptı suyu %30 ucuzlattı.

ASFALT BETON BELEDİYEÇİLİĞİ

Yavaş konuşmasında bol bol araçların ve betonun kenti sarmasına vurgu yaptı. Pek asfalt lafı kullanmadı araç dedi, betonu aynen kullandı. Hatta bir Kızılderili ruhu ile "Betonlaşma uğruna insanı yok saydılar" dedi, yetmedi ardından "Kendisi yüksek olan ama ruhu olmayan binalarımız oldu" ve en sonunda "Şehir insanlara göre değil, araçlara göre tasarlanıyor" bile dedi.

YAVAŞ'IN KISITLARI

Mansur Yavaş'ın bazı kısıtları var. Birincisi Ankara'da uzun yıllar referans olarak üstüne çıkabileceği bir belediyeçilik yok. Sadece Ankara'da değil, ilçelerinde bile örnek bir belediyeçilik yok. Muhalif belediye olan Çankaya ve Yenimahalle bile kentin en fazla asfalt ve beton döken ilçeleri. Örnek bir belediyeçilik olmayınca AKP Kayseri'den, CHP ise Beypazarı'ndan aday göstermek durumunda kaldı. Böylesi bir resim Yavaş'ın elini zayıflatıyor.

İkinci konu ise 73 belediyeçiliğinin çok az insanın bilmesi, 89 belediyeçiliğini çok az insanın hatırlaması ve konuşması. Üçüncü sorun ise Ankara'da soldan birleştiren bir adayın eksik olması. Tabii burada kastettiğimiz sol bölgenin değil birleştiren bir sol olarak sol. Çünkü Ankara 1973'te %62 ile Vedat Ali Dalokay'ı seçerek sol bir kent olduğunu ispatladı. Sağ ise tam tersini ispatlamak için çalışıyor zaten.

Bu üç eksikliği tahmin ederek adaylığımı çok önceden açıklamıştım ama benden başka cesaret

eden henüz olmadı.(4)

Bu üç şey aslında Yavaş'ın kampanyasında pek çok konuyu eklettik kılıyor. Tanıtım toplantısında politika önerirken salon heyecanlanırken projecilik yaparken salon sessizleşiyordu. Ama tabii politika bir bütündür ve sadece bir kişiye indirgenemez. En basitinden tanıtım toplantısında “İnsanların stres içinde yaşaması, hastalıkların artması, yaşanan şehir selleri, afetler, iklimik dengenin bozulmasını tesadüf mü sanıyorsunuz?” demesi kastettiği şeyler itibariyle hoş olsa bile eklettik kaldığının iyi bir örneği. Belli ki Ankara'daki asfalt-betondan bezmiş olmasını anlamış ama her yağışta su altından kalmasına verilen tepkiyi ve iklim değişikliği tartışmaları henüz kavranamamış. Artık Ankaralılar için her yağmur bir su baskını demek, yaşananlar iklim değişikliği demek, aşırı iklim olaylarının olağanüstü hâle gelmesi demek. Bunu 2014'den bu yana bol bol tartışıyoruz ama Mansur Yavaş'ın cümlesi ilk defa tartıştığını gösteriyor.

Mansur Yavaş siyasi manevralar yüzünden adaylı-

ğını geç açıkladı, tanıtım toplantısını oldukça geç yaptı. Diğer sağ adaya göre oldukça önemli şeyler söylese de bazı konularda 2014 kampanyasının gerisinde kaldığını görebiliyoruz. Ankaralıların bazı dertlerini fark etmesi, asfalt-beton belediyeçiliği konusundaki derin eleştirileri ise siyaseten fark yaratıyor. 2009 seçimlerine Ankara'da Karayalçın iklim dostu bir belediyeçilik yapacağını açıklayarak bunu söyleyen ilk aday olmuştu. Mansur Yavaş ise asfalt ve beton belediyeçiliği yapmayacağını açıklayarak Ankara'nın bir ilke daha ev sahipliği yapmasını sağladı.

Mansur Yavaş'ın eksikleri çok ama bunların hepsi birleştirici bir sol aday eksikliğinden ve 73 ve 89 belediyeçiliğini bilmemekten kaynaklanıyor. Tabii ki bu onun değil bizlerin hatası.

Size rakibim Mansur Yavaş'ı anlattım. Asfalt ve betonun değil doğa ve toplumunu gözetildiği bir kentte yaşamak istiyorsanız bence kendinize buradan pay çıkartın derim.

1)<https://www.pscp.tv/w/1PLJQyZqNdvJE>

2)TDK sözlük ikinci anlam olarak “gerçekleşmesi istenilen tasarı” ifadesini kullansa da ilk anlamı olarak “Değişik alanlarda önceden plan ve programa alınmış, maliyeti hesaplanmış, kurum ve kuruluşların yönetim organları tarafından onaylanmış, kısa ve uzun vadeye bağlanarak özel kurum veya devlet adına gerçekleştirilmesi kabul edilmiş bilimsel çalışma tasarısı” tanımını kullanmaktadır.

3) Hatırlayalım: <https://www.haberler.com/yavas-gerekirse-suyu-bedava-akitirim-5743571-haber/>

4)<https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2018/11/02/belediye-baskanligi-adayligimi-acikliyorum/>

İstanbul Büyükşehir Bakanlığı

Metro ve İETT yeterince çalışmazsa kim çalışır? Tabii ki asfaltçılar! Yol yapımı, yollar için kavşak, köprü yapmak, asfalt dökmek için İBB o kadar büyük paralar döküyor ki! Bunlar için harcanan para Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan daha büyük! 2018 yılında İBB köprü, yol, kavşak yapmak ve asfalt dökmek için tam 2,7 milyar TL ayırdı. İstanbul'un asfaltı koca Enerji Bakanlığı'ndan bile büyük.

ÖNDER ALGEDİK

Şu gerçeği bir kabul edelim: İBB, yani İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçimleri yerel seçimlerin toplamından daha önemli. Kimse bunun farkında olarak konuşmuyor. Ortada isimler uçuyor ama İBB ne yapar, neden önemli, 24 Haziran'dan sonra önemi ne gibi sorulara kimse kafa yormuyor. Hele İstanbul'un iktidar açısından nasıl bir beton ve asfalt belediyeciliği örneği olduğu konuşulmuyor. İmar artışının başkenti olduğunu, asfalt ve beton diyen muhalif adayların aslında iktidara çalıştığını bile görebilen kimse yok.

Diğer yanda bu seçimler sol için ayrı bir sorumluluk. Sol adaylar en son 1989 seçimlerinde, CHP ise 1977 seçimlerinde İstanbul'u kazandı. 1989 seçimlerini kazanan Sözen, Park Otel ve başbakanın villası gibi pek çok binayı bir daha kent suçu işlenmesin diye törenle yıkan biridir. İmar artışı dışında bir belediyecilik anlayışını benimsemiş ender kişilerden biridir Sözen. Sözen gibi belediye başkanını bugün görebiliyor musunuz? 90'larda onu devirmek iktidarların çok hoşuna gidecekti. Refah Partisi adayı Tayyip Erdoğan Sözen'e bir bürokratının yaptığı yolsuzlukla saldırdı. SHP Sözen yerine Zülfü Livaneli'yi aday gösterdi. Livaneli yüzde 20,3 oy alırken yüzde 25,2 ile Erdoğan seçimi kazandı. Bugün CHP'li olan İlhan Kesici ANAP adayı olurken, AKP'nin sonradan bakanlığını yapan Ertuğrul Günay ise CHP'nin adayı oldu. Yani solun örgütsüzlüğü ve tepedeki bireysel çatışmaları bugünkü iktidarın tohumunu attı. İSKİ bürokratının yaptığı yolsuzluk akıllarda kaldı ama bugün Sayıştay raporlarında çok daha fazlası var.

İBB HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI'NDAN BÜYÜK MÜ?

İBB bu ülkenin en büyük ekonomisi, en büyük bakanlığı. 2018 yılı bütçesi tam 20,1 milyar TL! Belediyeye bağlı kuruluşlar da eklenince 42,6 milyar TL'lik toplama ulaşarak Türkiye'nin 18 bakanlığından daha büyük bir bütçeye sahip oluyor.(1) Bir de belediyenin kamu hizmeti yapmak yerine dar bir zümreye kazandırdıklarını da düşünürsek İBB bunun iki belki üç katı bir paranın politikalar yoluyla belirlendiği adres haline geliyor. Bu durumda İBB'nin rakipleri 98 milyar TL bütçesi ile Hazine, 203,7 milyar TL bütçesi ile Maliye Bakanlığı oluyor. Ama bu bütçe halk için değil bir azınlık için;

bu politikalar bir zümreye para kazandırmak için.

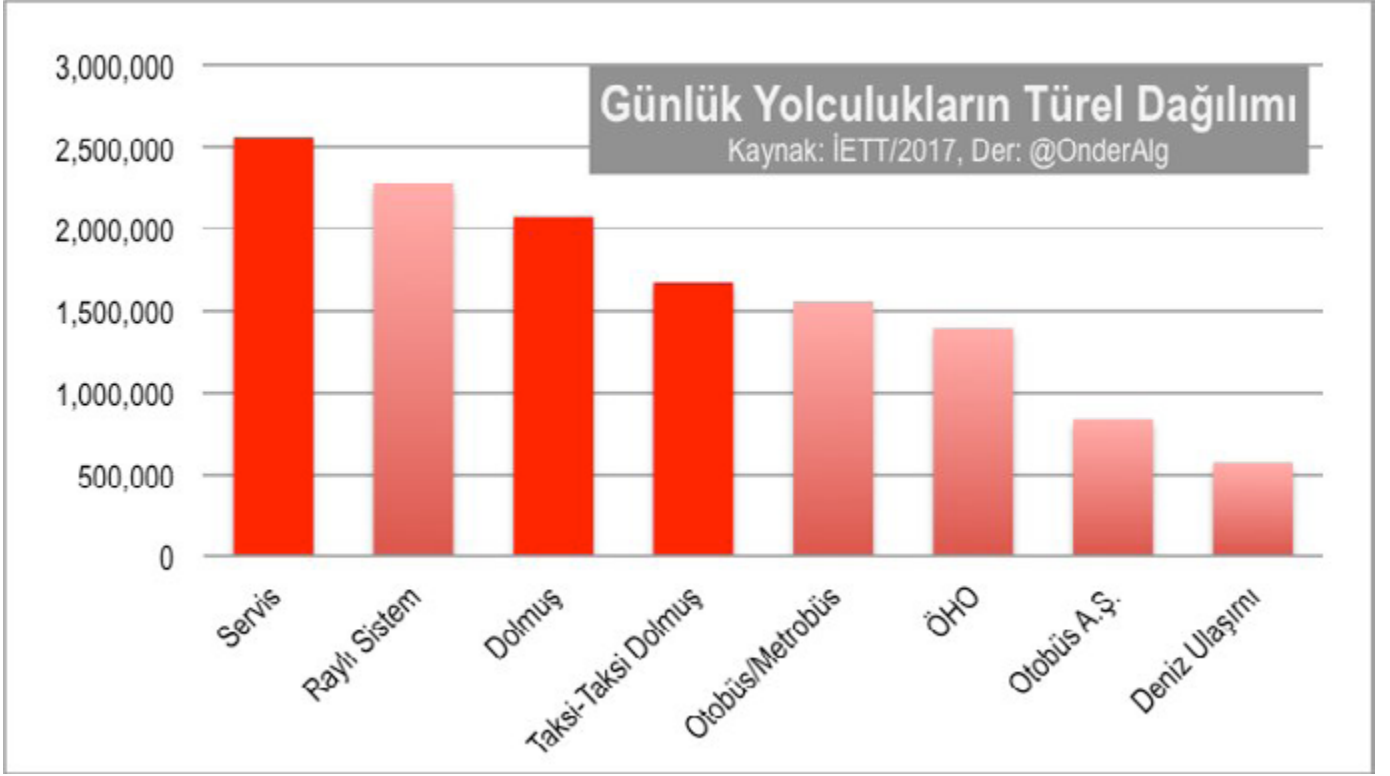
İETT ULAŞTIRMAMAK İÇİN ÇALIŞIYOR

Mesela ulaşım. Bugün İETT otobüsleri ve metro çalışmaz ki böylece servisçiler, dolmuşçular, özel halk otobüsleri, taksiciler para kazansın, taşıma küçüldükçe asfalt yatırımları büyüsün. Öyle olmasa servisler raylı sistemden, dolmuşlar, hatta taksi dolmuşlar bile İETT otobüsleri ve metrobüsün toplamından fazla yolcu taşıyamaz. Öyle olmasa koca İETT 13 milyon günlük yolcu taşımanın sadece 1,5 milyonunu taşıyıp 2,9 milyar TL (2) bütçeye sahip olmaz. Düşünsenize İETT 2,9 milyar TL bütçeye sahipse günde 1 milyon 675 bin yolcu taşıyan taksi ve taksi dolmuşlar, 2,1 milyon yolcu taşıyan dolmuşlar, 2,5 milyon yolcu taşıyan servislerin bütçesi ne kadardır, kazançları ne kadardır? Ya da şu soruyu soralım, yoksa İETT diğerleri para kazansın diye mi verimsiz çalıştırılıyor?

İETT'nin 2018-2022 Strateji Planı (3) verilerinden derlenen 2017 yılı yolculuk türel dağılımı grafiği tek karede çarpıcı sonuçlar veriyor.

BOĞAZ GEÇİLMEZSE 3. KÖPRÜ KAZANIR!

Çalıştırılmayan sadece İETT değil, Boğaz geçişleri de çalıştırılmıyor. Düşünün, İstanbul'un iki yakasında 15 milyon insan yaşıyor. Boğaz'ı deniz yolu ile günde 567 bin yolcu, Marmaray ile 210 bin yolcu geçiyor. Düşünsenize İstanbul iki Boğaz üstünde, çok güzel ama ulaşımında deniz yolunun payı yüzde 4,4! Kaldı ki deniz ulaşımının çoğu özelleştirilmiş. Şehir hatları günde sadece 252 bin yolcu taşıyor. Boğaz'ın altından geçen Marmaray'ın kapasitesi tek yönde saatte 75 bin yolcu. Ama Marmaray üç saatlik kapasitesini kullanıyor ve günde 75 bin yolcu taşıyor. Deniz geçişi artarsa 3. Köprü'den kim geçecek? Adamlar bunu düşünüyor. Eğer adaysanız ve bu konuda düşünceniz yoksa hiç şansınız yok. Bunları bilmeden İDO neden özelleşti, özelleşen İDO'nun yolcularını kim kaptı, niye Boğaz geçişlerini bıraktı hiç bilemezseniz.

METRO MÜTEAHHİDE ÇALIŞIYOR

İBB'nin Performans Programı 2018'den (4) raylı sistem için 3,5 milyar TL para ayrıldığını ve böylece raylı sistem hattının 10 km. daha uzayacağını öğreniyoruz. 3,5 milyar TL ciddi para. Peki yeni açılan metrolar ne durumda? 2015'te açılan M6, yani Levent-Boğaziçi Hisarüstü hattı 2016'da günde ortalama 15 bin yolcu taşıdı. Hem de saatte 8 bin 100 yolcu taşıma kapasitesine rağmen. M3 Kirazlı-Olimpiyat-Başakşehir Metro Hattı 2013'te tamamlanmasına rağmen 2016'da günde ortalama 58 bin yolcu taşıdı. Hem de bir saatte 70 binlik kapasitesine rağmen.

Yani metrolar yolcu taşımak için yapılmıyor, belli bir zümreye iş vermek için yapılıyor.

ASFALT A.Ş. ENERJİ BAKANLIĞI'NDAN BÜYÜK!

Peki metro ve İETT yeterince çalışmazsa kim çalışır? Tabii ki asfaltçılar! Yol yapımı, yollar için kavşak, köprü yapmak, asfalt dökmek için İBB o kadar büyük paralar döküyor ki! Bunlar için harcanan para Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan daha büyük! 2018 yılında İBB köprü, yol, kavşak yapmak ve asfalt dökmek için tam 2,7 milyar TL

ayırıldı. İstanbul'un asfaltı koca Enerji Bakanlığı'ndan bile büyük.

KOPENHAG'DAN DAHA ÇOK BİSİKLET YOLU VAR!

Tabii iyi yanlarını da görelim. İBB'nin performans programına göre 2017 yılı itibariyle tam 415 km. bisiklet yolu var. Neredeyse nüfusunun üçte biri işe bisikletle giden Kopenhag'ın bisiklet yolu kadar. Şimdi 2018'de 750 km'ye çıkartıyorlar. İlginçtir o kadar bisiklet yolu var ama raporlara yansımıyor. 2018 Performans Programı'nda SA02SH11 sayılı hedefte yer alan bu bilgiye göre ek yolun maliyeti ise sıfır. Bu durumda iki gerçek karşımıza çıkıyor: Birincisi hep söylediğimiz gibi bisiklet yolu maliyetli bir şey değildir. İkincisi ise maliyet olmayınca şişirmek kolay gibi görünüyor. Mesela böyle bir hedef varsa planlama maliyeti olmalıydı ama yok.

İBB: ATIKLARI DÖNÜŞTÜRMÜYORUZ!

94 seçimlerinin en büyük tartışması grev yüzünden biriken çöplerdi. Düşünün o zaman çöpçülerin grev yaptığı demokratik bir ülkeydik. Bugün durum o yıllardan daha kötü. Malum, sokaklar çöp dolu. Poşetler, gıda ambalajları gibi atıklar her

verde. Kimse laf etmiyor. İBB aslında “topladığım atığın yüzde 2’sini geri dönüştürüyorum ve yüzde 98’ini toprağa gömüyorum” diyor. Aradan otuz yıl geçmiş ve hâlâ çöpleri gömüyoruz ve sadece yüzde ikisini dönüştürebiliyoruz.

Bu iş için 678,5 milyon TL harcanmasına ne demeli?

DEPREME YOK, BETON A.Ş. YEŞİL ALAN A.Ş.’YE VAR!

2018’de İBB 2 milyar 322 bin metrekare yeşil alan ekleyecekmiş. Kişi başına 0,15 metrekare yeşil alan. Yani poponuzu yere koyacak kadar. Mevcutların bakımı ve poponuzu yere koyacak kadar yeni yeşil alan için ayrılan para 888,5 milyon TL.

Benzer şekilde İBB imar artışları dışında, müteahhide de para kazandırmaya devam ediyor. Yeşil gecekonduların iyileştirilmesi yerine yıkılıp müteahhide iş çıkartılması için ayrılan para bir milyar TL.

Peki deprem risk analizi için ayrılan para ne ka-

dar? Deprem risk analizi için sadece 669 bin TL ayrılmış. Yani kentsel dönüşüme harcayalım demek için bütçenin otuz binde biri deprem riskine ayrılmış!

İBB

AKP 2017’ye kadar İstanbul’a 235,5 milyar TL harcadı. Bunun 165 milyar TL’si Ulaştırma Bakanlığı, TOKİ ve İbank yatırımları. Yani asfalt ve beton. Hiçbiri tek bir sorunu dahi çözmedi ve mevcut sorunları derinleştirdi. Tıpkı İBB gibi. İBB’nin bu yılki toplam bütçesi 46 milyar TL ve tabii ki en büyük kalem asfalt ve beton. Türkiye’nin en büyük bakanlıklarında biri kadar çok parası var. İBB o yatırımları ile dar bir zümreye para kazandıran, yapılan yatırımları çalıştırmayarak tekrar o zümreye para kazandıran bir kurum. Bu durumda İBB seçimleri bir seçim değil, Türkiye’nin en kalabalık şehrinde toplanan paraların kime aktarılacağına karar verildiği bir seçimdir. Dar bir zümreye aktarılacaksa onun adresi bellidir ve ikinci bir alternatif ihtiyacı yoktur. Ama topluma geri verilecekse Ahmet İsvan’lara, Sözen’lere ihtiyacımızın olduğu çok açık.

(1) <https://www.haberturk.com/istanbul-un-butcesi-18-bakanligi-solladi-istanbul-un-butcesi-ne-kadar-1772202-ekonomi>

(2) <https://www.iETT.istanbul/tr/main/news/iETT-2017-butcesi-onaylandi/2120>

(3) [https://www.iETT.istanbul/webimage/files/BASKI_iETT_stratejik_plan_son%20hali_ic\(2\).pdf](https://www.iETT.istanbul/webimage/files/BASKI_iETT_stratejik_plan_son%20hali_ic(2).pdf)

(4) <https://www.ibb.istanbul/Uploads/2017/12/istanbul-Buyuksehir-Belediyesi-Performans-Programi-2018.pdf>

9 maddede kalıcı tanzim satış kurma t yoları

AKP kamu kaynaklarını havalimanına, köprüye, Şehir hastanelerine yatırdı ve iŐ koltuk derdine gelince yüzde 64,1 artan taze sebze ve meyvede günü kurtarma derdine düştü. Aslında yaptığı 2,5 ay sürecek anlık satıştır. Şimdi yapılması gereken ise anlık, seÇimi değil, tarımı, üreticiyi ve halkı kurtaran kalıcı bir tanzim satış.

ÖNDER ALGEDİK

Ortada derin bir kriz ve bu krizde iktidarı elinde tutmak için kendi oy deposu olan esnafı bile tehlikeye atan bir iktidar var. Diğer yanda ise 70'lerde tanzim satış deneyimi olduğunu unutan, iktidarın anti-tezi olmaktan öteye gidemeyen, üreticiyi ve tüketiciyi ortak paydada buluşturacak bir çözüm için bilimsel analizler yapıp çözüm üretemeyen bir muhalefet cephesi var. İktidar bilgi ile olur. Nitekim iktidar bu bilgiyi çok iyi kullanıyor. Fakat yalnızca kendisi için kullanıyor. Muhalefet de bilgi ile yapılır. Muhalefet bilginin örgütlenmesi ile ortaya çıkar. Eğer buradan bakarsanız iktidarın iktidarının devam edebilmesi için açtığı iki buçuk aylık bir "tanzim satış cephesini" görür ve restinizi çekersiniz. Böylece "yeniden, gerçek bir tanzim satış geliyor" lafı edersiniz. Ülkede siyasetin kapalı kapılar ardında ve reklamcılarının masasında döndüğü ve kent rantı paylaşım savaşı ile sınırlı kaldığı bir noktada kimse Ovacık'ın yaptığının bir benzerini neden hükümetin yapmak zorunda kaldığını sorgulamıyor. Sorgulamıyor deyip kenara çekilmeyelim. Biz sorgulayalım. Bir avuç tarım yazarınının, 70'lerin hafızasını taşıyan birkaç ismini unutmadan gerekeni söyleyelim.

1- Tanzim satış kurmak solun işidir: Tanzim satışlar 1973'te İzmir'de kuruldu ve 1976'da İzmir'de Tanzim Satışlar Müdürlüğü adı altında ilk mağazasını açtı. Tanzim Satış'ın ömrü 13 yıl oldu. 1973'de kuruldu, 1986'ya kadar süren Tansa halkın erişemediği temel ihtiyaç kalemlerini karşılamakta büyük bir rol oynadı.

2- Tanzim satışları şirketleştirmek, yok etmek, sağın göreviydi: Sağ politikaların tek amacı halka ait şeyleri bir sermaye grubunun zimmetine geçirmek ile sınırlı oldu. Satmadıkları tek bir çivi gördünüz mü? Nitekim 1984'de seçilen Anavatan Partili Burhan Özfatura Tansa'yı önce 1986'da şirket yaptı. Sonra 1994'de seçilince iki yıl içinde de belediye hisselerini satarak Tansa'ş'ı bitirdi.

Özfatura belediyeciliği halkın ihtiyacını karşılayan belediye hizmetini birilerinin zimmetine geçirmek olarak kayıtlara böyle geçti.

3- Şimdiki tanzim satış değil, 2,5 ay sürecek bir anlık satıştır: Solun görevi halkın ihtiyacını ortak çıkarlara göre çözmektir. Sağın görevi ise buradan bir sermaye transferi çıkarmaktır. Peki, iktidar şimdi ne yapıyor? İktidar 31 Mart'ı kurtarmak için 2,5 aylık bir operasyon yapıyor. İktidar her zaman piyasadaki düzensizlikten kendine pay çıkartmak için çalıştı. Bunu açıkça söylüyor. Ama nedense merkezi fikirlerin hâkim olduğu sol siyaset kuyruk tartışması yapıyor, devletin zararını hesaplıyor. Ama asıl sorunu hiç konuşmuyor ki çözüm de konuşulmasın.

4- Halkın ekmeği ve soğanı politiktir: En zengin yüzde 20'nin toplam giderindeki gıdanın payı yüzde 14,6. Ama en fakir yüzde 20 için bu yüzde 28,6 gibi oldukça yüksek bir oran. Bu ülkede asgari ücretli milyonlarca insan var ve bir asgari ücretlinin gıdaya ayırdığı pay yaklaşık 600 TL. Pazardan aldığı malın 1 TL ucuz olması sadece 1 TL değildir. 10 kilo sebze ve meyve alıyorsa bu aylık 40 TL gibi yüksek bir miktardır.

5- Gıdadaki soygun sömürünün tabana yayılmasının adıdır: Ülkede uzun yıllardır gıda fiyatlarındaki artış diğer fiyatlardaki artıştan çok daha yüksek oldu. Bugün tek fark var. O da bu makasta artık sona gelindiği. Öyle ki TÜFE ile gıdadaki enflasyon farkı bir, hatta bir buçuk puan iken ocak ayındaki fark beşi geçti. Yani gerçek soygun ve de gerçek enflasyon gıdadaki enflasyondur.

Aylık Enflasyon (%)	Aralık 2017	Aralık 2018	Ocak 2018	Ocak 2019
TÜFE	0,69	-0,40	1,02	1,06
-Gıda ve Alkolsüz İçecekler	1,52	1,08	1,67	6,43

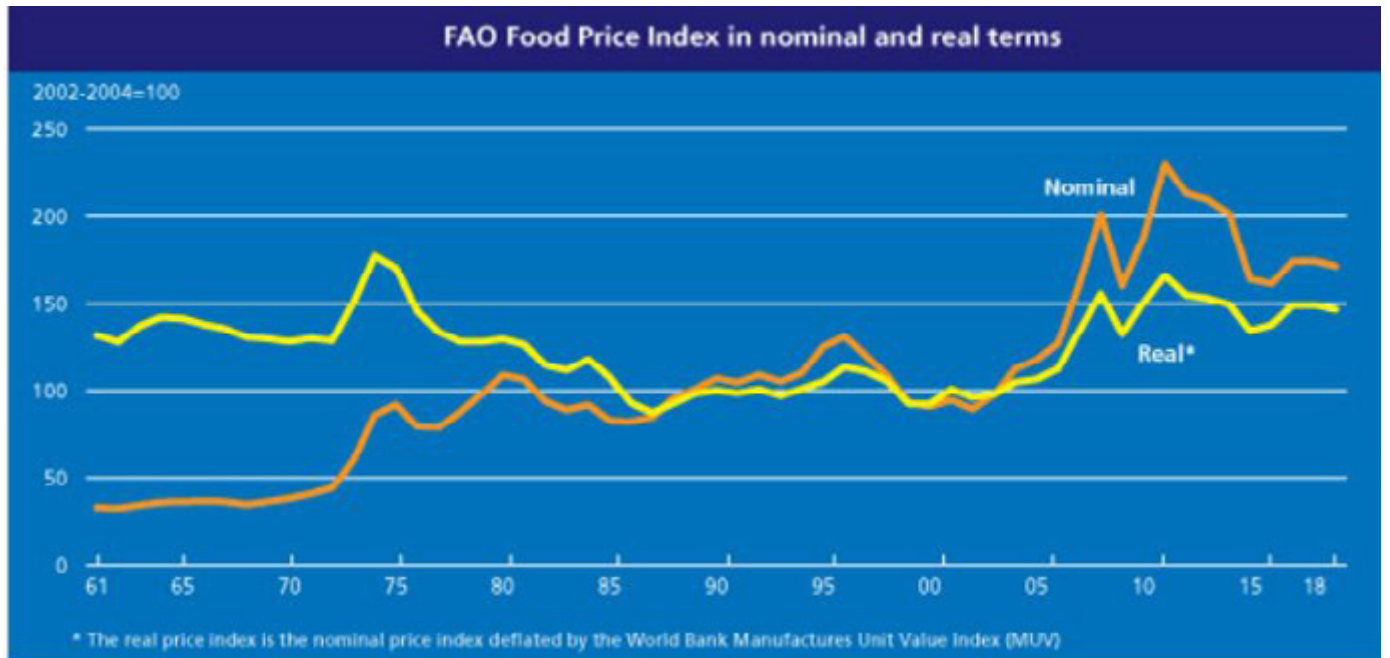
Kaynak: TCMB Aralık ve Ocak ayı Fiyat Gelişmeleri raporları

6- Yaş meyve ve sebze ipler koptu: Hükümet aralık ayında gıdadaki fahiş artışı ve bu artışta yaş meyve ve sebze için çok önceden görmüş, bunun seçimlere yansımalarını iyi hesap etmişti. Ocak ayında yıllık TÜFE yüzde 22,35 iken taze meyve-sebze bu oran yüzde 64,1 olarak gerçekleşti. Sadece ocak ayında taze meyve ve sebzedeki artış yüzde 29,71 oldu. Hükümet bu fahiş artışın seçimlerde geri tepmesinden korktuğu için solcu işi tanzim satışlara sarılmak zorunda kaldı.

Aylık Enflasyon	Aylık	Aylık	Yıllık	Yıllık
	Ocak 2018	Ocak 2019	Ocak 2018	Ocak 2019
TÜFE	1,02	1,06	10,35	22,35
Taze Meyve-Sebze	3,35	29,71	-1,63	64,11

Kaynak: TCMB Aralık ve Ocak ayı Fiyat Gelişmeleri raporları

7- İklim felaketleri gerekçe değil bahane: Ocak ayında yaşanan iklim felaketlerinin bunda rolü var. Ama yardımcı oyuncu olarak var. Şöyle söyleyelim, dünyada aşırı iklim olayları her yerde artarken bu artışlarda Türkiye lider değil, oldukça gerilerde. Bu durumda dünya genelinde gıda fiyatlarında bir artış söz konusu olması gerekmez miydi? FAO gıda endeksine göre şu an dünya 2010 hatta 2008'den bile iyi durumda. Ama Türkiye bırakın 2008'i, 2018'e göre rekor fiyat artışına sahip.

The FAO Food Price Index – 05.04.2018

İşin diğer bir boyutu ise iklim değişikliğini anlamamamızdan ve hükümetin politikalarını şimdiye kadar takip etmemizden kaynaklanıyor. Hükümet böyle olacağını biliyordu ve bu durumdan fayda sağlamak için çalışıyordu. Sizlere 2016 yılında BM İklim Değişikliği Sekretaryası'na teslim edilen Altıncı Ulusal Bildirimi'nden şu paragrafı sunuyorum:

İklim değişikliğinin Türkiye’de tarıma ekonomik etki değerlendirmesi konusundaki bir çalışmada Türkiye’de yedi coğrafik bölgede ve ülke genelinde ürünlerin verimlerinde azalış olacağı, verimdeki azalmalar nedeniyle üretim miktarının azalacağı, üretim deseninde bölgeler itibarıyla değişiklikler olacağı, buğday ve ayçiçeğinde ihracatın azalacağı, mısır ve pamukta ithalatın artacağı, ürün fiyatlarının artacağı, ürün fiyatlarında artış karşısında üretici refahı artarken, tüketici ve toplam refahın ise azalacağı tahmin edilmiştir.

Yani üretici refahı artacak diye az kalsın zil takıp oynayacak. Yorumum abartı gelebilir ama 2015’te bunu yazıp 2016’da bunu yayımlıyorsanız ve hiçbir önlem almayıp daha geçen yıl şeker fabrikalarını özelleştiriyorsanız bu işten çıkar sağladığınızı kimse reddedemez.

8- Zincir marketleri konuşan var mı?: Asıl mesele zincir marketler üzerinde şekillenen gıda tedarik zinciri ve onların çiftçi üstünde kurduğu tahakküm. Bir çiftçinin A101 gibi, BİM, ŞOK gibi zincir marketler karşısında şansı yok. Hele hele bu mağazalar kasabalara kadar girerek oradaki bakkalı da yok etti. Böylece çiftçinin yerel bakkala bile mal satması imkânsız hâle geldi.

9- Devlet yaş sebze ve meyveden avanta alıyor: Dikkat ederseniz vergi demedim avanta dedim. Nedenini açıklayayım. TCMB Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi “Yaş Meyve-Sebze Tedarik Zincirinde Fiyat Oluşumu” adlı bir çalışma yaptırdı. Buna göre çiftçinin 1 TL’ye sattığı ürün tüketiciye ulaşana kadar 2,72 TL’ye ulaşıyor. Basit bir hesaplamada bile toplam fiyatın yüzde 45,5’i aracıda kalırken devlete ise yüzde 11,5 kalıyor. Geriye kalan yüzde 43 çiftçiye ait dersiniz yanılırsınız. Çünkü bu yüzde 43’ün yarısından fazlası işçilik hariç girdi maliyeti ve hepsinde en az yüzde 18 vergi var. Kaldı ki gübrenin yarısı ithal, doğal olarak dövizden etkilendi. Elektrik zamları çiftçiyi vurdu. Bunları konuşan kimse yok. Bu durumda neredeyse çiftçinin emeği ve harcamaları fiyatın sadece üçte biri. Yani çiftçi çalışıp 1 TL kazanıyorsa onun üstünde aracı ve devlet neredeyse 2 TL kazanıyor. Böylesi adaletsiz bir ekonomik düzen bütün halkı zora sokuyor.

İşte size tanzim satış için dokuz önemli nokta. Şimdi diyeceksiniz ki bunun için parayı nereden bulacağız. Sadece bu tanzim satış işinden İstanbul’da günlük 200 bin TL zarar var diye düşünebilirsiniz.

Şöyle cevaplayalım: Birincisi kamunun görevi sadece sermayeye sermaye aktarmak değildir. İkincisi o 200 bin TL dert ise her gün köprülere harcanan paraları daha çok dert edinin. Üçüncüsü sıkışınca iklim değişikliği ama çözüme gelince neden iklim değişikliği demiyorsunuz? Asfalt ve beton, kentlere karşı işlenen bir iklim suçudur. Bunu hepimiz biliyoruz. Ama biz 2019 yılında İstanbul Belediyesi’nin 2 milyar 375 milyon TL asfalta yatıracağını da biliyoruz. Ankara Belediyesi’nin 865 milyon TL, İzmir’in ise 650 milyon TL asfalta gömeceğini biliyoruz. Bunun her yıl yapılmasından da sıkıldık. Üstüne ilçe belediyelerinin de kaldırımlara kadar asfaltlamasından bıktık. Örneğin Ankara Belediyesi 865 milyon TL asfalta harcarken üstüne Çankaya Belediyesi 100 milyon TL daha asfalta yatıracak. Asfalta gelince 100 milyon TL harcayacak olan belediye bu sene tarımsal aktivitelere sadece 3 milyon TL ayıracak!

Tanzim satışlara dair o neo-liberal eleştirilerden vazgeçelim. Çok açık bir şekilde halkın tamamını ve üreticiyi de içeren bir çözüm mümkün. AKP kamu kaynaklarını havalimanına, köprüye, şehir hastanelerine yatırdı ve iş koltuk derdine gelince yüzde 64,1 artan taze sebze ve meyvede günü kurtarma derdine düştü. Aslında yaptığı 2,5 ay sürecek anlık satıştır. Şimdi yapılması gereken anlık, seçimi kurtaran değil, tarımı, üreticiyi ve halkı kurtaran kalıcı bir tanzim satış. 1 Nisan’dan itibaren başlanmalı. Hem “bu sene asfalt dökmeyeceğim hem meyve sebzenizi ve iklimi kurtaracağım” diyerek hem de “üreticiyi de, tüketiciyi de, doğayı da göreceğim” diyerek olmalı.

Evet, tabii bu söylediklerim o zamanlarda Tan-sa’lara izin veren 1580 Sayılı Kanun ile olmayacak, başka şeylerle olacak. Onu da yeni modeli kurmak için istihdam edeceğiniz gençler çalışarak sizlere söyleyecektir.

Kayım Raporu hepimizin raporu

Rapordan da görüleceği üzere kayyım meselesi sadece HDP'nin değil, AKP'lilerin, CHP'lilerin, kadınların ve herkesin meselesi. Kayyım meselesi kadını, doğayı ve toplumu gözden çıkartarak başarı kazanan bir siyasetin de önünü kesme meselesi.

ÖNDER ALGEDİK

HDP Kayyım Raporu'nu sonunda açıkladı. Rapor, kayyım atanan 95 HDP belediyesinden çok diğerlerini ilgilendiriyor. Çünkü o 95 belediye kayyımın ne olduğunu biliyor, diğerleri bilmiyor. Bu yüzden Ankaralıları, Bursalıları ve hatta Beşiktaşlıları çok daha fazla ilgilendiriyor. Rapor sadece demokrasimizin bir utanç karesini anlatmıyor, geleceğe dair iktidarın tahayyüllerini, Başkanlık rejiminde kamu görevlisinin rolünü, kaldırılmamızın kalitesi ile kayyımların demokrasi anlayışı arasındaki benzerlikleri de ortaya koyuyor.

Rapor öncelikle güzel bir tarihsel süreç ve kavramsal açıklamalarla verilmiş. Özellikle "Üretim ve tüketim süreçlerinde doğa, toplum ve insanı esas değerler olarak kabul eder, biri lehine diğerleri üzerinde yapılacak hiçbir operasyonu doğru bulmaz." ifadesi çok değerli. Bu ifade üniversitelerin çevre bölümlerinde, sosyal çevre alanlarında okutulması ve tartışılması gereken bir cümle. Basit ama bir o kadar derin. Bu derin fark aslında kayyım meselesinin özünde bir şekilde var.

KAYYUM DEĞİL, KAYYIM

Rapor "kayyum"un Allah'ın sıfatlarından biri olduğunu, hukuken doğru ifadenin "kayyım" olduğunu söylüyor.(1) Nitekim kayyımın "bir işin yapılması için tayin edilen kişi" anlamında olduğunu ve hukuki tanım olarak "kayyım mala atanır, siyasi iradeye atanamaz" diyor. Bu basit tanımlama aslında pek çok şeyi anlamamızı da kolaylaştırıyor.

Rapora dair çok önemli noktalar:

1- Rapor AKP'lileri çok ilgilendiriyor: Sadece kayyım atanan 95 belediyeyi değil, İstanbul, Ankara, Bursa, Balıkesir, Ordu Büyükşehir belediyeleri ile Düzce, Niğde belediyeleri gibi hiçbir işlem yapılmadan, halkın iradesine rağmen görevden alınan belediye başkanlarına da atıfta bulunuyor. Yani kayyım atanan o 6,5 milyon insanın yanında 25 milyonluk AKP belediyelerini de resme oturtuyor, böylece 30 milyona yakın insanın iradesinin sandığa yansımadığını ortaya koyuyor.

2- Rapor CHP'lileri çok ilgilendiriyor: İktidar CHP'li belediyeler için farklı bir model uyguladı ve İçişleri Bakanlığı'na soruşturma açılarak Beşiktaş ve Ataşehir belediye başkanlarını görevden aldı. Listede başka belediyeler olduğu da konuşuluyor-

du. Bu soruşturmada bir şey çıkmadı ama görevlerine de dönemediler. Farklı bir şekli olsa bile aslında Beşiktaş ve Ataşehir de bir çeşit kayyım. Yani kayyım raporu neredeyse 10 kişiden 4'ünün iradesinin parti ayrımı yapmadan ve iktidarın bekası, çıkarları için en temel demokratik haklarının yok sayıldığını ortaya koyuyor.

3- Kayyımlar belediyecilik kültürünü, çalışma barışını bozuyor: 95 belediyeden 15 bine yakın işçi ve memur işten çıkartılmış. Bu hem çalışma barışını hem belediyecilik kültürünü kökten yok etmek demek.

4- Kayyım kadınları sevmiyor: Bu ülkede siyasette kadınların olmaması anlayışını kayyımlar kadınlara yönelik belediyecilik hizmetlerini yok ederek uygulamış, 2016'dan bu yana kayyımlar tam 37 kadın merkezini kapatmış.

5- Kayyımlar tek şirketi sevmiş: Kayyım atanan bazı belediyeler ihaleleri tek bir şirkete vermiş. Mesela Mardin Büyükşehir Belediyesi ve MARSU bünyesinde yapılan ihalelerden çoğuna tek bir firma katılmış. Bunun gibi, raporda pek çok örnek var.

6- Belediye bütçeleri batırılmış: Kayapınar Belediyesi'nin 2017'de 111.7 milyon TL geliri var. Kayyım ise o yıl 191,2 milyon TL harcamış. Bu yaklaşık 10 milyar TL bütçesi olan Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin 17 milyar TL civarı gider göstermesi demek. Benzer şekilde 500 milyon TL civarı geliri olan Van Büyükşehir Belediyesi'ne iki yılda 1 milyar TL daha borç yaptılar. Yani Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin önümüzdeki iki yılda 20 milyar TL borçlanması gibi bir şey. Kayyımların görevi bu şekilde belediyeleri ekonomik olarak da batırmak olmuş.

7- Kayyımlar insani değerlere saldırmış: Mesela Bitlis'te bir mezarlık parçalanmış, bir dizi sağlık merkezi, sosyal tesis, kreş dahil pek çok hizmet binası kapatılmış. En hüznüsü ise Muharrem Taş Sağlık Merkezi'nin kapatılması. Hatırlarsanız Van'ın Gürpınar ilçesine 1 Şubat 2014'te hastalanan ve yolların kardan kapalı olması nedeniyle hastaneye zamanında götürülemeyen babası tarafından cenazesi sırtında çuval ile taşınan 1,5 yaşındaki Muharrem Taş'ın hikayesi hepimizi üzüntüye boğmuştu. İşte onun adı verilen sağlık merkezini kayyım kapattı. Sadece onu değil, bir

dizi tesis kayyımlar tarafından kapatıldı.

Bu örneklerin fazlası raporda var. Ama asıl önemlisi, Sayıştay raporlarından da benzer konularda alıntılar raporda yer alıyor.

NEDEN?

Aslında nedeni çok basit. HDP öncülü partiler 99 seçimlerinde sadece 37 belediyeyi kazanabildiler. 2004'te bu sayı 57 belediyeye çıktı. 2009 seçimleri dönüm noktası oldu. Seçim öncesi cinsiyet özgürlüğü, toplumsal ekoloji ve doğrudan demokrasi gibi üç esasa dayalı bir seçim çalışması yapıldı ve kadın kotası uygulandı. O seçime DTP adı ile girilmişti ve toplam 99 belediye kazanıldı. Bu bir rekordu. Mevcut 57 belediyeye 42 belediye daha katmak müthiş bir başarıydı. Seçimden tam iki hafta sonra seçilmiş yüzlerce belediye meclisi üyesi ve onlarca belediye başkanı operasyon ile alınmaya başlandı. Seçilmişlerin bu şekilde gözaltına alınmaları 2012'ye kadar sürdü. Böylece 1999 ve 2004 döneminde elde dilen belediyeçilik birikimi 2009'da sıfırlanmış oldu.

2014 seçimleri ise bir toparlanmaydı. Bu kadar kısa bir süre ve görevden alınanlara rağmen aralarında üç büyükşehir, sekiz il, 67 ilçe ve 24 belde belediyesi olmak üzere 102 belediye kazandı. Bu sefer imdada 15 Temmuz yetişti. Darbe girişiminden kısa bir süre sonra 8 Eylül 2016'da Diyarbakır'ın Sur ve Silvan belediyelerine ilk kayyımlar atandı.

73 BELEDİYEÇİLİĞİNİN RÖVANŞI MI?

1973'te Diyarbakır Belediye Başkanlığını Okay Kalfagil, Ankara'yı da Vedat Dalokay kazanmıştı. 1976 yılına gelindiğinde İspanya'nın Bask halkından beş kişinin idam edilmesi Türkiye'de çok yankılandı. Diyarbakır Belediye Meclisi İspanya'nın Ankara Büyükelçiliği'ne bir kınama telgrafı gönderirken Ankara Belediyesi ise elçiliğin elektriğini, suyunu ve havagazını keserek İspanya devletine karşı Bask halkının yanında yer aldılar.

Bu olay nedeniyle Dalokay DGM'de yargılandı, Diyarbakır Belediye Meclisi ise feshedildi. Dalokay DGM'deki savunmasına "Gelincik koparır gibi, beş gencin kafasını kesmedik biz; elçiliğin suyunu kesecektik" dedi.

73 belediyeçiliği direnişin, dayanışmanın dönemi idi.

Diyarbakır Belediye Meclisi kararı Danıştay'a götürüldü ve "anayasal haktır" kararı çıktı. Görevlerine geri döndüler.

Dalokay ise aynı yıl işçi grevlerini kırmadığı için görevden alındı. Tıpkı bugün yaşanan kayyımların bir türü uygulandı. Ama muhalif belediye başkanları boş durmadılar, birbirlerini örgütlediler ve İstanbul Belediyesi'nde toplanarak bir basın açıklaması ile protesto ettiler. Öyle ki bu süreçte iktidarın belediye başkanlarını da ikna ettiler. Dalokay da Danıştay'a başvurdu.

Danıştay bir hafta sonra göreve dönmesine karar verdi.

DTP'nin kadın, toplum ve ekoloji politikaları ile 2009 yılında 99 belediyeyi kazanma başarısı göstermesi iktidarın hoşuna gitmedi. Bu nedenle o seçimden iki hafta sonra yüzlerce seçilmiş içeri atıldı. 2014'te ise hem belediye başkanı seçtirenmesi hem de azalmak yerine arttırması iktidarın kabul edemediği bir durumdu. 15 Temmuz ile bu sefer hem HDP'li belediyelerin tamamına yakını görevden alıp hapse attılar. Yetmedi, AKP'li belediye başkanlarını görevden alıp kendi partilerinden kayyımlarını tayin ettiler. Birkaç CHP'li belediyede de soruşturma gerekçesi ile görevden alınanlar oldu.

Rapordan da görüleceği üzere kayyım meselesi sadece HDP'nin değil, AKP'lilerin, CHP'lilerin, kadınların ve herkesin meselesi. Kayyım meselesi kadını, doğayı ve toplumu gözden çıkartarak başarı kazanan bir siyasetin de önünü kesme meselesi. Ancak HDP şimdi fazladan "Kapitalist üretimin ortaya çıkardığı iklim değişikliğine, kentin kır yutmasına karşı mücadeleyi ve kentleri kömür, petrol, gaz, asfalt ve betona bağımlılıktan kurtaran politikaları" savunacağını söylüyor. Belli ki ortaya çıkacak başarı kayyımsız kalmayacak.

Kayyım bugün 10 kişiden dördünün rejimi. 1976'da Ankarada aynı mantıkla belediye başkanının görevden alanlar karşılarında seçilmişlerin birleştiğini görünce geri adım attı. Kayyım mantığı bu ülkede hep vardı. Bugün önemli olan kayyım değil, karşısında ne kadar 73 ruhunun var olduğudur.

Ocakta arliston, Őubatla marul çok politikti

TÜİK'in aylık en fazla artanlar listesinin üst basamaklarında taze meyve ve sebze var. Ocak ayında üst sıralarda biber, patlıcan, salatalık görünce neden bu gıdaların satıldığını anlıyorsunuz. Şubat ayında ise marul, maydanoz gibi yeşillikler çok artmış.

ÖNDER ALGEDİK

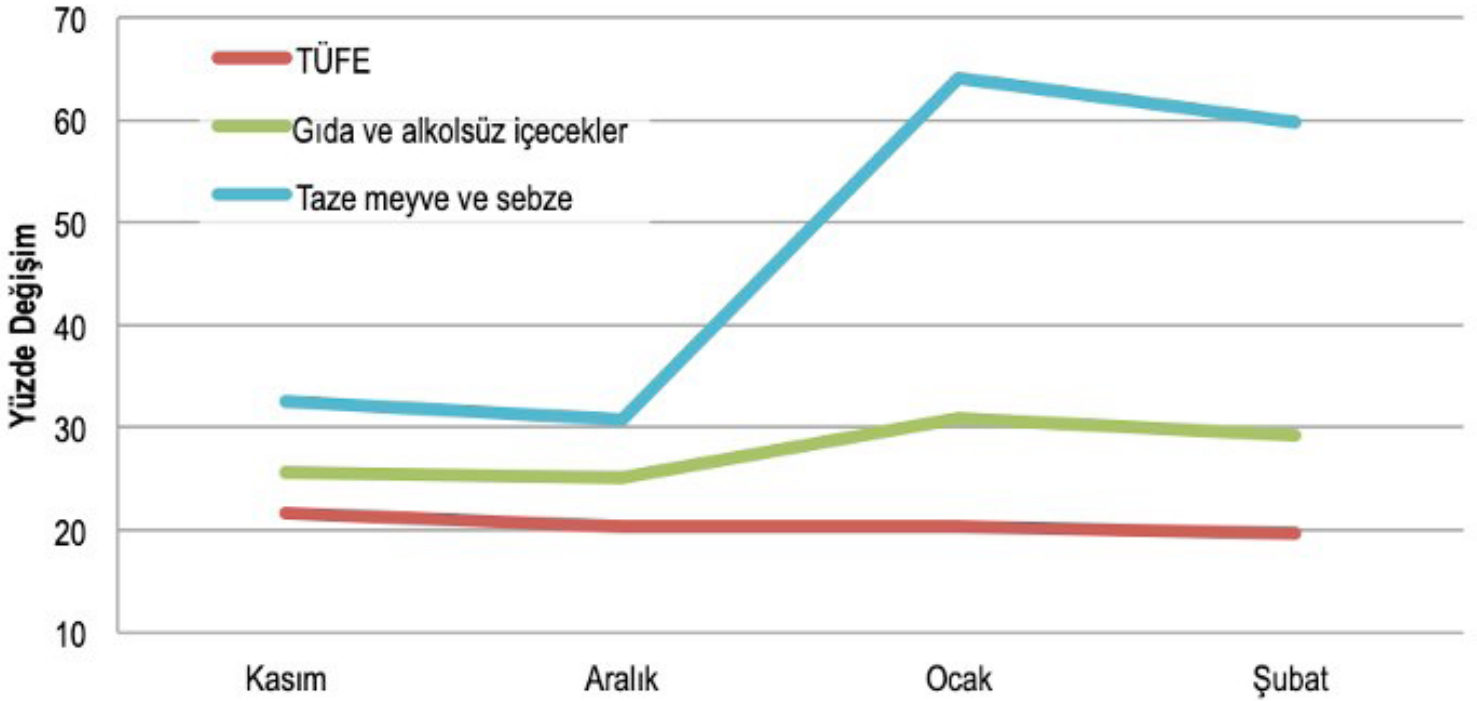
Tanzim satışlar kurulalı bir ay olmadı. Ama tanzim satışların kurulmasında belirleyici olan tüketici fiyat endeksi açıklanmalı bir ay oldu. 4 Şubat'ta TÜİK, TÜFE rakamların açıklamış, Erdoğan 5 Şubat'taki grup konuşmasında "Biberiydi, çarlistonuydu, patlıcanıydı, domatesiydi; her şeyde bu fiyatlara gerekirse ayar çekme kararını aldık, adımlarımızı atacağız." (1) diyerek tanzim satışları duyurmuştu. Aynı gün Esenyurt'taki konuşmasında "Ya yola gelecekler, ya yola gelecekler. Bunun başka izahı yok" (2) diyerek aracıları uyarmıştı.

4 Mart'ta açıklanan TÜFE verileri iktidarın tanzim satışlar ile istediğini aldığını gösteriyor. Muhalefetin ise hâlâ eski ezberi devam ettirmesi iktidarın kazanımını güçlendiriyor. Sadece birkaç adayın halk gıda kooperatifleri veya kooperatife ek olarak kendi gidasını karşılayan bir belediyeçilik ve kent bostanları önermesi yeterli değil. Burada muhalefetin aşırı neoliberal düşündüğünü ya da iktidarı almamak için çırpındığını düşünmemek elde değil. Binalı Yıldırım bile Şile'de organik tarım sözü veriyorsa iktidarın toplumsal muhalefeti diğer partilerden çok daha fazla dinlediğini söyleyebiliriz.

Tartışmalarının ilk dalgasında solun işi olan tanzim satışların iktidarın varlığı için gerekli olduğunu, çiftçinin sırtından kazanan devletin ve zincir marketlerin rolünü ortaya koymuştuk.(3) Şimdi yaptığımızı tespiti son gelişmeleri ekleyerek geleceğe dair politik öngörülerini de somutlayalım.

1- İktidar taze meyve ve sebzedeki artış hızını düşürdü: Aralıkta yüzde 4,45 olan aylık artış, ocakta yüzde 29,71'e çıkmıştı. Tanzim satışların rolünü tanımlamak zor ama yine de aylık artış şubat ayında yüzde 1,78 olarak gerçekleşti.

2- Şubatta TÜFE yüzde 19,67, taze meyve sebze artış yüzde 59,75: Şubat ayında TÜFE aylık yüzde 0,16 artarken gıda ve alkolsüz içecekler 0,9 artarak yine yoksulların fakirleşmesine katkıda bulundu. Taze meyve ve sebzedeki artış yüzde 1,78'e düştü. Yani gıda TÜFE'ye 0,74 puan, pazar ise 1,62 puan fark attı. Ama yıllık artışa baktığımızda makas hâlâ çok açık. Şubattaki gelişme bile ocakta yıllık taze meyve ve sebzedeki artışı yüzde 64,11'den yüzde 59,75'e çekti.

Grafik 1- Bir önceki yılın aynı ayına göre TÜFE, gıda ve taze meyve-sebzedeki yüzde olarak değişim. (kaynak: TÜİK)

3- Yıllık meyve sebze artışı el yakıyor: Ocak 2018'de 100 TL'lik file Ocak 2019'da 164 TL'ye doldu. Şubat 2018'de ise 100 TL'lik bir alışverişi yapmak isterseniz geçen ay 159,75 TL ödediniz. Yani bir yıl gibi kısa bir sürede file hâlâ pahalı.

4- Ocakta çarliston, şubatta marul çok politik idi: TÜİK'in aylık en fazla artanlar listesinin üst basamaklarında taze meyve ve sebze var. Ocak ayında üst sıralarda biber, patlıcan, salatalık görünce neden bu gıdaların satıldığını anlıyorsunuz. Şubat ayında ise marul, maydanoz gibi yeşillikler çok artmış.

Aralık'ta	Aylık artış%	Ocak'ta	Aylık artış%	Şubat'ta	Aylık artış%
Patlıcan	36,8	Çarliston biber	87,9	Marul	35,19
Salatalık	33,0	Patlıcan	80,9	Maydanoz	23,97
Kabak	29,4	Isпанak	67,6	Kır. Lahana	18,66
Sivri biber	26,7	Sivri biber	63,8	Dereotu	13,62
Yeşil soğan	20,9	Taze fasulye	53,3	Salatalık	13,02
Kuru soğan	16,4	Salatalık	44,3	Sarımsak	11,24

Tablo 1- En çok artan 6 ürün, Veri: TÜİK

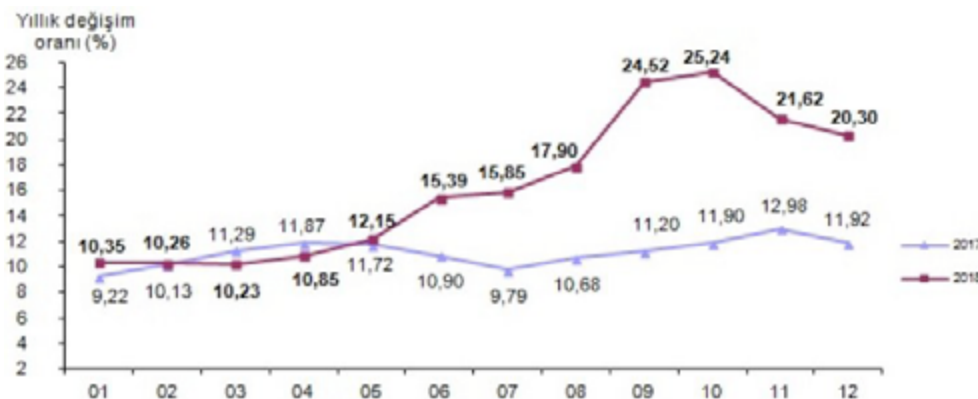
5- İktidar tanzim satışı kazandı: Çok açık ki 70'lerin o devrimci yaklaşımını sol kullanmayınca devlet bu süreçte sadece iki kentte başlayan tanzim satışlara Adana, Trabzon, Samsun gibi kentler de eklemeye başladı.

6- Yangın devam ederken çiftçiye 3,7 milyar TL: AKP Başkanı mart TÜFE verilerinin açıklanmasının ardından da boş durmadı. Hemen çiftçiye 3,7 milyar TL'lik destek verileceğini açıkladı. Yani tanzim satışlar fikri ile yarattığı anlık rahatlama kesmediği için sorunun kökenine yönelik işler yaptı.

7- Kendi araçları düşmanları değil: Ankara Sebze Meyve Komisyoncuları Derneği Başkanı bir TV'de alımların belli şirketlerden ve yüksek fiyattan yapıldığını Birgün gazetesine (4) açıkladıktan sonra polis tarafından dükkânı basıldı (5). Aslında söylediği çok ilginçti. Birincisi medya önünde araçlar düşman ilan edilirken arkadan kendi

araçlarına ciddi sermaye transferi yapıldığı ortaya çıkıyordu. İkincisi ise yüksek fiyattan alımın Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından finanse edildiği ortaya çıkıyordu. Üçüncüsü ise iktidarın iktidar sorunu çiftçiye yükleniyordu. Yani iktidardakiler koltuğunu korumak isterken bile sermaye transferi yaparak politikalarında hiçbir şey değiştirmiyorlar.

8- İktidarın beka sorunu var: Haziran 2018'de TÜFE makası açıldı. Yıllık TÜFE Haziran 2017 için yüzde 10,90 iken Haziran 2018'de yüzde 15,39'a çıktı. Makasın açıldığını seçimden sonra öğrendik. Ondan sonra TÜFE yüzde 20'ler mertebesine yerleşti. İktidar seçimi kazanmak için milyarlarca TL devlet kaynağımızı harcadı. Temmuzdan itibaren enflasyon düşmedi ve ağustos krizi geldi. Bu durumda 31 Mart seçimleri için harcanacak kaynakların 1 Nisan'dan itibaren ödenmesi gelecek. Bu bile başlı başına bir "beke" sorunu.

Grafik 2- TÜİK tüketici fiyat endeksi, Aralık 2018

9- İklim meselesi iktidarın meselesi olacak. Ocak ayında iklim felaketleri iktidar için bir bahane demiştik. Çünkü iklim değişikliği bir bahane değil neden olsaydı, böylesi bir dönemde bile inşaat sektörüne para aktarma derdinde olmazdı. Şehircilik Bakanı bu kadar felaketi görmemezlikten gelerek 4 milyar TL'yi müteahhitlere ayırmaya çalışıyor. Ama üç kötü haberimiz var.

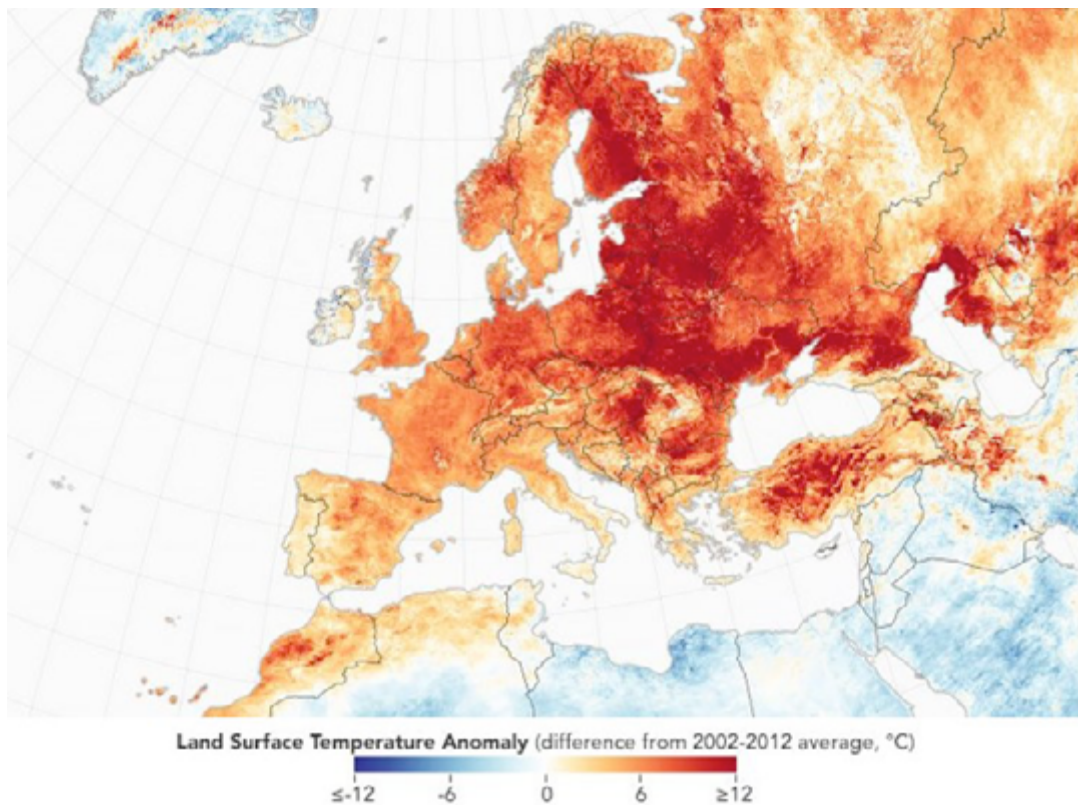
a. Ocak ayında İzmir, Antalya ve Adana normalin yüzde 300 üstünde yağış aldı. Ama daha kötüsü bu yağışlar bir ayda değil, çok kısa bir sürede yağdı.

b. İkinci olarak burada üretilen yeşillikler şubat ayında enflasyonu arttıran faktör oldu.

Şekil 1 – Ocak 2019 Yağışların normallerle karşılaştırılması, Kaynak: MGM Şubat ayı Yağış Raporu

c. Üçüncü olarak sahillerde yaşanan aşırı iklim olayları ile sınırlı değiliz. NASA 11-25 Şubat arasında sıcaklık ortalamasını haritasını yayımladı. Haritaya göre İç Anadolu 2002-2012 ortalamasına göre 12 °C'ye yakın sıcak geçirdi. Bunun tarıma etkisi ayrı bir tartışma ama son yaşanan aşırı iklim olaylarının devamının olacağı çok belli. Yani ocaktaki aşırı iklim olayları sadece buzdağının görünen yüzü.

Şekil 2 – 11-25 Şubat tarihleri arasında sıcaklığın 2002-2012 ortalaması ile karşılaştırması, Kaynak: NASA

1 NİSAN'DAN SONRA BEKANIZ NASIL OLSUN?

İktidarın elinde artan döviz ve yavaşlayan ekonomi varken muhalefet bunu okuyamadı. Belki de ekonomi AKP'nin elinde patlasın diye görmezden geldi. Tanzim satışları ise hâlâ okuyamadı. Eğer bir politikacı 2 Şubat'ta pazar alışverişi yapıp gördüğü pahalılığı dillendirse ve cümle içinde "asfalta betona değil, gıdaya para veren bir tanzim satış" dese çok şey fark ederdi. Bu süreci en iyi okuyan Sıhhiye'de tanzim satış önünde "Cumhurbaşkanı çay mı dağıtırmış" diyen kadınlar ve onların sesi olan Yol TV, Medyascope TV, Artı Gerçek gibi kanallar oldu.

İktidar şubatta tanzim satışlar ile dövizdeki artışı dizginledi ama dizginler çok gergin. Boşaldığı an geri dönüş yok. Partilerin sokak kadar politika yapamaması, Şehircilik Bakanı 'betona 4 milyar TL ayıracağım' derken muhalefet adaylarının da 'beton, asfalt' demesi iktidarın işine yarıyor. Ama devam eden aşırı iklim olayları, şubat ve martta karşılıksız harcadığı paralar ve bu şartlar altında bile sermaye transferinin en kötüsünü yapması, meselenin asıl 31 Mart'ta başlayacağını ortaya koyuyor.

Tanzim satışlar artık iktidar için bir beka sorunu. Ama bu beka başka beka!

(1) <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-47206934>

(2) <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-dakika-cumhurbaskani-erdogandan-esenyurtta-dikkat-ceken-mesajlar-41138993>

(3) <https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2019/02/15/9-maddede-kalici-tanzim-satis-kurma-tuyolari/>

(4) <https://www.birgun.net/haber-detay/yuzde-70-zararla-satislar.html>

(5) <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2019/03/01/birgune-konustu-is-yeri-basildi/>

Peyzaj A.Ş. hepimize iyi seçimler diler

Peyzaj A.Ş. çok açık ki kent içinde kalan doğal alanları, ardından kıra da sirayet ederek o toprak örtüsünün mülkiyetini ve kullanım biçimini asfalt, beton ve hafriyat ile değiştirip yüzeyi doğaya değil kapitalizme uygun hâle getirme sektörü olarak karşımıza çıkıyor.

ÖNDER ALGEDİK

Bu aralar Denizli medyası Türkiye gündemine girmenin coşkusunu yaşıyor. Yerel gazeteler “Denizli, Pamukkale Belediyesi’nin Millet Bahçesi ve Seyir Terası Projesi kapsamında yapılan ve Guinness’e başvurusu yapılacak büyük horozu ile ulusal basının gündeminde yer aldı.” şeklinde haber metinleri ile durumu paylaşıyor.

Aslında konuşulmayı hak ediyorlar. Projenin görünen yüzü olan 26 tonluk horozun altındaki peyzaj ne 3. Havalimanı’nı, ne Kanal İstanbul’u, Anka Park’ı, ne de AOC’ye yapılan binaları aratıyor,

hatta bunların ötesinde bir şey. Yeni ve de hızla gelişen bir pazarın habercisi sanki.

PAMUKKALE’NİN MEGA PROJESİ

Olay Pamukkale Belediyesi’nin Orman ve Su İşleri Bakanlığı’ndan ormanlık ve makilik araziye “tematik kent ormanı parkı” yapılması amacıyla kiralanması ile başlıyor. Proje 2018’de 99,89 milyon TL’ye ihaleye çıkıyor. Yani bir kent ormanı için nasıl

oluyorsa 99,89 milyon TL harcanması gerekiyor!

99,89 milyon TL az gelebilir ama oranlarsanız hiç de öyle değil. Bu miktar Pamukkale için tam bir manyak-mega proje. Pamukkale Belediyesi'nin 2018 bütçesi sadece 260 milyon TL. Mal ve hizmet alımını gideri ise sadece 70,6 milyon TL. Pamukkale varını yoğunu bu projeye yatırıyor!

Oransal olarak bakarsanız projenin Türkiye'nin en büyük kent suçlarından, en büyük projelerinden daha pahalı bile olduğunu görürsünüz. Mesela 2018 bütçesi 8 milyar TL olan Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin 3 milyar TL'yi bir parka harcaması demek. Ya da 20 milyar TL bütçesi olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin neredeyse 7,5 milyar TL'yi bir parka gömmesi anlamına geliyor.

Düşünsenize Ankara'nın en büyük "park felaketi" olan Anka Park için halkın cebinden 1,45 milyar TL harcandı. Yani Pamukkale Belediyesi kendi cüssesine göre neredeyse iki Anka Park yapıyor. Sadece halktan alınacak paranın oranı bile Pamukkale halkının, Ankara halkının Anka Park'tan yediği kazığın iki katını yediğini gösteriyor.

Yani Denizli, horozun haber olmasını kutlarken

99,89 milyon TL'nin harcanmasını görmüyor.

ASFALT BETONDAN ORMAN PARKI

Mimarlar Odası Denizli Şubesi'nin geçtiğimiz ekim ayında yaptığı basın açıklamasından öğrendiğimize göre 405 dekarlık bir arazide, 241 metre kot farkı olan bir tepede beş ana etapta araç yolları, yaya yolları ve bazı tesisler yapılacak. Ayrıca projenin en alt kotunda yer alan etaptaki mevcut taş ocağı yamacının püskürtme beton ile yapay şelaleye dönüştürüldüğünü, taş ocağının faaliyetinin sona ermesinden sonra dikilen yetişmiş ağaçların ise şimdi tesis yapmak için söküldüğünü görüyoruz!

Yani o horoz ilk etabın olduğu yapay şelalenin tepesindeki horoz. Yani duran makilik ve orman araziye 99,89 milyon TL harcanıyor. Yani 99,89 milyon TL mevcut ormana yaya ve araba yolu yapmaya, görevi bitmiş taş ocağını betonla kaplayıp şelale yapmaya, var olan ağaçları tesis yapmak için sökmeye harcanıyor. Hatta yapay şelale için DSİ'den iki kuyu açılma izni alınması, o şelalenin devridaimi için tüketeceği elektrik de hesaba katıldığında tam bir müsriflik!

Seyir terasından Pamukkale

Pamukkale Millet Parkı ve seyir terası açılış töreninden

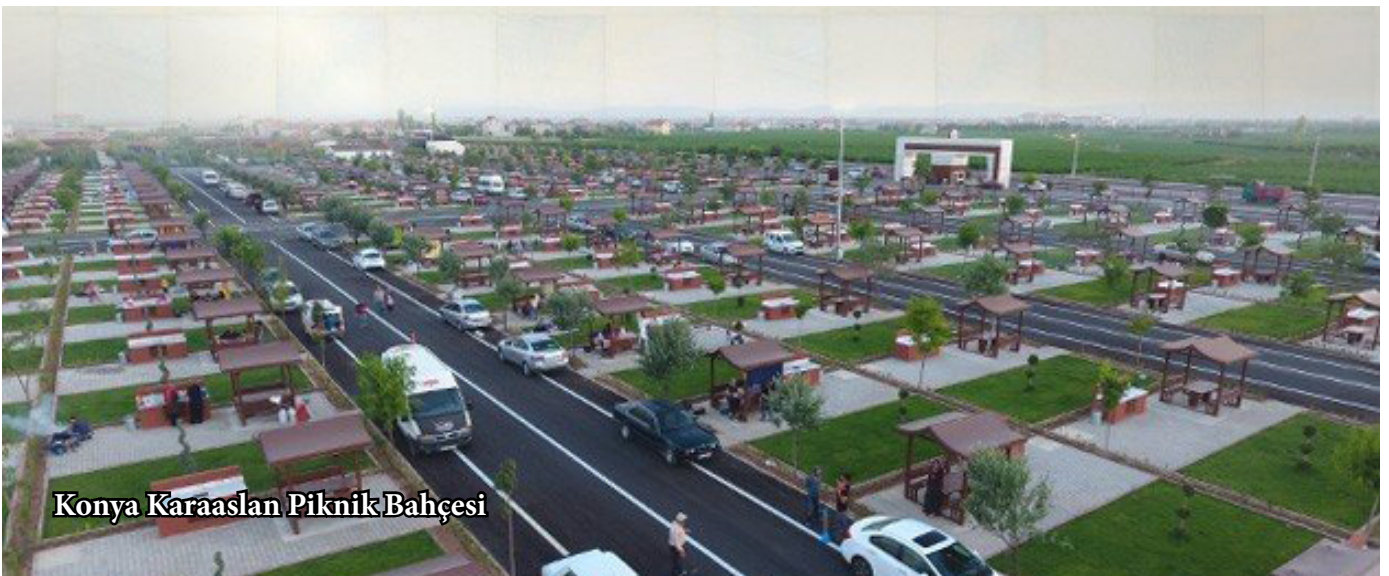
ORMAN PARKI MİLLET BAHÇESİ OLUYOR

Kapitalizm öyle bir noktaya geldi ki asfalt ve beton ile kapladığı kentin yaşanmaz olması ile beraber doğayı da asfalt ve beton ile kaplayarak buna yeni formlar buldu. Pamukkale'deki projenin ilk çıkışı "Tematik Kent Ormanı Parkı". Altındaki ilk etabın adı ise "Pamukkale Seyir Tepesi Rekreasyon Alanı". İş o kadar kötü ki AKP'nin doğa katliamına dönüşen kent politikalarının yeni kılıfı olan "millet bahçeleri" imdatlarına yetiyor. Belediye "tematik orman parkı" ifadesini bırakıyor ve projenin ilk etabı "Millet Parkı ve Seyir Terası" adı ile geçen hafta açılıyor. Yani ne orman ne park ile alakası olan bir şey tutmayınca millet bahçesi oluyor.

PARK DEĞİL, BAHÇE DEĞİL, PEYZAJ A.Ş.

Hakkı Yırtıcı'nın "Millet Bahçeleri: Kentin Yeşil Yamaları" başlıklı yazısında Kuzey Amerika ve özellikle Avrupa coğrafyasında parkın, kentin içinde, kolayca ulaşılabilen ve kentte olduğunu unutturacak şekilde doğal hayata uygun düzenlenmiş alanlara verilen ad olduğunu belirtiyor. Bahçe içinse aynen şunu diyor: "Bahçe, çok geniş bir koleksiyona sahip doğa tarihi müzesi ve yanındaki serasının yarattığı iç dünya ile sizi bambaşka bir çağa götürür."

Bu tanımlamalar ile Türkiye'de bir bahçe örneği bulmak neredeyse imkânsız. Park ise belki ve biraz

Konya Karaaslan Piknik Bahçesi

var sanki. İşte burada üçüncü bir tanım devreye giriyor. Park ve bahçelerin ekonomiye daha kazanılmış hâli, asfalt, beton, hafriyat ve ithal bitki ile vücut bulmuş o ekonomik form, yani Peyzaj A.Ş. karşımıza çıkıyor.

Hatta size Hakkı Yırtıcı'nın tanımından da yola çıkarak bir "Park-Peyzaj A.Ş. Cetveli" hazırladık. Kendinize en yakın parkı bu cetvel ile değerlendirin. Bakalım parkınız park mı yoksa bir Peyzaj A.Ş. işi mi? Ya da ikisinin arasında bir şey mi?

Gittiğiniz Park /Bahçenize		↓
Evinizden nasıl ulaşıyorsunuz?	yaya olarak	+1
	toplu ulaşım ile	0
	sadece özel araçla	-1
Doğal ve sakin bir ortam sunuyor mu?	Evet	+1
	Hayır	-1
Bahçe/ Parkta kullanılan malzemeler;	Doğal	+1
	Yapay (Beton, Asfalt, Plastik)	-1
		TOPLAM:
Cevaplarınızın karşılığı olan parantezi içindeki sayıları toplayınız. Toplam +3 ise o park tam bir parktır. Toplam -3 ise orası tam bir Peyzaj A.Ş. yatırımdır. Algedik & Yırtıcı		
Park - Peyzaj A.Ş. Cetveli		

KAPİTALİZM HOLDİNG

Kapitalizmin aşırı üretim hâlinde beton ve asfalt sadece bir malzeme değil. Aynı zamanda basit bir imar planı değişikliği ile doğayı yok edebildiğiniz iki güçlü ekonomik araç. Yani o kutsal kapitalizm holdingin iki ekonomik şirketi Asfalt A.Ş. ve Beton A.Ş dersek, kırın ve doğayı ekonomiye kazandırmayı burada Peyzaj A.Ş. temsil ediyor.

Peyzaj A.Ş. çok açık ki kent içinde kalan doğal alanları, ardından da kıra da sirayet ederek o toprak örtüsünün mülkiyetini ve kullanım biçimini asfalt, beton ve hafriyat ile değiştirip yüzeyi doğaya değil kapitalizme uygun hâle getirme sektörü olarak karşımıza çıkıyor. Asfalt ve beton ile halkın ve doğanın elinden yeryüzünü alırken Peyzaj A.Ş. ile kentteki doğal alanları ve kırın betonlaşmasını, asfalta kavuşmasını sağlıyor, doğayı kapitalizme kazandırıyor.

İzmir Bornova'da bir park

EN BÜYÜK PEYZAJ A.Ş. ANKARA'DA

Peyzaj A.Ş. o kadar büyük ki 260 milyon TL'lik Pamukkale Belediyesi bütçesine rağmen 99,89 milyon TL'yi harcıyor. Sadece Pamukkale'de değil, her yerde çok büyük.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2019 yılında yeşil alanlara tam 896,7 milyon TL para ayırmayı planlıyor. Yani İstanbul Büyükşehir'in Peyzaj A.Ş.'si yüzlerce milyon TL'lik ciroya sahip bir şirket aslında.

Ama Türkiye'de en büyük Peyzaj A.Ş. nerede dererseniz, cevabımız Ankara olur. Ankara Büyükşehir Belediyesi 2019 yılında yeşil alanı bir santimetre kare arttırmamasına rağmen 245 milyon TL'yi yeşil alanlara ayırıyor. Üstüne dikilecek çalı, ağaç ve çiçek için 760 milyon TL daha harcıyor. Yani Peyzaj A.Ş. Ankara Belediyesi'nin 1 milyar TL ciro lu şirketi sanki.

PEYZAJ A.Ş. KAPANMALI

Türkiye yılda 20 milyon ton buğday, 6 milyon ton kadar patates üretiyor. Yani kişi başına çeyrek ton

buğday, onun üçte biri kadar da patates üretimi-miz var. Ülkenin çimento üretimi ise 80 milyon ton, yani kişi başına bir ton. Bu kadar eşitsiz denklem varken bir de asfaltı ekleyin. Örneğin sadece Çankaya Belediyesi beş yılda sokaklarına her Çankayalı için bir ton asfalt döktü. Büyükşehir Belediyesinin caddelere döktüğünü de ekleyin. Yetmedi, bir de Pamukkale Belediyesi'nin gidip 99,89 milyon TL harcıyıp dağı asfalta ve betona boğmasını ekleyin.

Bunlar basit hesaplar değil. Bu hesapların toplamı iki krizi doğuruyor. Birincisi ekonomik kriz, ikincisi iklim krizi. Ekonomik kriz çünkü tarıma, halka gitmeyen o paralar asfalta ve betona giderken aynı zamanda kömür, petrol ve gaz tüketimini ve ithalatını arttırarak ekonomik krizi yaratıyor, derinleştiriyor. İklim krizi çünkü dökülen her beton ve asfalt, yakılan her petrol, kömür ve gaz daha fazla iklim değişikliği ve daha fazla iklim felaketi, yani iklim krizi demek.

Peyzaj A.Ş. hepinize iyi seçimler diler.

İklimin beka sorunu

Veriler Türkiye'nin seçimden sonra da fosil yakıt ithal edeceğini gösteriyor. Çünkü seçim maliyelerini karşılamak için bu ithalata ihtiyaçları var ki halktan vergi alabilsinler. Sorun şu ki bu durumda iklim değişikliğini mi finanse edeceğiz yoksa iklim değişikliğini yavaşlatmak için mi adım atacağız?

ÖNDER ALGEDİK

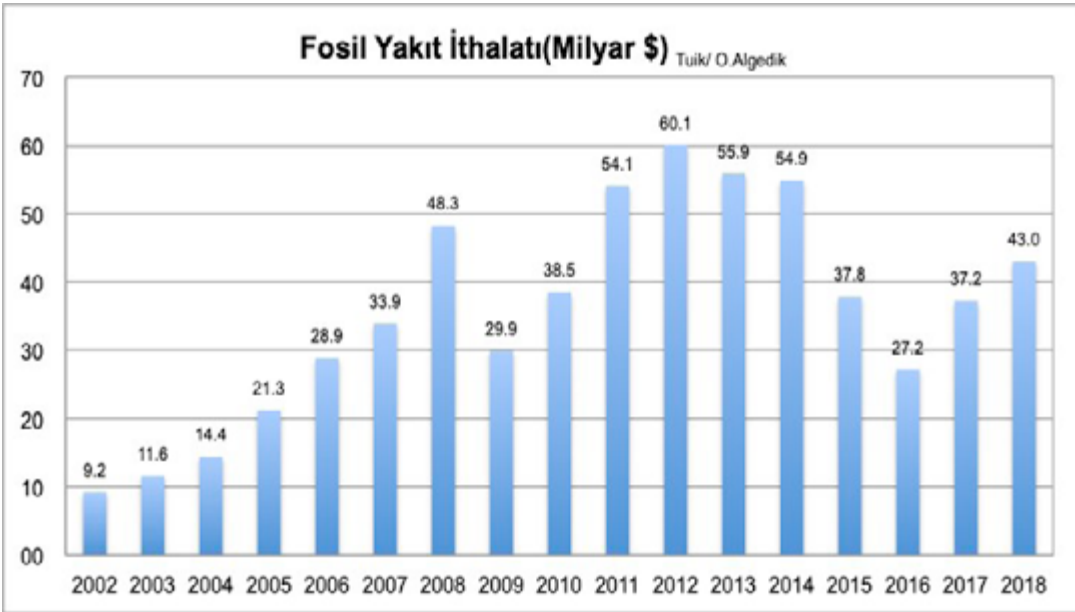
2018 yılı dünyada ölçülmüş en sıcak dördüncü yıl olarak kayıtlara geçti. Türkiye için ise üç şey kayıtlara geçti: Birincisi en sıcak ikinci yıl oldu. En sıcak yıl 2010 yılı idi. İkincisi en fazla aşırı iklim olayının yaşandığı ikinci yıl oldu. En fazla iklim felaketinin yaşandığı yıl ise 2015 idi. Üçüncüsü ise 2018 yılında krize rağmen en fazla fosil yakıt ithal ettiğimiz altıncı yıl olarak kayıtlara geçti.

Özetle 2018 hem sıcaklık hem felaketler açısından kötü bir yıl olmasının yanında kömür, petrol ve gaz ithalatında da iddialı bir yıl oldu. 2018'de 43 milyar dolarlık fosil yakıt ithalatı ile en sıcak 2010 yılından ve en fazla iklim felaketi yaşanan 2015 yılından daha fazla kömüre, petrole ve gaza para verildi.

16 YILDA 606 MİLYAR DOLAR YAKTIK

2002 yılından bu yana artan fosil yakıt ithalatı aslında son 16 yılda oldukça yüksek bir paranın yakıt ithalatçılarına, üreticilerine ve vergi dairelerine kazandırıldığını gösteriyor.

Türkiye'nin 2002-2018 döneminde ithal ettiği kömür, petrol ve gaz için verdiği para toplamı tam 606,1 milyar dolar. Yani o dönemdeki cari açıktan bile fazla. Bu kadar ithalattan en çok Rusya kârlı çıktı. Malum Rusya gazın yarısını, kömür ve petrolün çeyreğini sağlıyor. Nükleeri katmadan bile Türkiye'nin enerjide en bağımlı olduğu ülkenin Rusya olduğu ortada. Nükleeri de katınca Türkiye enerjide Rusya'ya tam bağımlı bir ülke olarak karşımıza çıkıyor. Petrolde İran, Irak, Arabistan; gazda İran, Azerbaycan, Katar; kömürde ise Kolombiya, ABD, Güney Afrika gibi ülkeler Rusya'nın ardından yer alıyor.

Grafik:
Türkiye'nin fosil yakıt ithalatına ödediği para, milyar ABD doları (Veri: TÜİK)

KRİZE RAĞMEN ENERJİ İTHALATI

İlginç olan şey, ağustos krizine rağmen Türkiye'nin enerji ithalatını kısmaması. 2018'in ilk altı ayında 20,6 milyar dolar enerji ithalatı yaparken krizin yaşandığı ağustos ayının da içinde bulunduğu ikinci altı ayda 22,4 milyar dolar yakıt ithal edildi. Bu durumda cari açığa fosil yakıt ithalatının umursanmadığı, tam tersi ithalatın önemsendiği sonucunu çıkartabiliriz. Burada sorun şu krize rağmen fosil yakıt ithalatından vazgeçemiyoruz. Yani ortada net bir bağımlılık var.

HALKIMIZ İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİ FİNANSE EDİYOR

Türkiye'de vatandaş bu dönemde sadece 606 milyar doları fosil yakıt tüccarlarına ödemedi. Aynı zamanda bu yakıtın KDV ve ÖTV'sinden, aldığı arabanın motorlu taşıtlar vergisine kadar bir o kadar parayı devlete ödedi. Burada asıl mesele, krize rağmen fosil yakıt ithalatını azaltmamamız, hatta arttırmamız değil. Asıl mesele halkın fosil yakıtları finanse ederek hem iktidarın bütçesini hem de fosil yakıt tüccarlarının kasasını doldurması.

Açıkçası halkımız ödediği faturalarla hem ithalatı hem de vergileri karşılayarak iklimi değiştiren fosil yakıtları bizzat finanse ediyor.

ÇİFTE KRİZ

Şu an aslında karşımızda çifte kriz var. Ekonomik

kriz ayrı bir tartışma gibi görünebilir. Ama ekonomik kriz içinde fosil yakıtların rolünü ortaya koyunca hiç de ayrı bir tartışma olmadığı, yarattığı cari açık ve iklim değişikliği ile aslında çifte krizin ortasında olduğumuzu görüyoruz. Bir taraftan fosil yakıtların yarattığı o cari açığın ekonomik kriz ve diğer taraftan bu fosil yakıt ekonomisinin yarattığı iklim krizi karşımızda. Çifte kriz ve etkileşimini tam göremeyince geçen haftaki İsveçli aktivist Greta Thunberg'in çağrısı ile 100'den fazla ülkede 1,5 milyon çocuğun dersleri kırma eylemi başka yere, etkileşimi görünce ise konunun tam ortasına oturabiliyoruz. Benzer şekilde Mozambik'te geçen hafta hafta yaşanan yaşanan tropik fırtına, Endonezya'da aşırı yağışlar ve bu iki olayda ortaya çıkan can kayıplarını bölgenin sorunu olarak değil, bizim çifte krizimizin öznesi olarak görebiliyoruz.

Yukarıda ortaya konan veriler Türkiye'nin seçimden sonra da fosil yakıt ithal edeceğini gösteriyor. Çünkü seçim maliyelerini karşılamak için bu ithalata ihtiyaçları var ki halktan vergi alabilsinler. Sorun şu ki bu durumda iklim değişikliğini mi finanse edeceğiz yoksa iklim değişikliğini yavaşlatmak için mi adım atacağız? Yani iklimin bekası için toplu taşıma mı kullanacağız bisiklet mi süreceğiz yoksa iklimi değiştirmek için araba mı? Binamızın enerji tasarrufu yatırımlarını mı tamamlayacağız yoksa doğal gazı mı para vereceğiz? İkincisini yaparsak fosil yakıt üreticileri, ithalatçılar ve vergi daireleri zengin olacak. Ama ilkini yaparsak kimse boşa zengin olmayacak ve de iklimi değiştiren sera gazlarını atmosfere vermektan tasarruf edeceğiz.

Siz hangisini tercih edersiniz?

İki buçuk kriz ve seçim

31 Mart'ta köklü değişikliklerin olması kolay değil. Ama seçim sonuçlarında ilginç sapmalar, defolu sonuçlar olacak gibi görünüyor. Bunda ekonomik kriz, iklim krizi ve onların derinleştirdiği siyasi krizin etkisi olacak. Bu iki buçuk kriz ise 1 Nisan'da bizi bekliyor olacak. O yüzden her ne olursa olsun 1 Nisan'da yan yana durmak, konuşmak çok değerli.

ÖNDER ALGEDİK

Çok farklı bir seçime gidiyoruz. Bu seçimi farklı kılan şeylerden biri iktidarın bu düzeyde Seçim Kanunu'na aykırı, adil olmayan bir kampanya yürütmesi. Ama diğer bir fark bu durumun iki buçuk kriz yaşandığı bir dönemde olması. Muhalefetin de parlak olmayan hali, büyük bir değişimi getirecek gibi görünmüyor. Ama çok defolu durumlar olacağını öngörebiliriz. Hatta minik sürprizlerle karşılaşmamız olası.

Defolu deyince lütfen seçim günü sandık usulsüzlüklerini anlamayın. 24 Haziranda çok net öğrendik (1), usulsüzlükler seçimin ilanı ile başlar ve seçim gününe kadar çoktan bitmiş olur. Bu seçim sürecinde (a) kamu araçlarının adil kullanımı, (b) kamu kaynaklarının suistimali, (c) törenlere ait yasaklar, cumhurbaşkanı ve bakanlara ait yasaklar, (d) seçim yasaklarının denetlenmesi, (e) eşit bütçe ve (f) eşit propaganda hakkına dair o kadar usulsüzlük oluyor ki. Seçim günü konuşanlar seçim

sürecinde bir şey yapmış olsa bu seçimler gerçekten adil olurdu.

DUBLE KRİZ

Bu seçimin bir başka farkı ise parti rekabetinden çok ittifaklar rekabeti üstüne kurulması. Bu süreçteki hesap/pazarlık hataları defoları çoğaltacak gibi. Bu defolar ekonomi ve iklim krizi ile artacak, seçim sonrası birbirlerini besleyecek gibi görünüyor. En basitinden iktidarın son 16 yılda yaptığı 606 milyar dolarlık fosil yakıt ithalatı meselesi var. Bu kadar parayı yakmanın elbette ekonomik ve ekolojik bir karşılığı olacak. 2018 yılının Türkiye’de ölçülmüş en sıcak ikinci yıl olması ve de en fazla aşırı iklim olayının yaşandığı ikinci yıl olması ortadayken 2019’un Ocak ayında yaşanan su baskınları iklim krizinin göstergesi. Bunun üstüne ağustosta yaşanan dövizdeki artış, ocakta kontrol edilemeyen meyve ve sebze fiyatları gibi olaylar eklenirse double krizin yaşandığı ve bu krizlerin birbirini beslediği görülecektir.

BUÇUK KRİZ

Ekonomik kriz ve iklim krizinin mevcut hali siyasete de sirayet ediyor. En basitinden tanzim satış tartışmalarını verebiliriz. Ocak ayında yaşanan su baskınları ardından ocak TÜFE verisi açıklandığında daha muhalefet partileri konuşmadan iktidar tanzim satış önerdi. Önermek zorundalar, çünkü her gün bir yerde konuşan o teyzelerin öfkesi sokaklarda yankılanıyor. Çok açık ki iktidar için sorun muhalefet partileri değil, sokak.

HEYECAN VEREN DEĞİŞİMLER

Böylesi bir krizde bize asfalt ve beton belediyciliği değil, doğa ve toplumu gözetten bir belediycilik ve onları ortaya koyacak örnekler lazım. İşte bu konuda partiler düzeyinde iki güzel gelişme oldu.

Birinci gelişme Saadet Partisi’nden geldi. 27 Ocak Pazar günü yerel seçim kampanya toplantısında Genel Başkan Temel Karamollaoğlu kürsüden bütün partililere belediycilik programını açıkladı. Programı açıklarken Karamollaoğlu iklim dostu bir belediycilik yapma sözü verdi ve “asfalt, beton belediyciliği yapmayacağız” ifadesini kürsüden açıkça ifade etti. Sonrasında SAADET’in bu söyle-

minin bir karşılığı olduğunu birkaç kez gördük.

İkincisi ise Halkların Demokratik Partisi’nden geldi. 16 Şubat’ta yapılan yerel seçim kampanya toplantısında partinin yerel seçim programı açıklandı. Programda doğaya özel bir başlık ayrılmıştı ve içinde şu ifadeye yer verildi:

“Kapitalist üretimin ortaya çıkardığı iklim değişikliğine, kentin kırıp yutmasına karşı mücadeleyi ve kentleri kömür, petrol, gaz, asfalt ve betona bağımlılıktan kurtaran politikaları savunur.”

Daha önce değindiğimiz (2) gibi asfalt-beton belediyciliğini en iyi AK Parti’nin yapacağı ortada. Aynısını yapmak iktidara destek olmak demektir. Bu konuda iki partinin doğru politika belirlemesi çok güzel bir gelişme. Daha güzeli ise bu kararın partilerde bağlayıcılığı ve uygulanabilirliği. Saadet Partisi’nde kendi örneklerini çıkarmak gibi bir motivasyon var. Zaten Ankara gibi merkezi bir yerde Saadet Partisi’nin Gölbaşı Adayı Halil Adıgüzel’in iktidarın yeni rant alanı ilçesinde bunları vurgulaması partinin sözlerini doğruluyor.

HDP’nin de benzer bir yaklaşımı var. Hazırlanan yerel yönetim programının seçilecek eş-başkanlar için bir bağlayıcılığı olduğunu, gelecek dönemde beton, asfalt ve fosil yakıtlar yerine kaynakları doğa ve topluma ayıran yerel uygulamaları göreceğimizi anlıyoruz.

Yani iki parti de kendi tarzları ile 1 Nisan’dan sonra bunları uygulayacak.

DOĞA VE TOPLUM DİYEN ADAYLAR GELİYOR!

Partilerin programı kadar heyecan verici adaylar da var.

İstanbul’un Avcılar Adayı Turan Hançerli betonu değil doğayı ve engellileri gözetten bir belediycilik politikası ile iyi bir örnek. Şunu açıkça belirteyim, engelli dostu bir belediye gerçekten iklim dostudur. İklim dostu bir kentin engelli dostu bir kent ile birçok ortak noktası vardır.

Beyoğlu Adayı Alper Taş’ın açık açık sosyalist kimlikle seçim çalışması çok değerli. Taş, sorulan bir

soruya verdiği cevapta tarihi eser niteliği olmayan metruk binaları ve benzer büyüklükteki küçük arsaları cep parklara dönüştüreceklerini söyledi. İstanbul'un kalbinde kentsel dönüşüm değil, doğaya dönüşüm taahhüdü vermesi oldukça heyecan verici.

İstanbul dışında da çok ilginç örnekler var. Mesela Ünye. 2014'te seçmenin yüzde 58'inden oy alan AK Parti bu seçimi muhtemelen iki nedenle kaybedecek. Birincisi görevden aldığı ama soruşturmadığı adayı nedeniyle. Yani bir anlamda kayyım politikası. İkincisi ise SAADET'in adayı Veysel İlhan. İlhan konuşmalarını ormandaki ağaçlara, sokaktaki kedi, köpeğe ve kuşa yapıyor. Yetmiyor, kentte ticaret merkezi diyenlere "Şehirlerin aşırı betonlaşmasından dolayı telafisi imkânsız çevre sorunları yaşanacak." diyerek beton AVM'ler yerine Taş Han öneriyor.

HEYECAN VEREN KADIN ADAYLAR

Asfalt beton belediyeçiliği konusunda kadın adaylar çok daha güçlü şeyler söylüyor. İstanbul'un sosyalist Bağımsız Başkan Adayı Özge Akman asfalt ve beton belediyeçiliğine savaş açmış durumda. Açık bir şekilde asfalta ve betona giden kaynakların nasıl doğaya ve emeğe ayrılacağını her çalışmasında anlatıyor. Daha güzeli ise seçim sürecinde sola çekerek sosyalist kampanyaya dair güzel örnekleri ortaya koyuyor.

Bu seçimdeki en ilginç süreç ise başkent Çankaya ilçesinde yaşanıyor. Daha önce Karayalçın'ın seçimi kaybetmesine yol açan DSP'nin Adayı Doğan Taşdelen'in oğlu CHP'den tekrar aday. Bu durum zaten Çankaya'daki sol seçmenin canını sıkarken üstüne oğlu Taşdelen'in beş yılda bir milyon ton asfalt dökmesi, her şeyi yıkarak AK Parti'li müteahhitlere kenti açması pek çok insanı küskün hâle zaten getirmişti. Şimdi ise belediye meclislerini AK

Parti'ye yakın kişilere açması konuşuluyor. Mesela Gökçek'e yakınlığı ile bilinen ve AVM sahibi bir iş adamının kız kardeşini ve Erdoğan'ın eski danışmanının yeğenini de meclis üyeliği için aday yapması Çankayalı seçmenin canını sıkkan bir durum haline geldi. Bu durumda sandığa gitmek istemeyen ciddi bir seçmen kitlesi oluşmuş durumda.

Türkiye'nin başkentinin en büyük ilçesinde bunlar olurken iyi haber HDP adayı Filiz Kerestecioğlu'ndan geldi. Kerestecioğlu asfalt-beton belediyeçiliği yerine doğa ve toplum belediyeçiliği diyerek inşaat değil kent bostanı gibi politikalar önerdi. Hatta Çankaya'nın üçte birinin tarım arazisi ve mera olduğunu ortaya koyarak ve kent içinde sadece bir yılda 140 bin metrekare arsa satışını göstererek ne kadar mümkün olduğunu ortaya koydu. Bütün bunları yaparken asıl derdinin seçilmek değil, belediye meclisini halka açmak için sözcülük yapmak olduğunu açıkladı. Böylece 31 Mart'ı değil, 1 Nisan'ı hedefleyen bir modeli ortaya koyarak kent muhalefeti açısından çok önemli bir adım attı.

31 Mart'ta köklü değişikliklerin olması kolay değil. Ama seçim sonuçlarında ilginç sapmalar, defolu sonuçlar olacak gibi görünüyor. Bunda ekonomik kriz, iklim krizi ve onların derinleştirdiği siyasi krizin etkisi olacak. Bu iki buçuk kriz ise 1 Nisan'da bizi bekliyor olacak. O yüzden her ne olursa olsun 1 Nisan'da yan yana durmak, konuşmak çok değerli. Hele elimizde asfalt-beton belediyeçiliğini reddeden iki parti ve bir dizi aday varken minik başarılarından güzel örnekler çıkartma şansımız olabilir. Bu dönem elimizde örnek olarak sadece Ovacık vardı. Ama şimdi sadece bu örnekler bile bize çok daha fazlasını yaratma, yeni bir 73 belediyeçiliği dalgası yakalama fırsatı sağlayabilir.

Böylesi bir durumda iki buçuk kriz belki de üçe tamamlanır ve biz de krizlerin sorumlularına hesap sormayı konuşabiliriz.

(1) Bu konuda Adil Seçim Platformu tarafından hazırlanan 24 Haziran seçimleri sonrası hazırlanan raporda yer alan adil seçim matrisine lütfen bakın: <https://adilsecim.net/asp-rapor.pdf>

(2) Ekim ayında yaptığımız bu tartışmaya dönmek isterseniz: <https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2018/10/26/asfalt-ve-beton-belediyeçiligi-nasil-coker/>

(3) <https://www.birgun.net/haber-detay/beyoglunda-metruk-binalar-park-olacak.html>

Topal ördek ve Son Başkan

İktidar belediye meclislerini, seçim sayımlarını, belediye ihalelerini kilitlemekle tehdit ediyor. Ama iktidar bazı şeyleri bilmediğimizi zannediyor. Artık 2002'deki gibi oyların üçte biri ile meclisin üçte ikisini aldıkları ya da 2014'teki gibi oyların yüzde 43'ü ile belediyelerin yüzde 59'unu yönettikleri o günlerin geride kaldığını şimdi görüyoruz.

ÖNDER ALGEDİK

Seçimden iki gün sonra Erdoğan Çamlıca Camisi'nde vatandaşlarla politika konuşurken İmamoğlu için "topal ördek" dedi. Diğer yandan AK Parti sandıkların tekrar sayılması ile zaman kazanmaya çalışırken yöneticileri "belediye meclislerinde azınlıksınız" diyerek özellikle Ankara ve İstanbul büyükşehir başkanlarını bir anlamda tehdit etti.

Sandıklara itiraz ederek belediyelerde zaman kazanıyorlar. Bu çok açık. Ama diğer tehditlere geldiğimizde, resmi doğru okursak, iktidarın blöf yaptığını görebiliriz. Zaman kazanma dışında

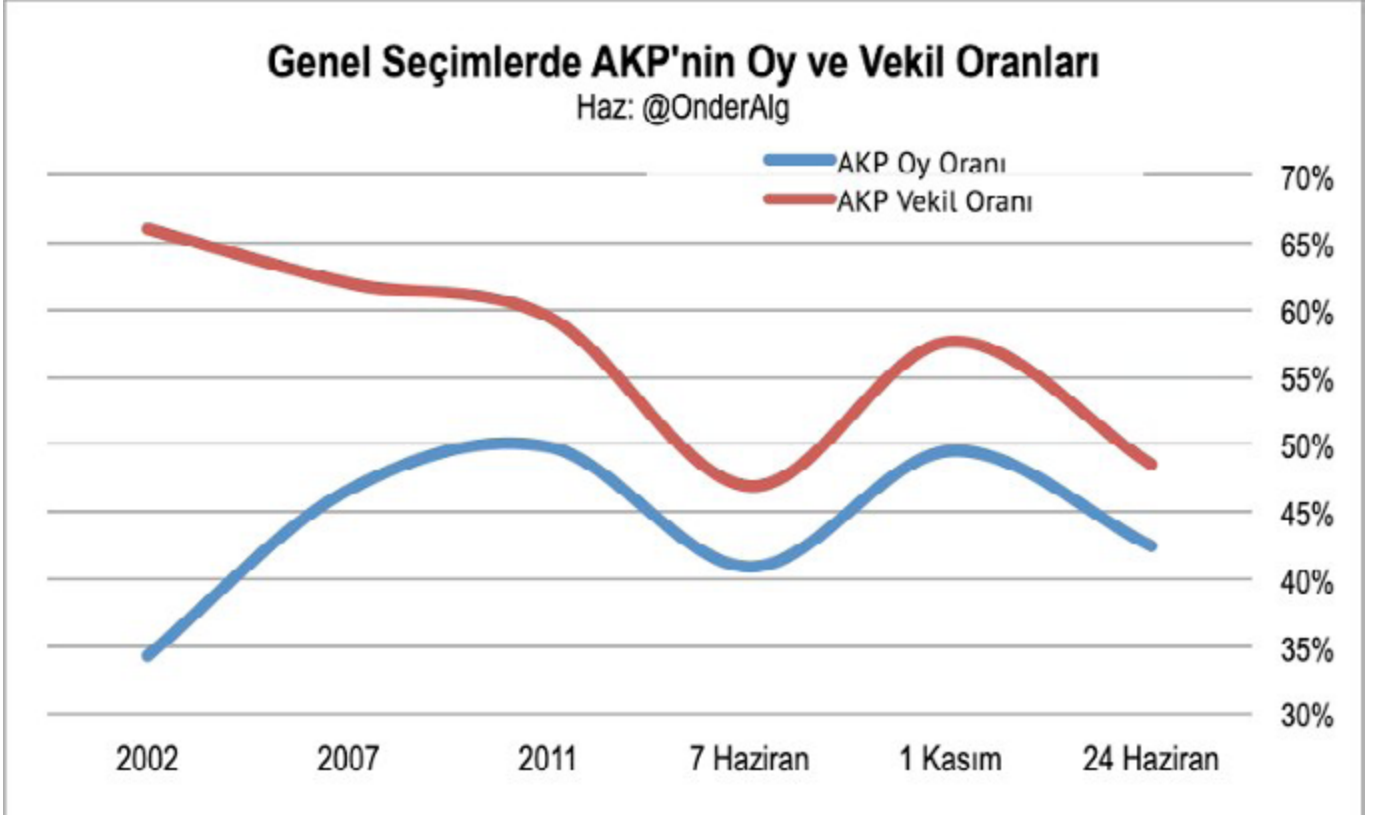
başka şeyler de var. İktidarın yenildiğini, iktidar avantajlarının çözülmeye başladığını ve bunun bizzat partiler tarafından değil, halk tarafından yapıldığını görüyoruz.

ÇANLAR İKTİDAR İÇİN ÇALIYOR!

İktidar bu blöfle aslında "Son Başkan" filminin sezon finalini yazıyor. Şunu çok iyi biliyoruz ki AK Parti 24 Haziran'da devletin bütün imkânlarını kullandığı ve seçim kanunlarını her şekilde suistimal ettiği hâlde düşüşünü saklayamadı. O seçimde

bizim görmediğimiz ve AK Parti'nin çok iyi gördüğü bir şey vardı. AK baraj sisteminin getirdiği bir avantaja sahipti. 2002 seçimlerinde yüzde 34 oy ile mecliste vekillerin yüzde 66'sına sahipti. İşte bu 32 puanlık "avantaja" 24 Haziran seçimlerden altı puana düşmüştü. Yüzde 42,5 oy ile meclisin sadece yüzde 48,5'ine sahipti.

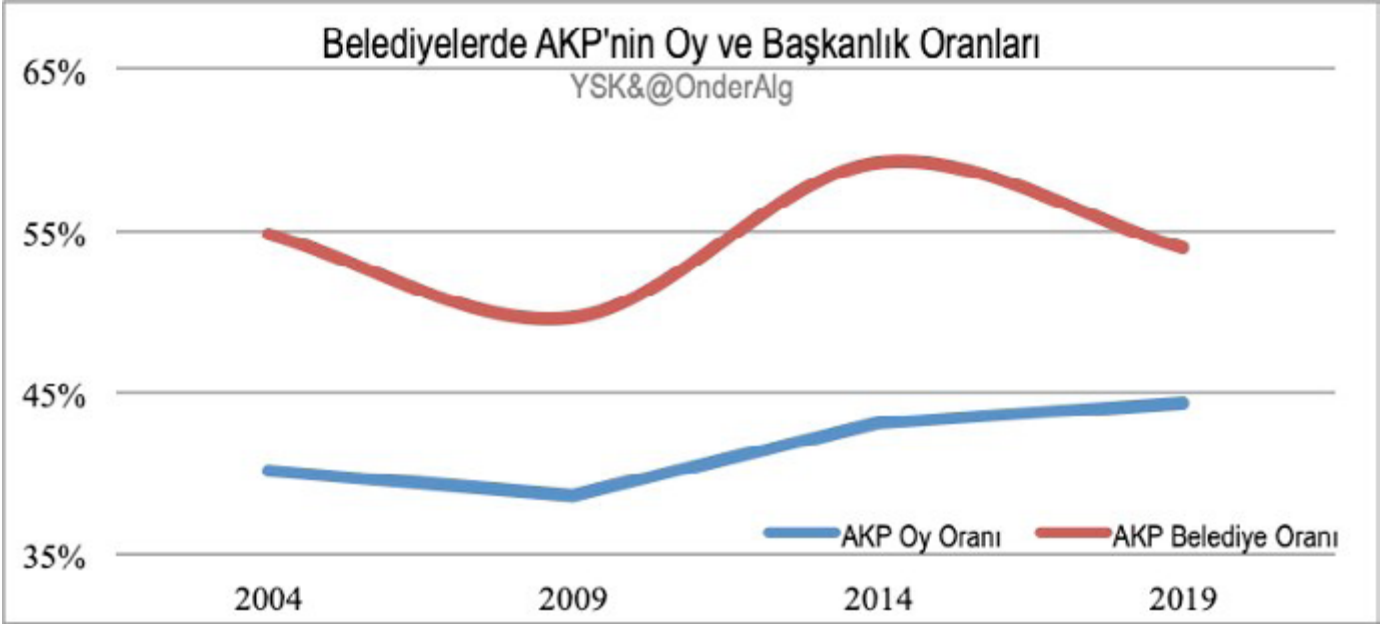
24 Haziran'da çıkan sonuç AK Parti'nin "az oy çok vekil" geçmişinin bitmeye başladığını gösteriyordu. 24 Haziran'da çanlar iktidar için çalıyordu.

Şimdi aynı resmi bir de 31 Mart'ı dâhil ederek belediyeler için çizelim. Öncelikle belirtelim ki karşılaştırmak için sadece belediye başkanlıkları sayısını aldım. Bunu belediye meclisleri üyeleri ile almak daha mantıklı ama bugün itibariyle bu rakam belli değil. Ancak, geçmiş yıllar büyük bir paralellik olduğunu gösteriyor.

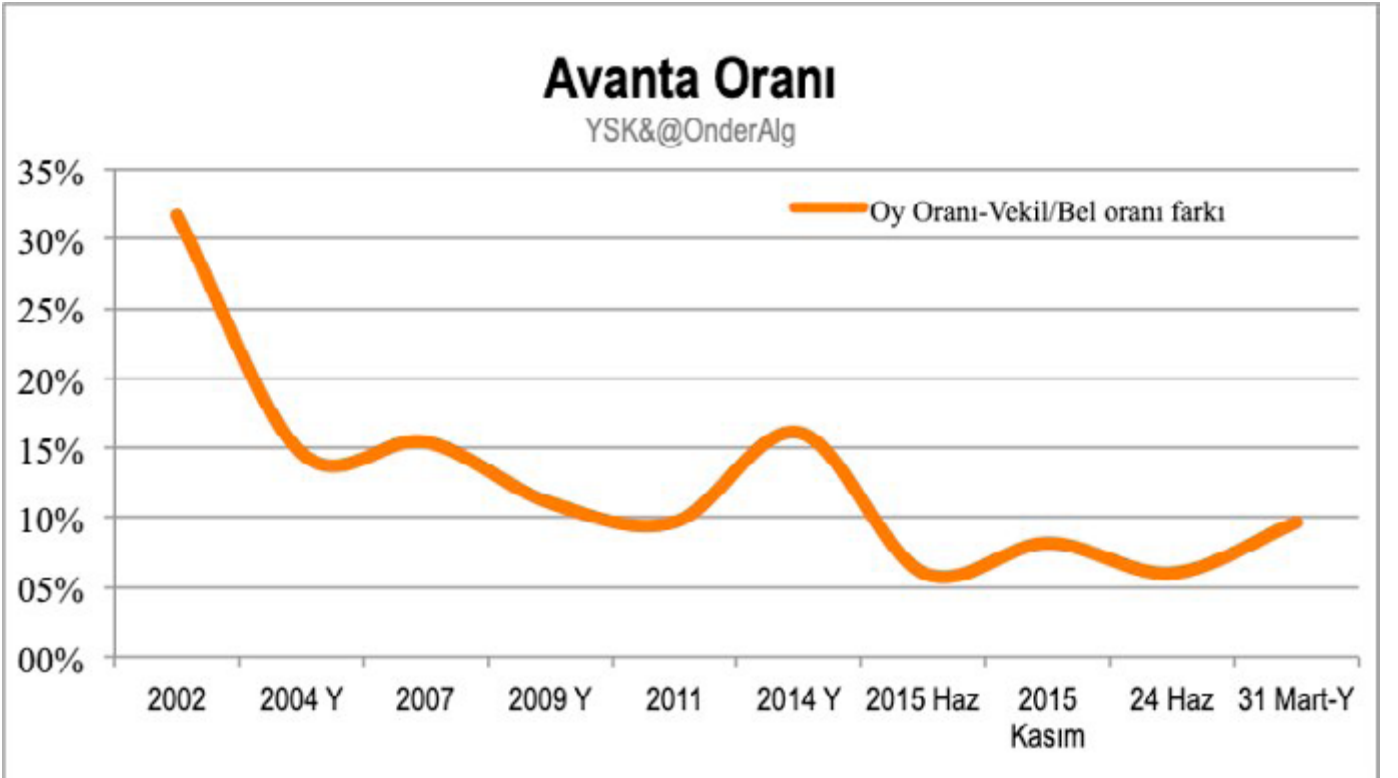
İktidarın 2000 yılı sonrası yerel seçimlerde aldığı belediye başkanlıkları ve aldıkları oyları incelediğimizde çok benzer bir resim çıkıyor. Bu grafiği ortaya koyduğumuzda ilginç şeyler görüyoruz. Mesela yerel seçimlerde AK Parti hiçbir zaman yüzde 45'in üstünde oy almadı ama her zaman belediyelerin yüzde 50'sinden fazlasına sahip olmuş. 2004 yılında sadece yüzde 40 oy ile belediyelerin yüzde 55'ini elinde tutmuş. 2009'da ise 15 puanlık makas 11 puana düşmüş. İşte o zaman büyükşehir düzenlemesi devreye sokuldu. Böylece 2009'da 2 bin 903 olan belediye sayısını 2014'te bin 351'e indirdiler. Bu sayede 2014 seçimlerinde AK Parti yüzde 43 oy ile belediyelerin yüzde 59'una sahip oldu! Yani aldığı oya göre 16 puan daha fazla oranda belediyeyi elinde tuttu.

İşte bu seçimde 2014'teki gibi yüksek bir avantaja sahip olamadılar. Her ne kadar belediye başkanlıklarında yüzde 44 gibi bir oya sahip olsalar da belediyelerin sadece yüzde 54'ünü alabildiler. Yani 2013'teki düzenleme 2014'te 15 puan avanta sağlarken şimdi sadece 10 puan avantajları var.

Aldığı oy ve aldığı belediye sayısının toplama oranıdır

AK Parti 2014 seçiminde belediyeleri kendine göre düzenleyerek yerel seçimlerdeki batışını kurtardı. Ama 7 Haziran'daki genel seçimde bu batış ortaya çıktı. 1 Kasım 2015'te bunu telafi etti diye düşünsük de 24 Haziran şimdiye kadar en sorunlu, adillikle alakası olmayan seçimdi ve iktidar için tam bir yaprak dökümü idi. Bu seçim sadece belediye başkanlıkları sayısı itibariyle iktidarın kayıplarını ve asıl önemlisi bütün avantajları ile elde ettiği avantanın azaldığını gösteriyor. 2014'ten önce hiçbir seçimde 10 puanın altında avantaya sahip değildi. Hep aldığı oy oranının 10 puan üstünde belediye oranına, vekil oranına sahipti. Ama 2014'ten bu yana hiçbir seçimde 10 puandan fazla avantaya sahip olmadı.

Avanta oranı seçilen belediye başkanı ya da vekil oranı ile alınan oylar arasındaki farktır. Veriler YSK'dan alınmıştır. Yanında Y yazarlar yerel seçimlerdir, diğerler genel seçimlerdir.

TEK ÇİÇEKLE BAHAR GELİR Mİ?

İktidar 24 Haziran'daki sonuçları cilalayarak yutturduğu yenilgisini bu kez itirazları ile yutturmaya çalışıyor. İktidar az oy çok vekil/belediye başkanı sürecinin sonuna geldi. Bunu kimse görmesin diye sandıklara itiraz ediyor. Kimse görmesin diye belediye meclisleri, yatırımlara izin vermemek üstünden tehdit ediyor.

Aslında son başkan konuyu başka yere çekiyor. Ama bilmiyor ki büyük bir zaafı var.

ASFALT-BETON BELEDİYECİLİĞİNİN SONU MU?

Çok açık ki bu seçimi asfalt-beton belediyciliği ile 606 milyar TL'yi fosil yakıt ithalatçılarında ödeyenlerin yarattığı kriz belirledi. O kadar para kömür, petrol, gaz ithalatçısına giderken bir o kadarı da hükümetin asfalt-beton yatırımları üstünden müteahhitlere gitti. Bize ise ekonomik kriz ve iklim krizi kaldı. Şimdi seçmen bu krize rağmen hâlâ asfalt-beton diyenlere kızgın. Poşet meselesinde bile kendine avanta çıkartması, emeklilikte yaşa takılanları görmemesi insanları kızdırıyor. Tanzim satışlar ayrı bir sorunlar yumağı.

İşte tam da iktidarın varlık şartı olan asfalt beton belediyciliği iktidarın yıkımı olabilir. Düşünsenize kayyım belediye başkanı, yaptığı bütçede Diyarbakır için 1 milyar 28 milyon TL'lik gider öngördü. Kayyımın bütçesinde yer alan asfalt harcaması 75,8 milyon TL. Seçimi kazanan eşbaşkanlar Hülya Alökmen Uyanık ve Adnan Selçuk Mızraklı bu parayı doğa ve toplumu gözeten bir belediyciliğe

harcasalar AK Parti'nin işi zora girmez mi? Ya da Mansur Yavaş AK Parti'nin bıraktığı 8,8 milyar TL'lik bütçede asfalta 865 milyon TL harcamak yerine o parayı ucuz ulaşım için harcarsa, halk mutlu olsa güzel olmaz mı? Örneğin Tunç Soyer gıda kooperatiflerini hayata geçirme sözü için 660 milyon TL gibi devasa asfalt bütçesini, 1.65 milyon TL'lik kooperatifleşme kalemine aktarsa sadece İzmir'in değil, ülkenin gıda sorununu çözsse nasıl olur? Ya da İmamoğlu'nun söz verdiği gıdayı, ulaşımı, suyu ucuzlatma sözlerini hatırlayalım. Bunu yapabilmesi için 2,4 milyar TL'lik asfalt harcamasına dokunması lazım. Bu parayı iktidarın asfalt-beton ekonomisine değil halka, doğaya harcarsa iktidarın daha çok araba, daha çok benzin, daha çok vergi politikası batmaz mı?

İktidar belediye meclislerini, seçim sayımlarını, belediye ihalelerini kilitlemekle tehdit ediyor. Ama iktidar bazı şeyleri bilmediğimizi zannediyor. Artık 2002'deki gibi oyların üçte biri ile meclisin üçte ikisini aldıkları ya da 2014'teki gibi oyların yüzde 43'ü ile belediyelerin yüzde 59'unu yönettikleri o günlerin geride kaldığını şimdi görüyoruz. Bir şey daha biliyoruz. O da daha az toplu taşıma, daha çok otomobil, petrol ve vergi üstüne kurulu asfalt ekonomisi ile yık-yap üstüne kurulu beton ekonomisinin üstünden iktidarlarını var ettiklerini de biliyoruz.

Onların tek bilmedikleri, bu koşullarda belediyeler asfalt-beton belediyciliği değil doğa ve toplum belediyciliği yapsalar iktidarın bütün tehditleri bir blöften öteye gitmeyecek. Seçimden önce elimizde bir iklim krizi bir ekonomik kriz bir de yarım siyasi kriz vardı. Şimdi ise o siyasi krizi derinleştirmek için blöf yapan bir iktidar var.